

Ɔtshɔ O'o nɔe Yisu Kristu á Yowane sú Tshatshu o'o

Asœke kœdœ Ɔtshɔ O'o nɔe Yisu á Yowane sú. Tshe kwa ada Ɔtshɔ O'o mbeti nœ ye dœ kœpa adœke Yisu kœdœ œde? Cœshe kœdœ O'o á tshe sœ lima ɓa tœ ogo nœ Ndjaba, tshe kœdœ lima Ndjaba. O'o na ga pa œshɔ, œ te uzu. Yisu mbœrœ œrœ á ropa kœwusœrœ nœ azu para kɔkɔ tœ kœma adœke œshe kœdœ gbozugo á Ndjaba ke lima she. Ɔgbɔ o'o tshala Ɔtshɔ O'o á Yowane sú kœdœ adœke: «Yisu kœdœ Masiya, Gbolo nœ Ndjaba. Cœdœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, 'e gbɔ soro neke á ka nene.»

Ala Ɔtshɔ O'onœ, tshe pa o'o tœ upu nœ œrœ á Yisu mbœrœ pa œshɔ, œrœ á tshe yisœ nœ dœ pe upu kuzu œdœ mara á Ndjaba she she lœ akuzu. Yisu yisœ œrœ dœ gbɔgbɔ kɔ, œ gɔrɔ ekpe ishiri pa azu, œ kpa mbœrœ ndje œrœ á ropa kœwusœrœ nœ azu.

Ɔtshɔ O'onœ kurutshelœtœ ye atake:

- Yisu kœdœ O'o á wuta uzu, œshe kœdœ Ndjaba (1.1-18)
- Kœmindœ o'o nœ Yowane ayi kœza batisimu (1.19-34)
- Yisu ke ayambarœ (1.35-51)
- Yisu mbœrœ œrœ á ropa kœwusœrœ nœ azu awa mindu dœ bisha (2.1-12.50)
- Lœ udu olo Yisu mindu dœ bisha (7) pa œshɔ (13.1-19.42)
- Ndjaba she Yisu lœ akuzu (20.1-10)

- Yisu matœ ye fœ ayambarœ 6a tœ mangu
Tiberiade (20.11–21.25)

O'o á za soro fœ uzu

¹ Utshunœ adœke Ndjaba mbœrœ tshalafœ dœ tshapashœ, O'o sœ lima zœ. O'o sœ lima awa bale dœ Ndjaba, yé O'o kœdœ lima Ndjaba.

² O'o sœ lima awa bale dœ Ndjaba utshunœ adœke tshe mbœrœ tshalafœ dœ tshapashœ.

³ Ndjaba mbœrœ œrœ kœ dœ awa nœ ye, yé anga œrœ bale mbœmbœrœtœ ye kpi tœ ye nene.

⁴ O'o sœ lima dœ soro, yé soro kœdœ lima ingbisho nœ azu.

⁵ Yé ingbisho matœ ye lœ ubu osho kashe ubu osho sœsœ dœ gbœgbœ tœ kœwo ishirinœ nene.

⁶ Ndjaba vwa lima anga yakoshe bale á ì'iri ye kœdœ Yowane.

⁷ Tshe na lima 6ata timu mbœrœ kœpa o'o tœ upu nœ ingbisho. Tshe na adœke azu para kœkœ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ingbishonœ.

⁸ Tshe dœdœ lima ingbisho má nene, kashe tshe na lima adœke œne pandœ adja o'o tœ upu nœ ingbishonœ.

⁹ O'onœ kœdœ lima adja ingbisho, œneke á na ga pa œshœnœ asœke yé œ tœ ga ndœ azu para kœkœ.

¹⁰ O'o sœ lima pa tshapashœnœ asœke. Ndjaba mbœrœ lima tshapashœnœ asœke dœ awa nœ ye kashe azu tshapashœ wuwu lima sœ ye nene.

¹¹ O'o na lima ga lœ ogo nœ ye dœ tœ ye, kashe azu nœ ye zaza lima osho kœsœ fœ she nene.

¹² Andaa, mbœrœ azu neke á endje za lima osho kœsœ fœ she, á sœ lima dœ kœyindœrœ dœ ì'iri ye,

tshe za lima awa fœ endje adœeke endje te agbolo nœ Ndjaba.

¹³ Endje tete agbolo nœ Ndjaba lœ indji dœ pe lœ mara nœ azu nene, ɓata á yakoshe œ zu gbolo tœ yashe liaka ogo nœ endje nene, kashe Ndjaba dá zu lima endje liaka gbetshelœ nœ ye dœ tœ ye.

¹⁴ Yé O'o wuta uzu, œ lo ugurutœ azœ. A wu mokɔ nœ ye, yé œtœncœ kœdœ mokɔ á Ndjaba Aba za fœ Gbolo nœ ye tshebale, á tshe sú dœ ɔtshɔ lœsu œdœ adjapu.

¹⁵ Yowane te lima tœ kœpandœ o'o tœ upu nœ ye, á gbara lima o'o adœeke: «'E wu uzu á mœ mi lima ndœ o'o tœ upu nœ ye lɔkɔ á mœ pa adœeke: “Tshe sœ kœna manda mœ, kashe tshe ropa mœ ye, gbambancœ nene, utshu mœ tshe sœ lima zœ.”»

¹⁶ Lœ ɔtshɔ lœsu nœ ye, tshe to kane ye ga pa azœ para kɔkɔ, yé tshe kpa to angancœ ga pa nœ.

¹⁷ Ndjaba za lima awa akwa fœ azœ lœ awa nœ Moyize, kashe ɔtshɔ lœsu nœ ye œdœ pe adja o'o nœ ye na ga ndœ azœ dœ awa nœ Yisu Kristu.

¹⁸ Adja uzu bale wuwu Ndjaba nene, kashe Gbolo nœ Ndjaba tshebale á tshe kœdœ Ndjaba, yé á sœ awa bale dœ Abancœ, œshe dá yisœ Ndjaba fœ azœ.

O'o á Yowane pa tœ upu nœ Yisu

(Wu ɓa tœ Mat 3.1-12; Mar 1.2-8; Luk 3.15-17)

¹⁹ Yé asœeke kœdœ o'o á Yowane pa lima lɔkɔ á agbozu tshapa Ayuda á endje lœ lima lœ Yerusalem vwa lima anganga Ndjaba œdœ pe alevite ndœ kœyu she adœeke: «Ɛbœ kœdœ uzu dœ e?»

20 Tshe vwavwara lima tœ ye tœ kœgi o'o nene, tshe pa lima o'ara adœke: «Mœ dœdœ Kristu* nene.»

21 Á endje kœyu she adœke: «Ataa, 6œ kœdœ má œde e? Œ6œ kœdœ Eliya a?» Á tshe kœgi adœke: «Mœ dœdœ she nene.» «Œ6œ kœdœ ayi kœgbara o'o a?» Á tshe kœgi adœke: «Œ.»

22 Endje kœpa fœ she adœke: «Atamœ, œ6œ kœdœ má de e? Mbœrœ œ li adœke 'a gu dœ o'o fœ azu á endje vwa 'a. Bœ pa kotoo tœ zœ dœ tœ zœ a?»

23 Á tshe gi fœ endje adœke: «Œmœ kœdœ “tshama á sœ kœki 6a lœ kpagagasho adœke, 'e guma ala awa Gbozu!”»

Bata ayi kœgbara o'o Isaya pa lima.

24 Andaa azu á endje vwa lima endje fœ Yowane kœdœ lima Afarisayi.

25 Endje kpa yu she adœke: «Œdœ 6œ kœdœdœ Kristu nene, 6œ dœdœ Eliya nene, á dœdœ ndje ayi kœgbara o'o nene, mbœrœ gadœ á 6œ sœ kœza batisimu fœ azu a?»

26 Yowane kœgi fœ endje adœke: «Mœ sœ kœza batisimu fœ azu 6a la ungu. Kashe anga uzu bale sœ ugurutœ 'e á 'e wuwusœ ye nene,

27 tshe na manda mœ, yé mœ li kœzu uwu œrada nœ ye nene.»

28 Œneke kœ mbœrœ lima tœ endje 6a lœ Betani 6a kele ungu Yordane 6a tœ osho á Yowane sœ lima kœza batisimu fœ azu tœnœ.

Yisu kœdœ Aya Pata nœ Ndjaba

---

* 1.20 Kristu yindœ kœpa dœ o'o ama Ebre adœke Masiya

29 Osho kɔrɔ pa nœ, Yowane wu Yisu koena ga ndœ ye á pa adœke: «Wu Aya Pata nœ Ndjaba á tshe gi ekperœ pa azu tshapashɔ.

30 Œshe dá mœ pa lima o'o tœ upu nœ ye adœke: “Anga uzu bale œ na manda mœ, kashe tshe ropa mœ ye; gbambancœ nene, utshuncœ adœke mœ wuta ga pa ɔshɔ ascœ, tshe scœ lima zœ.”

31 Œmœ ndje, mœ wuwu lima scœ ye nene, kashe mœ na kœza batisimu ɔa la ungu á koembœrœ adœke azu Israyele kœwusœ ye.»

32 Yowane kpa pa adœke: «Mœ wu Œtshɔ Ishiri ɔata mbepa á tshe to ɔa lafo á jerœ kœscœ ga pa ye.

33 Yé mœ wuwu lima damba scœ ye nene, kashe Ndjaba á tshe vwa mœ ndœ kœza batisimu fœ azu ɔa la ungu dá pa fœ mœ adœke: “Uzu á ɔœ wu Ishiri kœjerœ kœscœ ga pa ye, œshe dá za batisimu nœ Œtshɔ Ishiri fœ azu.”

34 Yé œmœ, mœ wu lima yeka á scœ kœpa tœ upu nœ ye adœke, œshe kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»

Ali ayambarœ nœ Yisu

35 Olo bale manda nœ, Yowane kpa scœ lima kpœtœ oshoncœ ascœmœ dœ anga ayambarœ nœ ye bisha.

36 Lɔkɔ á tshe wu Yisu kœero tœncœ, tshe pa adœke: «Wu Aya Pata nœ Ndjaba.»

37 Ayambarœ nœ Yowane dji o'onœ á tshe pa lima ascœmœ yé œ na manda Yisu.

38 Yisu fatœ ye ngarr œ wu, endje scœ koena manda œene, á yu endje adœke: «'E scœ kœpara gade?» Endje gi fœ she adœke: «Rabi, ɔœ scœ kœelo ɔata a?»

³⁹ Tshe gi fœ endje adœke: «'E na gamœ yeka á kœwu.» Ć sœ lima ada ɔlɔ vana manda kakpi ɔlɔ. Endje na lima, œ wu osho á tshe sœ lima kœlo tœnœ, yé œ sœ lima kpœtœmœ awa bale dœ she.

⁴⁰ Anga bale ugurutœ abishanœ á endje dji o'o ama Yowane, á na manda Yisu ascœmœ kœdœ lima Andere, aya Shimu Petro.

⁴¹ Tshe na utshunœ œ gbɔ ayancœ dœ Shimu, á pa fœ she adœke: «'A gbɔ Masiya» – Ć yindœ kœpa adœke «Kristu», –

⁴² Tshe to Shimu na ga ndœ Yisu. Á Yisu kœshokɔ she kukuku, á kœpa adœke: «Ćbœ kœdœ Shimu, gbolo nœ Yowane. Endje e bœ Sefase.» – Ć yindœ kœpa adœke «Petro».

Yisu e Afilipo dœ Natanaye

⁴³ Osho kɔrɔ pa nœ, Yisu gbe kœkwa ga lœ Galilayi. Tshe gbɔ lima Filipo á pa fœ she adœke: «Na manda mœ!»

⁴⁴ Andaa Filipo kœdœ lima uzu tshalakpi Betsayida, osho á endje zu Andere œdœ Petro tœnœ.

⁴⁵ Manda nœ, Filipo na œ gbɔ Natanaye á pa fœ she adœke: «'A gbɔ uzuncœ á endje sú o'o lima tœ upu nœ ye ga la awa akwa nœ Moyize œdœ aayi kœgbara o'o: Ćshe kœdœ Yisu, gbolo nœ Yozefu uzu tshalakpi Nazarete.»

⁴⁶ Á Natanaye kœyu she adœke: «Lœ Nazarete, adja anga ɔtshɔrœ œ wuta zœ a?» Á Filipo kœpa fœ she adœke: «Na gamœ, yé œ wu.»

⁴⁷ Yisu wu Natanaye kœna lima ga ndœ ye, á pa tœ ye adœke: «Tsheneke kœdœ adja uzu Israyele, tshe pa kolœ adja o'o fœ azu.»

48 Yeka á Natanayeles kœyus she adœke: «Bœ wusœ mœ batak a?» Yisus kœpa fœ she adœke: «Lokœ á bœ sœ ba tshakudu œyœ fige, mœ wu bœ utshunœ adœke Filipino e bœ.»

49 Natanayeles kœpa fœ she adœke: «Rabi, bœ kœdœ Gbolor nœ Ndjaba, bœ kœdœ gbozugo nœ azu Israyeles.»

50 Yisus kœgi fœ she adœke: «Bœ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ mbœrœ á mœ pa fœ bœ adœke mœ wu má bœ ba tshakudu œyœ fige a? Bœ kpa wu ogborœ œrœ á ropœ œneke.»

51 Á Yisus kpa kœpa adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, 'e wu bala tshalafo kœkœrœ toœnœ dœ aandjelu nœ Ndjaba kœœ kœjerœ pa Gbolor nœ uzu.»

2

Angbo totœ ba lapki Kanana

1 Olo bisha manda nœ, angbo totœ sœ lima ba lapki Kanana lœ ogo Galilayi. Ayi Yisus sœ lima ba zœ.

2 Yé endje e ndje lima Yisus dœ ayambarœ nœ ye kœna ndœ angbonœ.

3 Batak vinu ka lima ye, ayi Yisus pa fœ she adœke: «Azu kpa gugu dœ vinu nene.»

4 Kashe Yisus gi fœ she adœke: «Yashe, o'o gadœ toœ zœ dœ mœ a? Adœ œlœ nœ mœ lili damba nene.»

5 Ayinœ kœpa fœ azu kœmbœrœ akwa adœke: «'E mbœrœ œneke kœ á tshe pa toœnœ fœ 'e adœke 'e mbœrœ.»

6 Ngarambo mindu dœ bale á endje mbœrœ dœ badja lœ lima kpœtoœmœ. Ayuda mbœrœ lima ngarambonœ ascœmœ mbœrœ kœdjutœ dœ kotœ

endje utshu kœ'e Ndjaba. Tshelœ ngarambo bale dœ bale li lima litere ndoo dœ kama bale (100).

⁷ Yisu pa fœ ayi akwa adœke: «'E su ungu pete ga lœ ngarambonœ asœke.» Endje su ungu ga lœ nœ yé œ su pete pete.

⁸ Á Yisu pa fœ endje adœke: «Ngõngõ asœke, 'e su, œ na dœ tœncœ fœ ayengõ angbonœ.» Yé endje sú œ na dœ tœncœ fœ she.

⁹ Tshe dji ɔtshõ ungunœ á wuta lima vinu. Tshe wuwu lima sœ osho á vinunœ to tœncœ nene, kashe ayi akwanœ á endje sú lima ungunœ, á na dœ tœncœ fœ she dá wu lima sœ nœ. Tshe e ndje yakoshe totœncœ,

¹⁰ á pa fœ she adœke: «Uzu kõ te ðalima tœ kœsu ala vinu fœ azu lœ angbo, yé azu kœndjo œrrr á kœmbœrœ endje yekane á aa su saðala manda nœ. Kashe ðœ gbõndœ ala vinunœ œrrr ga tœ ngõngõ asœke a!»

¹¹ Ali kœtetœ kœmbœrœ ambárá afá nœ Yisu sœ lima ða lakpi Kanana, lœ ogo Galilayi. Tshe ma lima mokõ nœ ye lœ awa kœfa œrœncœ asœke, yé ayambarœ nœ ye sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye.

¹² Manda nœ, tshe jœrœ lima ga lœ Kaparnawumu awa bale dœ ayincœ, dœ aayancœ œdœ pe ayambarœ nœ ye. Œndœ endje didi lima ða zœ nene.

Yisu gœrõ aayi kœka œrœ lœ anda Tepelo

(Wu ða tœ Mat 21.12-17; Mar 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Bata olo angbo pake nœ Ayuda ndo lima ye, Yisu ɔ lima ga lœ Yerusaleme.

¹⁴ Koeli she ga lœ Tepelonœ atake, tshe gbɔ azu á endje lœ tœ kœka angombe, apata œdœ pe ambepa. Tshe gbɔ ndje lima azu kœyapa ngendja á endje lœ ga indiri meza nœ endje.

¹⁵ Kœwɔ ataa, tshe mbœrœ ndjapa dœ uwu, œ gɔrɔ dœ endje kɔ, œdœ apata œdœ angombe nœ endje. Tshe gigi tshelœ ngendja nœ aayi kœyapa ngendja, œ ivwi meza nœ endje.

¹⁶ Tshe pa fœ aayi kœka ambepa adœke: «'E gitœ 'e dœ œrœ kɔ kpœke, 'e fafa anda nœ Aba mœ b̄ata anda kœka œrœ nœ 'e lœncœ nene.»

¹⁷ Ayambarœ nœ ye kœgbe dœ o'onœ á endje sũ ga la Buku nœ Ndjaba adœke: «Uu Ndjaba, ayo á mœ sœ dœ tœncœ ga tœ anda nœ zœ ju mœ b̄ata OWO.»

¹⁸ Yé agbozu Ikrizia kœyu she adœke: «Ambárá afá gadé dá bœ mbœrœ yeka á kœma fœ 'a adœke bœ gbɔ awa ndœ kœmbœrœ œrœ atake a?»

¹⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «'E ndi tshelœ anda Tepelo asœke, yé manda olo votɔ mœ kpa mɔ angancœ ga mangba nœ.»

²⁰ Agbozu Ayudancœ kpa yu she adœke: «Endje mɔ anda Tepelo asœke manda ngbugu zazu bisha dœ mindu dœ bale (46), yé œbœ á bœ sœ ke, bœ li tœ kœmɔ tœncœ manda olo votɔ a?»

²¹ Kashe Yisu pa lima tœ Tepelo nœ undu ye.

²² Cœrrr manda nœ, dœ lɔkɔ á Ndjaba she lima Yisu lœ akuzu dá ayambarœ gbe dœ o'onœ á tshe pa lima tœncœ ataa. Endje yi lima ndœ o'o á Buku nœ Ndjaba pa œdœ pe o'onœ á tshe pa.

Yisu wusœ lœsu azœ

²³ Lɔkɔ á Yisu sœ lima lœ Yerusaleme, dœ lɔndɔ angbo pake, azu ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga

ndœe i'iri ye mbœerœe ambárá afá ndjoro á tshe sœe lima kœmbœerœe tœnce.

²⁴ Kashe Yisu zaza lima lœsu ye ga pa endje nene mbœerœe tshe wu lima sœe endje dœe ɔtshœnce.

²⁵ Ádá adœeke endje pa lima o'o fœe she tœe upu nœe azu gugu nene, mbœerœe œeshe dœe tœe ye tshe wu lima sœe o'o á sœe tœe lœsu endje kœ.

3

Yisu œedœe Nikodeme

¹ Anga yakoshe bale á i'iri ye kœedœe Nikodeme, sœe lima ugurutœe Afarisayi, yé œe dœe lima anga gbozu tshapa Ayuda.

² Anga butshœ bale, tshe na ga ndœe Yisu œe pa fœe she adœeke: «Rabi, 'a wusœe nœe adœeke Ndjaba dá vwa bœe adœeke bœe yisœe œerœe fœe 'a mbœerœe uzu œe li kœmbœerœe ambárá afá bœe á bœe mbœerœe asœeke œedœe Ndjaba kœesœesœe dœe she awa bale nene.»

³ Yé Yisu gi fœe she adœeke: «Mœe pa fœe bœe dœe adjapu adœeke, uzu bale œe li kœewu Ogo gbozu nœe Ndjaba nene œedœe endje kpa kœezuzu she tœe bishœnce nene.»

⁴ Nikodeme kœeyu she adœeke: «Mara gadœe dá uzu á tshe gbœe ye á endje kpa zu she tœe bishœnce a?»

⁵ Yisu gi fœe she adœeke: «Mœe pa fœe bœe dœe adjapu adœeke, uzu bale lili tœe kœeli ga lœe Ogo gbozu nœe Ndjaba nene œedœe endje kœezuzu she dœe awa nœe ungu œedœe ndje dœe awa nœe ɔtshœe Ishiri nene.

⁶ Œeneke á to lœe undu uzu kœedœe undu uzu; yé œeneke á to lœe Ishiri, kœedœe ishiri.

⁷ Uvuru zœe kpakpa lœe zœe nene mbœerœe o'onœe á mœe pa fœe bœe adœeke: “Œe li adœeke endje zu 'e lœe awa nœe tshalafœe.”

⁸ Yugu sœ kœna tœ osho á yindœ nœ, yé 6œ sœ kœdji œsœncœ kashe 6œ wusœ osho á to tœncœ too osho á sœ kœna ga tœncœ nene. Asœke kœdœ mara œrcœ á sœ kœmbœrcœtœ ye mbœrcœ uzu kœ á endje zu she lœ awa nœ Ishiri.»

⁹ Á Nikodeme kœpa fœ she adœke: «Mara œrcœ atake œ li kœmbœrcœtœ ye koto o?»

¹⁰ Yisu gi fœ she adœke: «Æ6œ kœdœ ayi kœyisœrcœ fœ azu Israyele yé 6œ wuwusœ œrcœncœ asœke nene a?

¹¹ Mœ sœ kœpa fœ 6œ dœ adjapu adœke: 'a sœ kœpa o'o tœ upu nœ œrcœ á 'a wusœ nœ œdœ pe œneke á 'a wu, kashe 'e wu o'o nœ 'a gbambancœ.

¹² Ædœ mœ kœpa o'o tœ œrcœ á sœ kœmbœrcœtœ ye pa œshœ asœke fœ 'e á 'e kœdjidji mœ nene, 'e yi má ndœ o'o ama mœ kotoo œ kœsœ adœke mœ pa o'o tœ œrcœ á mbœrcœtœ ye 6a lafo fœ 'e a?

¹³ Gbambancœ nene, uzu bale œ 6a lafo nene, kolœ Gbolo nœ uzu á tshe to 6a lafo á jercœ ga ati.

¹⁴ «Bata Moyize i lima anga yakoro á endje mbœrcœ she de yarakowo ga tœ œyœ ndœ kœti she ga lafo 6a lœ kpagagasho, awa bale azu œ za Gbolo nœ uzu œ ti she ga lafo,

¹⁵ yekane uzu kœ á tshe sœ dœ kœyindœrcœ ga ndœ ye, tshe gbœ soro neke á ka nene.

¹⁶ Gbambancœ nene, Ndjaba yindœ tshapashœ waa yeka á vwa Gbolo nœ ye tshebale adœke uzu kœ á tshe yindœ ye, tshe tshu nene, kashe tshe sœ dœ soro á ka nene.

¹⁷ Ndjaba vwavwa Gbolo nœ ye ga pa œshœ mbœrcœ kœwa ngbanga ga tœ tshapashœ nene, kashe Ndjaba vwa she adœke tshapashœ gbœ kœshe lœ awa nœ ye.

18 «Uzu á tshe kœsœe dœe kœyindœerœe ga ndœe ye, Ndjaba œ wa ngbanga ga tœe ye nene. Kashe uzu á tshe kœsœesœe dœe kœyindœerœe ga ndœe ye nene, Ndjaba wa ƒalima o'o ga tœe ye yé mbœerœe á tshe sœesœe dœe kœyindœerœe ga ndœe i'iri Gbolo tshebale nœe Ndjaba nene.

19 Yé ngbanga kœewa tœenœe dœeke: Ingbisho na ga pa tshapashœ, kashe azu yindœe ubu osho kœeropa ingbisho, mbœerœe akwa tshelœe endje sœe tœe ekpenœe.

20 Atamœe, uzu kœ á tshe sœe kœemboerœe ekperœe, yiangba ingbisho. Tshe na ga ndœe ingbisho nene kparawa adœeke ekperœe nœe œene wuta ngbi ga ushu.

21 Kashe uzu á tshe te manda adja o'o, sœe kœena ga ndœe ingbisho adœeke endje wu ngbi adœeke akwa á tshe sœe kœemboerœe tœenœe sœe kœelisœe Ndjaba.»

Yisu œedœe Yowane

22 Manda nœe, Yisu na awa bale dœe ayambarœe nœe ye ga lœe ogo Yuda. Tshe lo lima awa bale dœe endje ƒa zœe yé œe sœe kœeza lima batisimu fœe azu.

23 Yowane za ndje lima batisimu fœe azu ƒa lakpi Eno ndoo dœe Salime mbœerœe ungu lœe lima kpœetœemœe waa. Azu sœe lima kœena ga ndœe ye yé œe sœe kœegbœ batisimu.

24 Andaa, endje zaza lima damba Yowane ga lœe kánga nene.

25 Ŭœ bale, anga ayambarœe nœe Yowane te lima tœe kœegbugburu tshelœe o'o dœe anga uzu Yuda bale tœe upu nœe kœedjutœ kote utshu nœe kœe'e Ndjaba.

26 Endje na lima ga ndœe Yowane, œe yu lima she adœeke: «Rabi, uzu á tshe sœe lima dœe ƒœe ƒa atshi ungu Yœrdane, œeshe á ƒœe pa o'o tœe upu nœe

ye ascemœ; wusœ nœ adœke, tshe sœ ndje kœza batisimu fœ azu yé azu kœ sœ kœna ga ndœ ye.»

²⁷ Yowane gi fœ endje adœke: «Uzu gbœ kolœ œrœ á Ndjaba œ to fœ she.»

²⁸ E'e dœ tœ 'e, 'e li kœpandœ nœ adœke 'e dji lima mœ kœpa adœke: «Mœ dœdœ Kristu nene, kashe Ndjaba vwa mœ kœwuta utshunœ adœke tshe na.»

²⁹ Ayi kœto yashe kœdœ akœ yashe. Kashe yanga ayi kœto yashe œ ka kpœ indiri ye yeka á dji she. Tshe sœ dœ yanga tœ kœdji tshadœngœ ayi kœto yashenœ. Yanganœ ascemœ kœdœ œnœ mœ, yé lœsu mœ sũ ngœngœ asœ dœ tœnœ pete.

³⁰ Œ li adœke uzunœ ascemœ wuta egerœ uzu, yé mœ sœ œnœ mœ teasho.

Uzu á tshe to 6a lafo

³¹ «Uzu á tshe to 6a lafo ropa œrœ kœ. Uzu tshapashœ kœdœ uzu tshapashœ yé tshe pa kolœ o'o tshapashœ. Tsheneke á tshe to 6a lafo,

³² tshe sœ kœpa o'o tœ œrœ á tshe wu yé á dji. Kashe uzu bale yiyindœ œneke á tshe sœ kœmindœ nœ nene.

³³ Uzu á tshe kœyindœ o'o nœ ye, uzunœ ascemœ yi ndje ndœ nœ adœke Ndjaba pa kolœ adja o'o.

³⁴ Tsheneke á Ndjaba vwa she pa kolœ o'o nœ Ndjaba mbœrœ Ishiri nœ Ndjaba sœ lœ ye.

³⁵ Ndjaba Aba yindœ Gbolo nœ ye, yé œ za she tœ gbozu tshapa œrœ kœ.

³⁶ Uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolonœ asœke, tshe gbœ soro á ka nene. Kashe tsheneke á tshe kœvwaratœ ye tœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolonœ, tshe gbœ soronœ nene, yé ókó nœ Ndjaba œ sœ waa pa ye.»

4

Yisu ædœ yashe Samariya

¹ Afarisayi dji lima ndœ nõe adœke Yisu søe lima dœ ayambarœ waa yé œ søe kœza batisimu fœ azu kœropa Yowane.

² Kashe Yisu dœ tœ ye zaza lima batisimu fœ azu nene, ayambarœ nõe ye dá søe lima kœza batisimunœ.

³ Ǿl á Yisu dji o'onœ á endje søe lima kœpa tœnce, tshe katœ ogo Yuda ti yé œ gu ga lœ Galilayi.

⁴ Andaa tœ kœgu she ga zœ, œ li lima adœke tshe ro tœ lœ ogo Samariya.

⁵ Tshe wuta ndoo dœ anga tshalakpi Samariya á i'irincœ kœdœ Sishare. Sishare søe ndoo dœ kindi á Yakobo za lima fœ gbolo nõe ye dœ Yozefu.

⁶ Ɛtœnce kœdœ ndje osho á kudu ungu nõe Yakobo søe tœnce. Yisu mœ lœ ana, yé œ søe ga ati ga tœ ama kudu ungunœ. Ɛ søe lima ndoo dœ kakpi Ǿl.*

⁷ Anga yashe Samariya bale na ndœ kœsu ungu á Yisu pa fœ she adœke: «Su ungu fœ mœ dœ mœ ndjo.» ⁸ Ayambarœ nõe ye kœ wuta lima ga lœ ongbo mbœrœ kœpara kœziœ.

⁹ Yashe Samariyanœ kœpa fœ Yisu adœke: «Ɛbœ kœdœ uzu Yuda, mbœrœ gadœ á bœ eshondœ ungu kœndjo ba ndœ œmœ dœ uzu Samariya?» Mbœrœ Ayuda mbœembœrœ balima ayo dœ Asamariya nene ma!

¹⁰ Yisu kœgi fœ she adœke: «Edœ bœ kœwu má søe œrœ á Ndjaba œ to, œdœ pe uzu á tshe esho

---

* **4.6** Kakpi Ǿl yindœ kœpa adœke ada Ǿl mindu dœ bale lindœ mara kœdi ada Ǿl nõe azu Roma.

ndœ ungu kœndjo ndœ zœ asœke; œbœ dá yu má she ndœ ungu yeka á tshe su má ungu á za soro fœ azu fœ bœ.»

11 Yashe Samariya kœyu she adœke: «Gbozu, bœ sœsœ dœ œrœ kœsu dœ ungu nene, yé kudu ungunœ li waa, ataa bœ gbœ ungu á za soro fœ azu bœta ma a?»

12 Ata 'a dœ Yakobo dá za kudu ungunœ asœke fœ 'a. Tshe ndjo ndje lima ungunœ œshe dœ agbolo nœ ye œdœ pe ayarœ nœ ye. Ataa bœ gbe adœke bœ ropa ye ye a?»

13 Yisu gi fœ she adœke: «Uzu kœ á tshe ndjo ungu asœke, tshe kpa sœ dœ ogo ungu.

14 Kashe uzu á tshe ndjo ungu á mœ su fœ she, tshe kpa sœ dœ ogo ungu nene. Gbambancœ nene, ungu á mœ su fœ she œ sœ lœ ye bœta kumu ungu á za soro á ka nene.»

15 Yashe Samariya kœpa fœ she adœke: «Gbozu, su ungunœ á bœ pa toœncœ asœke fœ mœ, adœke ogo ungu kpa mimi mœ nene yé mœ kpa nana kpœke ndœ kœsu ungu nene.»

16 Yisu kœpa fœ she adœke: «Na œ e akœ zœ dœ 'e kwatœ 'e dœ she ba ke.»

17 Yashe Samariya pa fœ she adœke: «Mœ gugu dœ yakoshe nene.» Á Yisu kœpa fœ she adœke: «Adjapu adœke bœ gugu dœ yakoshe nene.

18 Gbambancœ nene, bœ i ayakoshe mindu yé tsheneke á bœ sœ dœ she ngœngœ asœke dœdœ akœ zœ nene. Bœ pa adja o'o.»

19 Á yashe kœki paa adœke: «Gbozu, mœ wu adœke œbœ kœdœ ayi kœgbara o'o.

20 Aata 'a donga Ndjaba pa kaga asœke, kashe e'e dœ Ayuda, 'e pa adœke osho á li kœdonga Ndjaba toẽcœ kœdœ Yerusaleme.»

21 Yisu kœpa fœ she adœke: «Yashe, dji mœ kane. Anga ɔɓ œ tɔ á 'e kpa donga Ndjaba Aba ɓa pa kaga too ɓa lœ Yerusaleme nene.

22 E'e dœ Asamariya, 'e sœ kœdonga Ndjaba kashe 'e wuwusœ ye nene. Kashe a'a dœ Ayuda, 'a sœ kœdonga Ndjaba neke á 'a wusœ ye mbœrœ kœshe wuta lœ awa nœ Ayuda.

23 Kashe dœ anga ɔɓ bale, yé ɔɓnœ tɔ ye, adja azu kœdonga Ndjaba, endje donga she dœ Ishiri œdœ pe lœ adjapu. Gbambanœ nene, Ndjaba yindœ nœ adœke azu donga œne dœ maranœ asœmœ.

24 Ndjaba kœdœ Ishiri, yé endje á endje yindœ kœdonga she li kœdonga she dœ Ishiri œdœ pe lœ adjapu.»

25 Yashe Samariya kœpa fœ she adœke: «Mœ wusœ nœ adœke Masiya, á tshe kœdœ Kristu, œ na zœ. ɔɓ á tshe kœna, tshe mindœ œrœ kɔ.»

26 Yisu kœgi fœ she adœke: «Æmœ kœdœ she, œmœ á mœ sœ kœpa o'onœ fœ ɓœ asœke.»

27 Dœ lœndœnœ asœmœ, ayambarœ nœ Yisu yi kumu endje, yé uvuru endje kpa lœ nœ tœ kœwu adœke tshe sœ kœpa o'o dœ yashe. Kashe anga bale yuyu she nene adœke: «Bœ sœ kœpara gade e? Too o'o gade dá 'e sœ kœpa dœ she a?»

28 Yé yashenœ katœ lœsú ungu nœ ye ti kpœtœmœ, yé á kpagu kœpandœ nœ fœ azu ɓa lakpi adœke:

29 «'E na dœ wu anga yakoshe bale á tshe sœ ɓa e kane, tshe pandœ œrœ kɔkɔ á mœ mbœrœ fœ mœ.

Ɔerrr á tshe dœ ete Kristu a?»

³⁰ Ataa, azu wuta lœ ongbo, œ na ga ndœ ye.

³¹ Kolœ kpœtoemœ, ayambarœ nœ ye tetœ kœtovworogbo she adœke tshe zi œrœ. Endje pa fœ she adœke: «Rabi, zi rœgo kane.»

³² Kashe Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ sœ dœ kœzirœ á 'e wuwusœ nœ nene.»

³³ Ayambarœ kœtetœ kœyutœ endje ugurutœ endje adœke: «Ataa anga uzu na dœ kœzirœ fœ she a?»

³⁴ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Kœzirœ nœ mœ dœke: œ li adœke mœ mbœrœ œrœ á ayi kœvwa mœ yindœ nœ, œdœ ndje kœgi akwa á tshe vwa mœ ndœ kœmbœrœ tœnce ga tœ ndœngolœnœ.

³⁵ E'e, 'e sœ kœpa adœke: “Ɔ sœpe yapu vana tœ kœkœ ngwarœ.” Kashe œmœ, mœ pa fœ 'e adœke, 'e wu kindi dœ œtshœnœ; leyœ dorœ ye œ sœ ndœ tœ kœkœ tœnce!

³⁶ Uzu á tshe kœkœ, tshe gbœ ngendja tshangba akwa nœ ye, yé tshe ngbœba leyœnœ mbœrœ soro á ka nene. Uzu á tshe lu leyœ ga lœ kindi dœ pe tsheneke á tshe kœ, endje sœ dœ yanga awa bale.

³⁷ Gbambœ nene, azu pa anga gbaguru adœke: “Uzu gi ngwarœ kashe ayi kœkœ tœnce sœ kpi”.

³⁸ Mœ vwa 'e ndœ kœkœ leyœ tshelœ kindi á œ dœdœ 'e dá djo nene. Anga angbi azu dá djo kindinœ yeka á 'e li ga lœ akwanœ manda endje tœ kœkœ leyœnœ.»

³⁹ Ili azu Samariya kpœlœ ongbonœ ascœmœ sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu mbœrœ o'o á yashœnœ pa adœke: «Tshe pandœ œrœ kœ á mœ mbœrœ, fœ mœ.»

⁴⁰ Ádánœ ataa, lɔkɔ azu Samariya na lima ga ndœ ye, endje kɪ lima ga tœ ye adœeke tshe sœpe dœ œne. Yisu mbœerœ lima kpœtœmœ olo bisha.

⁴¹ Anga azu kpi ndjoro kpa sœ ndje lima dœ kœyindœerœ ga ndœ Yisu mbœerœ o'o á tshe sœ lima kœpa tœncœ dœ tœ ye.

⁴² Endje pa lima fœ yashencœ adœeke: «Ngɔngɔ asœ, 'a sœsœ dœ kœyindœerœ ga ndœ ye kolœ mbœerœ o'o á ɓœ pa fœ 'a nene. 'A sœ dœ kœyindœerœ ga ndœ ye mbœerœ 'a dji ndje o'o á tshe pa dœ tœ ye. Yé 'a wusœ nœ adœeke œshe kœdœ adja ayi kœshe azu tshapashɔ.»

*Yisu she gbolo nœ anga gbozu akwa nœ lita
(Wu 6a tœ Mat 8.5-13; Luk 7.1-10)*

⁴³ Manda kœlo olo bisha kpœtœmœ, Yisu áafo œ na ga lœ Galilayi.

⁴⁴ Tshe pa lima dœ tœ ye adœeke: «Azu lilisœ ayi kœgbara o'o ɓa lœ ogo nœ ye nene.»

⁴⁵ ɔlɔ á tshe wuta ga lœ Galilayi, azu sœ dœ yanga mbœerœ kœwuta she ga lœ ogo nœ endje; mbœerœ á endje na ndje lima ndœ angbo pake ɓa lœ Yerusaleme, yé œ wu œerœ kɔ á tshe mbœerœ lima.

⁴⁶ Tshe kwa lima tœ ye ga lakpi Kanana lœ ogo Galilayi ɓa tœ osho á tshe fa lima ungu tœ vinu. Ba zœ, anga gbozu tshapa akwa nœ lita bale lakpi Kaparnawumu sœ lima dœ gbolo yakoshe nœ ye á tshe sœ dœ kɔɓa.

⁴⁷ ɔlɔ á tshe dji adœeke Yisu to ɓa lœ ogo Yuda œ na ga lœ Galilayi, tshe na ga ndœ ye, yé œ kɪ fœ she adœeke tshe na œ she gbolo nœ œne á tshe yindœ kœtshu tœncœ.

⁴⁸ Yisu kœpa fœ she adœke: «Ɛdœ 'e kœdjidji má ndœ ambará afá œdœ pe ɔtshɔ akwa á azu pandœ nœ gooo asœke nene, 'e sœ má dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene.»

⁴⁹ Yé gbozu akwa nœ litanœ pa fœ she adœke: «Gbozu, wuta ga ndœ mœ utshunœ adœke gbolo nœ mœ kœtshu.»

⁵⁰ Yisu kœgi fœ she adœke «Gu zœ, gbolo nœ zœ she ye.» Yakoshe kœyindœ o'o á Yisu pa fœ she, yé œ gu da ye.

⁵¹ Tshe sœ damba tœ awa kœgu she atake, aayi akwa nœ ye kœna para tshatshu ye á kœpa fœ she adœke: «Gbolo nœ zœ she ɓamama ye.»

⁵² Tshe yu endje adœke, gbolo nœ œne she dœ ada ɔɔ gáfɛ e? Endje kœpa fœ she adœke: «Ada ɔɔ bale manda kakpi ɔɔ[†] libi dá kɔɓanœ katœ ye.»

⁵³ Aba gbolonœ kœwusœ nœ adœke kolœ dœ ada ɔɔnœ asœmœ libi dá Yisu pa fœ œne adœke: «Gbolo nœ zœ she ye.» Ataa, œshe dœ pe azu tshasœnda nœ ye kɔ endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu.

⁵⁴ Asœ kœdœ bisha ambará afá á Yisu mbœrœ lɔkɔ á tshe to ɓa lœ Yuda á kwatœ ye ga lœ ogo Galilayi.

5

Yisu she uzu á ada ye tshu

¹ Manda nœ, anga angbo nœ Ayuda sœ lima ɓa lœ Yerusaleme, yé Yisu na ga tœnœ.

² Andaa ɓa lœ ongbonœ, endje dji lima ungu kœdjutɔ kotœ azu á i'irinœ dœ o'o ama Ayuda

---

[†] 4.52 Ada ɔɔ bale manda kakpi ɔɔ: Ɛ yindœ kœpa adœke ada ɔɔ ndjokpa dœ votɔ lindœ mara kœdi ada ɔɔ nœ azu Roma.

kœdœ Betezata ndoo dœ manda gbagba nœ apata. Awa kœna ga tœ ungunœ sœ lima mindu,

³ yé aayi kôba ndjoro lo lima lœ ala awanœ ascœmœ: Ayibula, azu á tshakala ada endje ndi œdœ pe endjeneke á ada endje tshu. [Endje sœ lima kœkate yakpa ungunœ kœturu tœnœ;

⁴ gbambanœ nene, anganœ andjelu sœ lima kœjerœ tœnœ yé œ sœ lima kœturu tœ ungu. Yekane ali ayi kôba á tshe kœjerœ ga lœ yakpa ungunœ, tshe she lima lœ kôba nœ ye. (Edœ kôbanœ kœdœ lima kôba gadœ gbaa, œ katœ ye*.)

⁵ Anga yakoshe bale á tshe lo lima dœ kôba ngbugu zazu bale dœ ndjokpa dœ mindu dœ amanœ votô (38) sœ lima kpoetœmœ.

⁶ Yisu wu she á tshe lo ga ati yé kœdji adœke œndœ ye di dœ kôba tœpanœ kpuru, tshe kœpa fœ she adœke: «Bœ yindœ kœshe tœnœ ye a?»

⁷ Ayi kôbanœ kœgi o'o fœ she adœke: «Gbozu, mœ gugu dœ uzu á tshe kœnduru mœ ga la ngunœ lœkô á yakpa ungunœ œ tetœ kœmbœrœ tœnœ nene. Mœ kœgea œrrr adœke mœ wuta ga zœ atake, anga uzu jerœ ga la nœ utshu mœ ye.»

⁸ Yisu pa fœ she adœke: «Aalafo, œ za kondja nœ zœ œ na ana.»

⁹ Trale ayi kôba kœshe ye. Tshe áafo, œ za kondja nœ ye, yé œ tetœ ana. Andaa œrœnce ascœmœ kô mbœrœ lima tœ endje dœ lœkô sabata.

¹⁰ Ayuda kœpa fœ uzunœ á Yisu she she adœke: «Ascœke kœdœ lœkô sabata, œ lili adœke ôœ za kondja nœ zœ yé œ na ana dœ tœnœ nene.»

---

* **5.4** O'o á endje sú ga lœ oporo gbamangincœ ascœke gugu ala anga ongboro buku nene.

¹¹ Kashe tshe gi fœ endje adœke: «Uzunœ á tshe she mœ lœ kobanœ asœke, œshe dá pa fœ mœ adœke mœ za kondja nœ mœ, yé œ na ana.»

¹² Endje kœyu she adœke: «Yakoshenœ á tshe pa fœ bœ adœke bœ za kondja nœ zœ, yé œ na ana asœmœ koedœ œde e?»

¹³ Kashe ayikobanœ á Yisu she she kpa wuwu lima sœ ye nene mbœrœ tshe wuta lima œnœ ye lœ ukpulu azunœ á endje sœ lima kpoetœmœ ye.

¹⁴ Œrrr manda nœ, Yisu kœgbœ she ba lœ anda Tepelo á kœpa fœ she adœke: «Wu, bœ she ngœngœ asœ ye. Kpa mboembœrœ ekperœ nene kparawa adœke bœ kpa gbœ anga œgbœ kobœ kœropa œeneke nene.»

¹⁵ Yakoshe kœna, œ kœpandœ nœ fœ Ayuda adœke Yisu dá she œne.

¹⁶ Kotœ lœ kumunœ, Ayuda para lima awa kœza o'o fœ Yisu mbœrœ á tshe mbœrœ œrœnœ asœmœ dœ lœkœ Sabata.

¹⁷ Kashe Yisu pa fœ endje adœke: «Aba mœ sœ kœmbœrœ akwa œrrr kpesheke, yé œmœ ndje mœ sœ tœ kœmbœrœ akwa.»

¹⁸ Manda o'onœ á tshe pa asœmœ, Ayuda para lima awa adœke œne wo she. Œ dœdœ kolœ mbœrœ á tshe mbœrœ akwa dœ lœkœ sabata nene, kashe mbœrœ á tshe pa ndje adœke Ndjaba koedœ adja Aba œne, á zatœ ye adœke œne li dœ she.

Tshagbozu nœ Gbolo nœ Ndjaba

¹⁹ Yisu za o'o yé œ pa fœ endje adœke: «Mœ pa fœ e dœ adjapu adœke, Gbolo nœ Ndjaba lili kœmbœrœ œrœ á to tœ lœsu ye dœ tœ ye nene, kashe tshe mbœrœ œrœ á tshe wu abanœ kœmbœrœ tœnœ. Gbambanœ nene, œrœ á Aba œ mbœrœ dá Gbolo œ mbœrœ adja tœnœ.

20 Mbœrœ Aba yindœ Gbolo, tshe sœ kœyisœ œeneke kɔ á tshe mbœrœ fœ she. Tshe kpa yisœ ogboro œrœ kœropa œeneke fœ she adœke 'e kœwu, uvuru 'e kpa lœ nœ.

21 Bata Aba œ she akuzu á za soro fœ endje, awa bale Gbolo œ za soro fœ azu neke á tshe yindœ kœza fœ endje.

22 Aba œ wa ngbanga ga tœ uzu bale nene, kashe tshe za Gbolo nœ ye tœ gbozu kœwa ngbanga pa azu,

23 adœke azu kɔ lisœ Gbolo bata á endje li ndje œsœ Abanœ. Uzu á tshe kœlilisœ Gbolo nene, tshe lili ndje œsœ Abanœ á tshe vwa she nene.

24 «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke uzu á tshe dji o'o ama mœ, á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ asœke, uzunœ sœ dœ soro á ka nene. Mœ wa œgbɔ ngbanga ga tœ ye nene, kashe tshe wuta lœ kuzu, yé tshe sœ dœ soro.

25 Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, lœndœnœ sœ kœna tœnœ, yé œ na ngœngɔ asœ ye, akuzu œ dji tshama Gbolo nœ Ndjaba. Yé endjeneke á endje dji tshama ye, endje sœ dœ soro.

26 Gbambanœ nene, bata Aba kœdœ soro dœ tœ ye, awa bale tshe za fœ Gbolo kœdœ soro dœ tœ ye.

27 Yé tshe za Gbolo tœ gbozu kœwa ngbanga pa azu mbœrœ œshe kœdœ Gbolo nœ uzu.

28 «Adja 'e koko ama 'e ti œsɔ nene! Gbambanœ nene, anga œɔ sœ kœna tœnœ, á akuzu kɔ á endje sœ lœ koto œ dji tshama ye,

29 yeka endjeneke á endje mbœrœ lima œtshœrœ, Ndjaba œ she endje mbœrœ kœgbɔ soro, kashe endjeneke á endje mbœrœ ekperœ, Ndjaba œ she

endje adœke Gbolo nœ uzu wa øgbø ngbanga pa endje.

³⁰ «Æmœ, mœ lili kœembœrœ œrœ á to 6a lœsu mœ dœ tœ mœ nene. Mœ wa ngbanga kœeli dœ œneke á mœ sœ kœedji tœnœ yé kœewa ngbanga nœ mœ sœ ndjii mbœrœ mœ sœsœ kœepara awa kœembœrœ œrœ á to 6a lœsu mœ nene, kashe œneke á lœsu ayi kœevwa mœ yindœ nœ.»

Ærœ á má adœke Ndjaba vwa Yisu

³¹ «Ædœ mœ kœepa o'o tœ upu nœ mœ dœ tœ mœ, uzu bale á tshe dji mœ gugu nene.

³² Kashe œdœ anga angbi uzu kœepa o'o tœ upu nœ mœ, mœ wusœ nœ adœke o'onœ á tshe pa tœ upu nœ mœ asœmœ dœ adja o'o.

³³ 'E vwa lima azu fœ Yowane, yé tshe pa lima o'o tœ upu nœ adja o'o.

³⁴ Tœ œmœ, mœ sœsœ dœ ogo adœke uzu pa o'o tœ upu nœ mœ nene, kashe mœ sœ kœepa o'o ataa adœke 'e gbø kœeshe.

³⁵ Yowane sœ lima 6ata miinda á endje ta owo ga tœ nœ yé á tshi. 'E yi lima ndœ kœsœ dœ yanga lœ anga osho tœ ishiri ye.

³⁶ Andaa, mœ sœ dœ anga œrœ á pa o'o tœ upu nœ mœ á ropa o'o á Yowane pa. Ætœnœ kœedœ akwa á Aba za fœ mœ adœke mœ mbœrœ. Mœ sœ kœembœrœ tœnœ yé œtœnœ dá sœ kœepa o'o tœ upu nœ mœ adœke Aba vwa mœ.

³⁷ «Aba á tshe vwa mœ pa o'o tœ upu nœ mœ dœ tœ ye. Kashe bale 'e djidji tshama ye yé 'e wuwu tshatshu ye nene,

³⁸ yé 'e sœsœ kœegbœndœ o'o ama ye ga tœ lœsu 'e nene mbœrœ á 'e sœsœ dœ kœeyindœrœ ga ndœ ayi avwa nœ ye nene.

³⁹ 'E sœ kœyamba Buku nœ Ndjaba mbœrœ á 'e gbe kœgbɔ soro á ka nene lœ awanœ: Andaa, œtœnœ dá sœ kœpa o'o tœ upu nœ mœ.

⁴⁰ Yé 'e yiyindœ kœna ga ndœ mœ yeka á kœgbɔ adja soro nene.

⁴¹ «Mœ gbegbe adœke azu donga mœ nene.

⁴² Kashe mœ wusœ 'e ye. 'E sœsœ dœ kœyindœsho ga ndœ Ndjaba nene.

⁴³ Aba mœ dá vwa mœ yé 'e vwaratœ 'e kœza osho kœsœ fœ mœ. Kashe œdœ anga uzu kœna dœ mara nœ ye dœ tœ ye bale, 'e za osho kœsœ fœ she ye.

⁴⁴ 'E yindœ kœdonga kolœ anga 'e, yé á endje kœdonga ndje 'e. Kashe 'e papara awa adœke kolœ Ndjaba kœdonga 'e nene asœke, ataa 'e sœ má dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ koto o?

⁴⁵ Kashe 'e gbegbe adœke mœ va ɔtɔ 'e fœ Aba mœ nene. Kolœ Moyize á 'e ko lima lœsu 'e ga tœ ye asœmœ, œshe dá va ɔtɔ 'e.

⁴⁶ Œdœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Moyize, 'e sœ má ndje dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ mbœrœ tshe sú mbetincœ tœ upu nœ mœ.

⁴⁷ Kashe ɓata 'e yiyindœ o'o á tshe sú nene, 'e yi má ndœ o'o ama mœ koto o?»

6

Yisu to rœgo fœ azu kutu mindu (5.000)

(Wu ɓa tœ Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Manda nœ, Yisu zu ga atshi egerœ ungu adanga Galilayi á anga i'irincœ kœdœ ndje Tiberiade.

² Azu ndjoro sœ lima kœna manda ye mbœrœ á endje wu ambárá afá á tshe sœ lima kœmbœrœ tœncœ læ kœshe aayi kœba asœmœ.

³ Mbœrœ tœncœ atamœ, Yisu ɔ ga pa kaga yé œ sœ ga ati awa bale dœ ayambarœ nœ ye.

⁴ Œ sœ lima ndoo dœ Pake á doé angbo nœ Ayuda.

⁵ Yisu mesho, œ wu azu ndjoro á endje sœ tœ kœna ga ndœ ye. Á kœyu Filipino adœke: «A yɔ kœzirœ kpœta yeka á to fœ azuncœ asœke á endje kœzi a?»

⁶ Tshe yu lima oshoncœ ataa tœ kœwu lœsu Filipino, gbambancœ nene, tshe wu lima sœ œrœ á li adœke tshe mbœrœ ye.

⁷ Filipino kœgi fœ she adœke: «Œdœ a kœyɔ ndje kœzirœ mangba denari kama bisha* gbaa, œ li adœke uzu dœ uzu gbɔ teasho teasho nene.»

⁸ Yé anga yambarœ bale á i'iri ye kœdœ Andere, aya Shimu Petro kœpa fœ she adœke:

⁹ «Anga ovoro gbolo yakoshe kpœke sœ dœ mapa mindu á endje mbœrœ dœ zuwa orje œdœ pe ageatshalangu bisha kashe œ li mbœrœ azuncœ kœkœ asœke za a?»

¹⁰ Yisu kœpa adœke: «'E pa fœ azu adœke endje læ ga ati.» Yé endje kœsœ ga ati ga pa gusu á sœ lima yaba yaba kpœtœmœ. Ayakoshe sœ lima ga pa œrœ noé kutu mindu (5.000).

¹¹ Yeka á Yisu ko mapancœ, á za avwala fœ Ndjaba, á kurutshelœncœ tœ azu á endje læ lima kpœtœmœ. Tshe kpa ko ndje ageatshalanguncœ, œ mbœrœ ndje awa bale, yé endje zi kœli dœ

---

* 6.7 Denari bale kœdœ ngendja tshangba akwa á uzu mbœrœ ndœ ɔb bale

ogo nœ endje. ¹² Bata uvu azu su ye, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E ngbɔɔba udu œrœ á sœpe manda endje ga tœnœ adœke anganœ teasho yiyiwa nene.»

¹³ Endje ngbɔɔba ama udu œrœnœ, yé kingi ndjokpa dœ bisha sú dœ ndĩndĩ mapa manda azunœ á endje zi lima.

¹⁴ Azu wu ambárá afá á Yisu mbœrœ ascœmœ œ pa adœke: «Adjapu, tsheneke kœdœ adja ayi kœgbara o'o nœ Ndjaba á tshe sœ kœna ga pa ɔshɔ.»

¹⁵ Bata á Yisu wu lima sœ nœ adœke endje yindœ kœna kœza œne tœ ɔgbɔnœ adœke œne te gbozugo, tshe gi lima tœ ye kpœtœmœ, yé œ ɔ dœ kuti ye ga pa kaga.

Yisu na pa ungu dœ ada ye

(Wu 6a tœ Mat 14.22-33; Mar 6.45-53)

¹⁶ Lɔkɔ á osho tetœ kœte mburumburu, ayambarœ nœ ye jerœ ga tœ mangu egerœ ungu adanga,

¹⁷ endje ɔ lima ga lœ agba bale mbœrœ kœna ga lœ Kaparnawumu, 6a atshi ungunœ. Osho bu lima ye, yé Yisu yiyi lima damba kumu ye ga ndœ endje nene.

¹⁸ Egerœ yugu na kpikpikpi, yé loko za tshalangu djigi.

¹⁹ Ayambarœ i kayi œ vwi endje tœ mangu ga tœ œrœ nœ kelometere ndoo dœ mindu too mindu dœ bale, á endje kœwu Yisu kœna pa ungu gutœnœ ga tœ egerœ agba, yé awa litœ endje.

²⁰ Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «œmœ dœmœ, awa mbœmbœrœ 'e nene!»

²¹ Endje yi lima ndœe nœe adœeke tshe ɔ ga lœe egerœe agbanœe, kashe katsha, kumu egerœe agbanœe za ama osho ga tœe mangu á endje gbe lima kœena ga tœence.

Azu ndjoro para Yisu

²² Osho kærœpa nœe, azunœe ndjoro á endje sœepe lima 6a atshi ungunœe wusœe nœe adœeke egerœe agba sœepe bale yé Yisu ɔɔ lima ga lœe egerœe agba awa bale dœe ayambarœe nœe ye nene. Endje zu lima ungunœe dœe kuti endje.

²³ Kashe anga ogboro agba to 6a lakpi Tiberiade, yé œ na ndoo dœe oshonœe á endje zi lima mapa tœence manda kœeza mershe nœe Gbozu Yisu fœe Ndjaba.

²⁴ Lœko á ukpulu azu wu adœeke Yisu œedœe ayambarœe nœe ye sœesœe kpœetœemœe nene, endje ɔ ga lœe ogboro agbanœe ascœmœe œe ro ga lœe Karpawumu mbœerœe kœepara Yisu.

Yisu kœedœe kœezirœe á za soro

²⁵ Endje gbœ she 6a atshi ungunœe, yé á yu she adœeke: «Rabi, 6œe wuta kpœeke dœe ada ɔlœ koto o?»

²⁶ Yisu gi fœe endje adœeke: «Mœe pa fœe 'e dœe adjapu adœeke, 'e para awa mœe mbœerœe á 'e zi mapa á le 'e, kashe 'e papara mœe mbœerœe á 'e wu ambárá afá á mœe mbœerœe nene.

²⁷ Adja 'e mbœembœerœe akwa mbœerœe kœegbœ kœezirœe á ndi nene, kashe 'e mbœerœe akwa mbœerœe kœegbœ kœezirœe á œendœence œe di, yé á to soro á ka nene fœe azu. Gbolo nœe uzu dá to kœezirœence ascœmœe fœe 'e mbœerœe œeshe dá Aba dœe Ndjaba za she ga pa ngande tshagbozu.»

28 Endje kœgi fœ she adœke: «Ɛ li adœke 'a mboerœ gade tœ koemboerœ akwa á Ndjaba yindœ nœ a?»

29 Tshe kœgi fœ endje adœke: «Akwa á Ndjaba yindœ nœ adœke 'e mboerœ, koedœ koesœ dœ kœyindœerœ ga ndœ tsheneke á tshe vwa she.»

30 Endje kpa kœyu she adœke: «Kashe œbœ a, ambárá afá gade dá bœ mboerœ yeka á 'a kœwu yekane á kœyindœ o'o ama zœ a? Akwa gade dá bœ mboerœ a?»

31 Aata 'a zi liya mane ba lœ kpagagasho бата á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: “Tshe to kœzirœ á dœ mapa á to ba lafo fœ endje.”»

32 Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, œ dœdœ Moyize dá to mapanœ á to liya ba lafo fœ 'e nene, kashe Aba mœ dá sœ koeto adja mapa á to ba lafo fœ 'e asœmœ.

33 Gbambanœ nene, kœzirœ á Ndjaba œ to, koedœ œneke á to ba lafo yé á za soro fœ azu tshapashœnœ asœke.»

34 Azunœ kœpa fœ she adœke: «Gbozu, to kolœ kœzirœnœ asœmœ sheko fœ 'a.»

35 Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «Emœ koedœ kœzirœ á za soro fœ azu. Uzu á tshe kœna ga ndœ mœ, ogo œ mi she bale nene yé uzu á tshe sœ dœ kœyindœerœ ga ndœ mœ, ogo ungu kpa mi she bale nene.

36 Kashe mœ pa fœ 'e adœke: 'E wu mœ tako, yé 'e sœsœ dœ kœyindœerœ ga ndœ mœ nene.

37 Azu neke á Aba ko endje fœ mœ, endje na ga ndœ mœ yé uzu á tshe na ga ndœ mœ, mœ za bala she vwi'i nene.

38 Gbambanœ nene, mœ toto ba lafo œ jeroe tœ koemboerœ œrœ á lœsu mœ yindœ nœ nene, kashe

mœ na mbœrœ koembœrœ œeneke á lœsu ayi kœvwa mœ yindœ nœ.

³⁹ Œrœ á lœsu ayi kœvwa mœ yindœ nœ adœke mœ mbœrœ dœke: Adja anga uzu bale ugurutœ azu á tshe ko endje fœ mœ yiyiwa nene kashe mœ she endje lœ kuzu dœ ndǎngǎlo olo.

⁴⁰ Œrœ á lœsu Aba mœ yindœ nœ kœdœ adœke, uzu á tshe kœwu gbolo nœ ye, á kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tshe gbǎ soro á ka nene, yé mœ she she lœ akuzu dœ ndǎngǎlo olo.»

⁴¹ Ti kpœtœmœ, Ayuda kœtetœ kœpuloœma endje mbœrœ o'o á Yisu pa adœke: «Œmœ kœdœ kœzirœ á to ba lafo, yé á jerœ.»

⁴² Endje kœpa adœke: «Œ doédœ Yisu dœke na a, gbolo nœ Yozefu a? Á 'a wusœ abanœ dœ ayinœ ndje na a? Kotoo á tshe pa ngǎngǎ asœke adœke œne to ba lafo á jerœ a?»

⁴³ Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E katœ kœpuloœma 'e ugurutœ 'e ye na!

⁴⁴ Uzu bale œ li kœna ga ndœ mœ nene œdœ Aba á tshe vwa mœ kœtoto she na tœnœ nene, yekane á mœ kœshe she lœ akuzu dœ ndǎngǎlo olo.

⁴⁵ Endje sú ala mbeti nœ aayi kœgbara o'o adœke: «Ndjaba œ yisœ œrœ fœ azu kǎkǎ.» Uzu kǎ á tshe dji Aba, á yindœ œrœ á tshe yisœ nœ, tshe na ga ndœ mœ.

⁴⁶ Œ yindœ kœpa adœke uzu bale wuwu Aba nene, kolœ tsheneke á tshe to ba ndœ Ndjaba; œshe dá wu Aba.

⁴⁷ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke uzu tsheneke á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe sœ dœ soro á ka nene.

⁴⁸ Œmœ kœdœ kœzirœ á za soro fœ azu.

49 Aata 'e zi liya mane 6a lœ kpagagasho, yé endje tshu lima ye.

50 Asœ koedœ kœziroœ á to 6a lafo á jerœ adœke, uzu á tshe kœzi, tshe tshu bala nene.

51 Œmœ koedœ kœziroœ á za soro foe azu, œ to 6a lafo á jerœ asœke. Uzu á tshe kœzi kœziroœnœ asœke, tshe sœ bala dœ soro á ka nene. Kœziroœnœ á mœ za foe she koedœ songba mœ. Mœ za adœke tshapasho gb̃o soro.»

52 Kolœ pa o'o asœke, ayuda te lima tœ kœyutoœ endje ugurutœ endje dœ ogb̃o adœke: «Kotoo á uzunœ asœke pa adœke œne za songba œne foe azœ yekane á kœzi a?»

53 Yisu kœpa foe endje adœke: «Mœ pa foe 'e dœ adjapu adœke œdœ 'e kœzizi songba Gbolo nœ uzu yé œ ndjo pe indji ye nene, 'e sœ dœ soro lœ 'e nene.

54 Uzu tsheneke á tshe zi songba mœ, á ndjo ndje indji mœ, sœ dœ soro á ka nene, yé œmœ mœ she she lœ kuzu dœ nd̃ng̃olo olo.

55 Gbambanœ nene, songba mœ koedœ adja kœziroœ, yé indji mœ koedœ adja kœndjoroœ.

56 Uzu á tshe zi songba mœ á ndjo indji mœ, sœ lœ mœ yé œmœ mœ sœ ndje lœ ye.

57 Yé 6ata Aba á tshe vwa mœ sœ dœ soro á mœ sœ dœ soro lœ awa nœ ye, ataa uzu á tshe kœzi songba mœ, tshe gb̃o soro lœ awa nœ mœ.

58 Asœ koedœ kœziroœ á to 6a lafo á jerœ. Œ sœsœ 6ata kœziroœ á aata 'e zi liya nene. Mbœroœ endje zi liya kœziroœ asœmœ yé endje tshu. Kashe uzu á tshe zi kœziroœnœ asœke, tshe sœ dœ soro á ka nene.»

59 Yisu pa lima o'onœ asœke 6a lœ Kaparnawumu, lœk̃o á tshe sœ lima tœ kœyisœ

œrœ 6a lœ Sinagoga.

O'o á za soro fœ azu

⁶⁰ Manda koedji she, ili ayambarœ nœ ye tetœ koepa adœke: «O'onœ asœ gbœgbœ, adja œde dá dji a?»

⁶¹ Kashe 6ata á Yisu wu lima sœ nœ adœke ayambarœ nœ œne sœ tœ koepuloema endje, tshe pa fœ endje adœke: «Mbœrœ gade á o'onœ asœke ndjingiɿwɿ tshelœ kumu 'e a?»

⁶² Œ koœsœ má adœke 'e wu Gbolo nœ uzu kœ œ ga tœ osho á tshe to lima tœnœ, œ sœ koto o?»

⁶³ Ishiri dá za soro fœ azu. Œkœ lili tœ koembœrœ œrœ ataa nene. O'onœ á mœ pa fœ 'e asœke koedœ Ishiri œdœ pe soro.

⁶⁴ Kashe kolœ ugurutœ 'e asœke, anga endje á endje yiyindœ o'o ama mœ nene, endje lœ zœ.» Gbambanœ nene, Yisu wu lima sœ endjeneke á endje sœsœ dœ koeyindœrœ nene œdœ pe tsheneke á tshe ka bala she.

⁶⁵ Á tshe kpa koepa adœke: «Adja ádánœ á mœ pa fœ 'e adœke uzu bale œ na ga ndœ mœ nene œ kœdœdœé Aba dá za awa fœ she kœna tœnœ nene.»

⁶⁶ Koeto kpœtoemœ, ili anga ayambarœ nœ ye gitœ endje manda ye, yé œ katœ kœna tœ awa bale dœ she.

⁶⁷ Á Yisu koeyu ayambarœnœ ndjokpa dœ bisha adœke: «Ka e'e nœ 'e a, 'e gigitœ 'e nœ 'e nene a?»

⁶⁸ Yeka á Shimu Petro kœgi fœ she adœke: «Gbozu, 'a kpa na má ga ndœ uzu de? Œbœ dá sœ dœ o'onœ á za soro á ka nene.

⁶⁹ 'A sœ dœ koeyindœrœ, yé 'a wusœ nœ adœke œbœ kœdœ Œyerœ Uzu nœ Ndjaba.»

⁷⁰ Yisu pa fœ endje adœke: «Æmœ dá ke 'e nd-jokpa dœ bisha kashe ugurutœ 'e kɔ, anga uzu bale kœdœ djaboro.»

⁷¹ Tshe sœ lima kœpa tœ Yudasi, gbolo nœ Shimu Isikariote mbœrœ œshe kœdœ lima uzu á tshe ka Yisu. Æshe kœdœ lima anga yambarœ ugurutœ andjokpa dœ bishanœ asœmœ.

7

Dgbo lɔsu nœ aaya Yisu

¹ Manda nœ, Yisu sœ lima kœna lœ ogo Galilayi. Tshe yiyi lima ndœ kœna lœ ogo Yuda nene mbœrœ Ayuda sœ lima kœpara awa ndœ kœwo she.

² Andaa angbo nœ ayuda á dœ angbo gbanda tande ndo lima ye.

³ Aaya Yisu kœpa fœ she adœke: «Gitœ zœ kpœke, yé œ na ga lœ ogo Yuda adœke ayambarœ nœ zœ wu ndje akwa á bœ sœ tœ kœmbœrœ toœnœ.

⁴ Uzu mbœmbœrœ œrœ lœ ubunœ nene œdœ tshe kœgbe adœke azu wusœ œne. Bata á bœ sœ kœmbœrœ akwa atake, matœ zœ dœ toœnœ ga ushu tshapashɔ wusœ nœ.»

⁵ Gbambanœ nene, aayanœ dœ tœ endje sœsœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye nene.

⁶ Yisu kœpa fœ endje adœke: «ɔlɔ nœ mœ tɔtɔ damba nene. Tœ e'e nœ 'e, ɔlɔ kɔ sœ dœ ɔtshœnœ.

⁷ Tshapashɔ œ li tœ kœyiangba 'e nene, kashe œmœ, œ yiangba mœ mbœrœ á mœ sœ kœpandœ nœ ngbi adœke akwa nœ ye sœ tœ ekpenœ.

⁸ 'E ɔ ndœ angbonœ zœ. Kashe œmœ, mœ ɔ ga zœ nene mbœrœ ɔlɔ nœ mœ tɔtɔ damba nene.»

⁹ Manda kœpa o'onœ ataa, tshe sœpe lima ti lœ Galilayi.

Yisu na ga tœ angbo gbanda tande

¹⁰ Lœkœ á aayanœ áafo á ro ndœ angbonœ da ye, Yisu áalafo yaa œ na ndje ga zœ dœ mara adœke azu wuwusœ nœ nene.

¹¹ Dœ lœkœ á ala angbonœ doro, agbozu Ikrizia sœ lima kœpara she yé endje sœ lima kœyu osho adœke: «Tshe sœ kpœta a?»

¹² Endje ndivwiri lima o'o waa tœ upu nœ ye. Anga azu pa lima adœke: «Uzunœ asœke kœdœ otshœ uzu.» Yé anga endje pa ndje adœke: «Ë œ nene, œshe kœdœ ayi kœdjingili tshelœ kumu azuzu.»

¹³ Yé uzu bale papa o'o o'ara tœ upu nœ ye nene mbœrœ á endje lœ lima dœ awa agbozu Ikrizia.

¹⁴ Kœwu adœke tshelœ angbonœ za, Yisu na lima ga lœ anda Tepelo, yé œ tetœ kœyisœ œrœ.

¹⁵ Uvuru Ayuda kpa lima lœnœ, yé endje pa lima adœke: «Uzunœ asœ didi œrœ nene, yé kotoo á tshe sœ dœ kœwusœrœ tshaata a?»

¹⁶ Yisu kœgi o'o fœ endje adœke: «Ërœnœ á mœ sœ kœyisœ nœ asœke toto ba ndœ mœ nene, kashe œ to ba ndœ tsheneke á tshe vwa mœ.

¹⁷ Ædœ uzu kœgbe kœmbœrœ œrœneke á Ndjaba yindœ nœ, tshe wusœ nœ adœke kœyisœrœnœ asœke to ba ndœ Ndjaba, too mœ sœ kœpa o'o tœ upu nœ mœ dœ tœ mœ.

¹⁸ Uzu á tshe sœ kœpa o'o tœ upu nœ ye dœ tœ ye, tshe sœ kœpara awa adœke azu donga œne. Kashe uzu tsheneke á tshe sœ kœpara awa adœke azu donga ayi kœvwa she, tshe kœdœ uzu nœ adja o'o, yé ekperœ gugu lœ ye nene.

19 Ɖ doédóé Moyize dá za liya awa akwa fœ 'e nene a? Kashe uzu bale ugurutœ 'e á tshe sœ kœmbœrœtœ ye liakanœ gugu nene. Mbœrœ gade á 'e sœ kœpara awa ndœ kœwo mœ a?»

20 Á ukpulu azunœ kœpa fœ she adœke: «Ekpe ishiri sœ pa zœ a! Ɖde dá sœ kœpara awa ndœ kœwo fœ a?»

21 Yisu kpa kœza o'o á kœpa fœ endje adœke: «Mœ mbœrœ kolœ akwa bale yé œvuru 'e kœkœ kpa lœnœ ataa!

22 Moyize za liya o'o fœ 'e adœke 'e wa agbolo yakoshe nœ 'e tœ gaza. Ɖ doédóé Moyize kœdœ ali uzu kœmbœrœ tœnœ nene, kashe œ to liya 6a ndœ aata 'e, yé 'e sœ kœza ga tœ akwa dœ lœkœ Sabata.

23 Á 'e kœwu adœke kœwa anga gbolo yakoshe dœ lœkœ Sabata kœndindi awa akwa nœ Moyize nene, mbœrœ gade á 'e so ókœ ga tœ mœ mbœrœ á mœ she uzu djigi dœ lœkœ sabata a?

24 'E katœ kœwa ngbanga liaka œrœ á 'e wu dœ ala 'e ye, kashe 'e wa ngbanga dœ mara á sœ ndjii kane.»

Adja Yisu kœdœ Masiya a?

25 Anga azu lœ Yerusaleme sœ lima kœpa adœke: «Ɖ doédóé uzunœ á endje sœ kœpara she á kœwo she dœke nene a?

26 'E wu, œshe dá pa o'o o'ara o'ara á uzu kœpa o'o fœ she gugu nene asœke! Ataa agbozu tshapa azœ wu ete œsœnœ adœke œshe kœdœ Kristu ye na a?

27 Andaa a wusœ osho á yakoshœnœ asœke to tœnœ ye, kashe Kristu, uzu bale œ wu bala sœ osho á tshe to tœnœ á yi kumu ye nene.»

28 Yeka á Yisu á tshe sœ lima kœyisœ œrœ lœ anda Tepelonœ pa adœke: «'E wusœ mœ ye! 'E wu

ndje sœ osho á mœ to tœncœ ye! Mœ nana dœ tœ mœ nene. Tsheneke á tshe vwa mœ, tshe kœdœ adja o'o; œshe á 'e wuwusœ ye nene ascœmœ.

²⁹ Æmœ, mœ wusœ ye mbœrcœ á mœ to ɓa indiri ye, yé œshe dá vwa mœ.»

³⁰ Endje para lima awa kœtepa ye kashe uzu bale toto lima kane ye ga tœ ye nene mbœrcœ á olo ye lili damba lima nene.

³¹ Azu ndjoro lœ ukpulu azuncœ sœ lima dœ kœyindœrcœ ga ndœ ye. Endje pa lima adœke: «Lokɔ á Kristu œ na, tshe mbœrcœ ambárá afá kœropa œneke á tsheneke œ mbœrcœ asœke ye a?»

³² Æneke á ukpulu azu sœ kœpulœma endje tœ upu nœ ye li ga lœ utu Afarisayi. Ataa, agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ Afarisayi vwa lima atshendjœrcœ nœ endje ndœ kœna kœtepa ye.

³³ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Mœ sœpe dœ 'e manda olo teasho, yé manda nœ, mœ gu ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ.

³⁴ 'E para bala mœ kashe 'e gbɔ mœ nene. Gbambancœ nene, osho á mœ sœ tœncœ, 'e li kœna ɓa zœ nene.»

³⁵ Ayuda kœte lima tœ kœyutœ endje ugurutœ endje adœke: «Tshe na má gata yekane á a gbɔ she nene a? Tshe na manda azuncœ á endje ndjɔtshelœtœ endje djelœ angbi azu* a? Tshe na ndœ kœyisœ œrcœ fœ angbi azuncœ a?

³⁶ Ádá o'onœ á tshe pa asœke kœdœ gadœ: 'E para bala mœ, kashe 'e gbɔ mœ nene. Yé osho á mœ sœ tœncœ, 'e li kœna ɓa zœ nene!»

Yisu pa o'o tœ upu nœ Ishiri

* **7.35** Angbi azuncœ asœke kœdœ Agreke á endje doédœ Ayuda nene

³⁷ Ndɔngɔɔ olo kœka angbo kœdœ ɓalima ikpili olo angbonœ. Dœ ɔɔnœ ascœmœ, Yisu ka lœ angbonœ œ tetœ kœmindœ o'o adœke: «Ædœ uzu kœsœ dœ ogo ungu, kaka tshe na ga ndœ mœ yé œ ndjo.

³⁸ Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, egerœ ungu á za soro œ tara tœ ɔsu ye, ɓata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba.»

³⁹ Yisu pa lima o'onœ ascœ tœ upu nœ Ishiri á azu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye œ gbɔ má. Yé Ndjaba zaza lima damba awa fœ azu kœgbɔ Ishirinœ nene mbœrœ Ndjaba gigi mokɔ nœ ye fœ she nene.

⁴⁰ Manda kœdji o'onœ ascœke, anga azu lœ ukpulu azunœ pa lima adœke: «Adja tsheneke kœdœ ayi kœgbara o'o tako.»

⁴¹ Anga endje pa lima adœke: «Kristu doemœ.» Kashe anga udu endje pa ndje lima adœke: «Adja Kristu œ li kœwuta lœ Galilayi a?

⁴² Buku nœ Ndjaba papa adœke tshe wuta bala lœ aata Davidi yé œ sœ ɓa lakpi Beteleme ogo obo Davidi nene a?»

⁴³ Ataa, azu kuru lima tshelœtœ endje kpœ lœ kumu Yisu.

⁴⁴ Anga endje yi lima ndœ kœtepa ye kashe uzu bale toto lima kane ye ga tœ ye nene.

Ɔgbɔ ɔsu nœ agbozu yuda

⁴⁵ Atshendjœrœ gu lima ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ pe Afarisayi á endje pa fœ endje adœke: «Mbœrœ gadé á 'e gugu dœ she nene a?»

⁴⁶ Atshendjœrœ kœgi adœke: «Bale anga uzu papa o'o ɓata yakoshe ascœmœ nene.»

⁴⁷ Afarisayi kœpa fœ endje adœke: «E'e kœ, tshe djingili ndje tshelœ kumu 'e a?

⁴⁸ Ædœ ugurutœ agbozu Ikrizia œdœ ugurutœ Afarisayi, anga uzu bale wuta dœ kœyindœrœ ga ndœ ye ye a?

⁴⁹ Azunœ ndjoro ascœmœ, anga bale á tshe wusœ awa akwa gugu nene. Azu á endje darandœ endje dœmœ!»

⁵⁰ Kashe anga uzu bale ugurutœ Afarisayi á i'iri ye kœdœ Nikodeme, œshe á tshe na lima utshunœ ga ndœ Yisu, pa fœ endje adœke:

⁵¹ «Awa akwa nœ azœ wawa ngbanga ga tœ uzu utshu kœdji she too kœwusœ œrœ á tshe mbœrœ nene.»

⁵² Á endje kœyu she adœke: «Atamœ œbœ kœdœ uzu Galilayi, œbœ ndje a? Mirœ tshelœ zœ dœ ðtshœnœ yé bœ wusœ nœ adœke ayi kœgbara o'o wuwuta bale lœ ogo Galilayi nene.»

Yisu œdœ yashe angba budu

[
⁵³ Manda nœ, uzu dœ uzu gu ga ndœ ye.

8

¹ Kashe Yisu o lima ga pa kaga á i'irinœ kœdœ kaga oyœ Olive.

² Ŭb á osho kœrœ, Yisu kwatœ ye ga lœ anda Tepelo. Bata azu ndjoro na lima ga ndœ ye, tshe sœ ga ati, œ tetœ kœyisœ œrœ fœ endje.

³ Aayi kœyisœ awa akwa œdœ pe Afarisayi za anga yashe bale na tœnœ fœ Yisu. Endje gbœ yashenœ ascœmœ kœlo dœ yakoshe á tshe dœdœ akœnœ nene, yé á za she tœ ba ugurutœ azu.

⁴ Endje kœyu Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a ɔ pa yashe asœke endje sœ kœlo dœ yakoshe á tshe dœdœ akœnœ nene.

⁵ Ala awa akwa, Moyize za awa fœ 'a adœke 'a ve mara yashe atake dœ badja. Ataa, 6œ pa œnœ zœ kotoo?»

⁶ Endje yu lima Yisu á kœwu lœsu ye yeka á kœtœ meza pa ye. Kashe Yisu djo ga ati, œ tetœ kœwa œrœ ga lœ œshœ.

⁷ Bata endje yœɔ lima pa kœyu she kpala kpala, Yisu áafo œ pa fœ endje adœke: «Uzu á tshe kœembœmœrœ ekperœ bale nene, tshe ve yashe asœke dœ badja utshunœ.»

⁸ Tshe kpa djo ga ati yé œ sœ kolœ tœ kœwa œrœ ga lœ œshœ.

⁹ Lœkœ á endje dji o'o á Yisu pa asœmœ, endje te lima tœ kœgitœ endje bale dœ bale kœto tœ agbozu, yé Yisu sœpe lima kuti ye. Bata á yashenœ á endje kpa lima dji she sœpe lima kpœtœmœ,

¹⁰ Yisu áafo yé œ pa fœ she adœke: «Yashe, endje sœ kpœta a? Uzu bale wawa ngbanga ga tœ zœ nene a?»

¹¹ Tshe kœgi adœke: «Uzu bale nene, Gbozu.» Á Yisu kœgi fœ she adœke: «Emœ ndje awa bale, mœ wa ngbanga ga tœ zœ nene. Gu zœ, kashe kpa mbœmœrœ ekperœ nene.»]

Yisu kœdœ ingbisho nœ tshapashœ

¹² Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Emœ kœdœ ingbisho nœ tshapashœ. Uzu á tshe na manda mœ, tshe na lœ ubu osho nene, kashe tshe gbœ ingbisho á za soro fœ azu.»

13 Afarisayi kœpa fœ she adœke: «Bœ sœ kœpa o'o tœ zœ dœ tœ zœ, yé o'onœ á bœ pa dœdœ adja o'o nene.»

14 Yisu kœgi fœ endje adœke: «Æ sœ tako adœke mœ sœ kœpa o'o tœ mœ dœ tœ mœ, kashe o'onœ á mœ sœ kœpa tœ mœ ascœmœ kœdœ adja o'o, mbœrœ mœ wusœ osho á mœ to tœnœ œdœ pe osho á mœ sœ kœna ga tœ nœ. Kashe e'e, 'e wuwusœ osho á mœ to tœnœ œdœ pe osho á mœ sœ kœna ga tœnœ nene.

15 'E sœ kœwa o'o adja b̄ata azu, kashe œmœ, mœ wa o'o pa uzu bale nene.

16 Yé œ kœli adœke mœ wa o'o, mœ wa o'onœ liaka adja o'o mbœrœ mœ scœsœ dœ kuti mœ nene: Ayi kœvwa mœ sœ ndje dœ mœ awa bale.

17 Endje sú ala awa akwa nœ 'e adœke, œdœ azu bisha kœpa kolœ o'o bale dœ ádá œrœ, o'onœ á endje pa ascœmœ kœdœ adja o'o.

18 Mœ sœ kœpa o'o tœ mœ dœ tœ mœ, yé Aba á tshe vwa mœ sœ ndje kœpa o'o tœ upu nœ mœ.»

19 Endje kpa kœpa fœ she adœke: «Aba zœ sœ kpoeta a?» Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E wuwusœ mœ nene yé 'e wuwusœ Aba mœ nene. Œdœ 'e kœwu má sœ mœ, 'e wu má ndje sœ Aba mœ ye.»

20 Yisu pa lima o'onœ ascœke ɔ̄lo á tshe sœ lima kœyisœ œrœ ba lœ anda Tepelo ba tœ osho á endje ko ngendja makabo ga tœnœ. Uzu bale toto lima kane ye ga tœ ye nene mbœrœ olo ye lili lima damba nene.

Yisu pandœ upu kœgu she ga ndœ Abanœ

21 Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Mœ gu da ye, 'e para bala mœ kashe 'e tshu lœ ekperœ nœ 'e. Osho á mœ na ga tœnœ, 'e li kœna ba zœ nene.»

22 Ayuda kœyu lima tœ endje ugurutœ endje adœke: «Tshe sœ dœ gbetshelœ nœ kœwotœ ye dœ tœ ye a? Mbœrœ á tshe pa adœke: “Osho á mœ na ga tœnœ, 'e li kœna 6a zœ nene a?”»

23 Yisu kœpa fœ endje adœke: «E'e kœdœ azu tshaati, œmœ kœdœ uzu tshalafœ. 'E kœdœ azu tshapashœnœ asœke, kashe mœ dœdœ uzu tshapashœnœ asœke nene.

24 Mbœrœ tœnœ dá mœ pa fœ 'e adœke 'e tshu lœ ekperœ nœ 'e. Gbambanœ nene, œdœ 'e kœyiyindœ nœ adœke œmœ, mœ sœ zœ nene, 'e tshu lœ ekperœ nœ 'e.»

25 Endje kœyu Yisu adœke: «Æbœ kœdœ uzu œdœ e?» Yé tshe kœgi fœ endje adœke: «Æmœ kœdœ tsheneke á mœ pa o'o fœ 'e katshatsha utshunœ.

26 Mœ sœ dœ o'o ndjoro kœpa œdœ pe kœwa tœ upu nœ 'e. Kashe tsheneke á tshe vwa mœ kœdœ uzu nœ adja o'o yé œeneke á mœ dji 6a ndœ ye, œtœnœ dá mœ sœ kœpa fœ tshapashœ.»

27 Endje wuwu lima sœ nœ nene adœke Yisu sœ lima kœpa o'onœ fœ œne tœ Aba.

28 Yisu kpa kœpa fœ endje adœke: «Olœ á 'e tshi Gbolo nœ uzu ga lafo, 'e wusœ nœ adœke “œmœ, mœ sœ zœ”. 'E wu ndje sœ nœ adœke mœ mbœmbœrœ œrœ bale dœ tœ mœ nene, kashe mœ sœ kœpa o'o á Aba yisœ nœ fœ mœ.

29 Tsheneke á tshe vwa mœ sœ awa bale dœ mœ, tshe katœ mœ ti kuti mœ nene, mbœrœ mœ sœ kœmbœrœ kolœ œrœ á za yanga fœ she.»

30 Bata á Yisu sœ lima kœpa o'o ataa, azu ndjoro wuta lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye.

Adja aata Abrayamo

³¹ Yisu pa fœ Ayuda á endje yi lima ndœ o'o ama ye adœke: «Ædœ 'e kœsœpe kœgbândœ o'o ama mœ ga tœ lœsu 'e, 'e kœdœ adja ayambarœ nœ mœ.

³² Ataa, 'e wusœ adja o'o tœ upu nœ Ndjaba yé adja o'onœ œ ko 'e lœ kanga ga ushu ye.»

³³ Endje kœpa fœ she adœke: «Abrayamo kœdœ ata 'a yé 'a doédœ balima akanga nœ uzu nene. Kotoo á bœ pa adœke 'a wuta lœ kanga ye a?»

³⁴ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, uzu kœ á tshe sœ kœsœ kœmboœrœ ekperœ, kœdœ kanga nœ ekperœ.

³⁵ Kanga sœsœ waa lœ anda nene, kashe gbolo anda dá sœ waa.

³⁶ Ædœ Gbolo kœko 'e ga ushu lœ kanga, 'e wuta adja lœncœ ye.

³⁷ Mœ wusœ nœ adœke Abrayamo kœdœ ata 'e. Kashe 'e sœ kœpara awa kœwo mœ mboœrœ á 'e yiyindœ kœdji o'o ama mœ nene.

³⁸ Mœ sœ kœpandœ œneke á mœ wu ba ndœ Aba mœ, yé 'e sœ kœmboœrœ œneke á aba 'e mindœ nœ fœ 'e.»

³⁹ Endje kœpa fœ she adœke: «Aba 'a kœdœ Abrayamo.» Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ædœ 'e kœdœ agbolo nœ Abrayamo, 'e mboœrœ akwa nœ Abrayamo.

⁴⁰ Andaa, 'e sœ ngɔngɔ asœ kœpara awa ndœ kœwo mœ, œmœ á mœ pa adja o'o á mœ dji ba ndœ Ndjaba. Abrayamo mboœmboœrœ œrœ á li dœ tœncœ bale nene.

⁴¹ Kashe 'e, 'e sœ kœmboœrœ akwa nœ aba 'e.» Endje kœgi fœ she adœke: «'A doédœ agbolo gugati nene, 'a sœ kolœ dœ aba bale á tshe kœdœ Ndjaba.»

⁴² Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ædœ Ndjaba kœdœ má Aba 'e, 'e yi má ndœ mœ ye. Gbambanœ nene, mœ to ɓa ndœ ye yeka á na asœke. Mœ nana dœ tœ mœ nene kashe œshe dá vwa mœ.

⁴³ Mbœrœ gadé á 'e sœsœ kœdji tshelœ kata o'o nœ mœ nene a? Mbœrœ gadé á 'e lili kœdji o'o ama mœ nene.

⁴⁴ Aba 'e, œshe kœdœ djaboro yé 'e sœ dœ ogo kœmbœrœ gbetshelœ nœ aba 'e. Tshe kœdœ ayi kœwo azu ɓalima katshatsha. Tshe papa adja o'o nene mbœrœ adja o'o gugu lœ ye nene. Lɔkɔ á tshe kœpa wala, mara kœpa o'o nœ ye dœmœ mbœrœ tshe kœdœ ayi wala œdœ aba wala.

⁴⁵ Kashe œmœ, mœ pa œnœ mœ adja o'o yé mbœrœ toenœ ataa, 'e sœsœ kœdji mœ nene.

⁴⁶ Uzu dœ ugurutœ 'e kɔ dá li kœma adœke mœ mbœrœ ekperœ a? Yé œdœ mœ kœpa adja o'o, mbœrœ ga dœ á 'e yiyindœ kœdji mœ nene a?

⁴⁷ Uzu tsheneke á tshe kœdœ uzu nœ Ndjaba, tshe dji o'o ama Ndjaba; ɓata 'e dœdœ azu nœ Ndjaba nene, 'e li kœdji o'o ama mœ nene.»

Yisu œdœ Abrayamo

⁴⁸ Ayudanœ gi fœ Yisu adœke: «Ædœ 'a kœpa fœ ɓœ adœke œɓœ kœdœ uzu Samariya yé ekpe ishiri sœ pa zœ, 'a pa wala dœmœ a?»

⁴⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ sœsœ dœ ekpe ishiri pa mœ nene, kashe mœ sœ kœlisœ Aba mœ yeka á 'e vwaratœ 'e kœlisœ mœ asœmœ.

⁵⁰ Mœ sœsœ kœpara ndje adœke azu donga mœ nene. Kashe anga uzu sœ zœ á sœ kœmbœrœ adœke azu donga mœ yé œshe dá sœ kœwa o'o.

51 Mœ sœ kæpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ uzu kœsœ kægbændœ o'o ama mœ, tshe wu bala kuzu nene.»

52 Ayudancœ kæpa fœ she adœke: «Ngəngə asœ, 'a wusœ nœ adœke ekpe ishiri sœ pa zœ. Abrayamo tshu, aayi kægbara o'o tshu ndje, yé œbœ, bœ pa adœke: “Uzu á tshe kægbændœ o'o ama zœ, tshe wu bala kuzu nene.”

53 Bœ gbe adœke bœ ropa aba 'a dœ Abrayamo á tshe tshu ye a? Œdœ ndje aayi kægbara o'o á endje tshu, ataa adja bœ sœ kœzatœ zœ b̄ata œd̄e e?»

54 Á Yisu kæpa fœ endje adœke: «Œdœ mœ kœsœ má kœdongatœ mœ dœ tœ mœ, kœdongatœsho nœ mœ œ sœ má gbambancœ. Aba mœ dá sœ kœdonga mœ, œshe á 'e sœ kæpa tœ ye adœke: “Tshe kœdœ Ndjaba nœ 'a”,

55 andaa 'e wuwusœ ye nene. Œdœ mœ kæpa adœke mœ wuwusœ ye nene, mœ tsha ayi wala b̄ata 'e. Kashe mœ wusœ ye yé mœ sœ kægbændœ o'o ama ye.

56 Aba 'e dœ Abrayamo sœ lima dœ yanga dœ agbe adœke œne wu olo kœzu dœ mœ. Tshe wu lima oloncœ yé œ za lima yanga fœ she.»

57 Ayudancœ kægi fœ she adœke: «Bœ wuwuta damba dœ ungu zazu bisha dœ ndjokpa nene, yé bœ pa adœke bœ wu Abrayamo a?»

58 Á Yisu kægi fœ endje adœke: «Mœ sœ kæpa fœ 'e dœ adjapu adœke, utshu adœke endje zu Abrayamo, “mœ sœ zœ.”»

59 Ayudancœ kœko badja kœve dœ she, kashe Yisu zatœ ye yiwa tœncœ yé œ wuta lœ anda Tepelo ye.

9

Yisu she ayibula

¹ Olɔ bale, Yisu sœ kœro tœncœ yé œ wu anga yakoshe bale á endje zu she ala ye bu trale.

² Ayambarœ nœ ye kœyu she adœke: «Rabi, mbœrcœ gadé á endje zu yakoshe asœke trale ala ye bu a? Ataa, œ to lœ ekperœ nœ ye, too œ to lœ ekperœ nœ aayi kœzu she a?»

³ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Ɛ toto lœ ekperœ nœ ye too lœ ekperœ nœ aayi kœzu she nene. Kashe œneke wuta ga tœ ye mbœrcœ á Ndjaba kœyisœ akwa nœ ye lœ ye.

⁴ Bata á osho kœrɔ, œ li adœke a mbœrcœ akwa nœ uzu á tshe vwa mœ. Osho ndo tœ kœbu tœncœ, yé uzu bale kpa li tœ kœmbœrcœ akwa nene.

⁵ Bata á mœ sœ damba pa tshapashɔ, œmœ kœdœ ingb̄isho nœ tshapashɔ.»

⁶ Manda kœpa o'onœ asœke, Yisu kœtu ngusha ga tœ ɔshɔ, á kœmbœrcœ kpata dœ tœncœ yé œ kœpi ga pa ala ayibulanœ,

⁷ á kœpa fœ she adœke: «Na œ djutɔ kote zœ 6a la kudu ungu á endje dji á ta i'ir̄incœ Silowe.» – Ádá i'iri Silowe kœdœ «Ayi avwa» – Ayibula kœna œ kœdjutɔ kote ye yé kœfatœ ye ndœ kœgu she, tshe kœte lima tœ kœwu osho.

⁸ Amashenga nœ ye œdœ pe azu á endje sœ lima kœwu she kœ'eshondœ œrcœ, yu lima tœ endje adœke: «Ɛ doédœ Tsheneke á tshe sœ lima ati á sœ kœ'eshondœ œrcœ dœke nene a?»

⁹ Anga azu pa lima adœke: «Ɛshe dœmœ.» Anga endje pa ndje adœke: «Ɛ œ, uzuncœ tsha 6ata sheshe.» Kashe ayibulanœ yi lima ndœ nœ adœke: «Adja œmœ dœke.»

10 Endje kœyu she adœke: «Ala zœ k̄r̄o kotoo?»

11 Tshe kœgi fœ endje adœke: «Yakoshenœ á endje sœ kœ'e i'iri ye adœke Yisu dá mbœrœ kpata, á pi ga pa ala mœ yé á pa fœ mœ adœke: “Na dœ djut̄o kote zœ ɓa la ungu Silowe.” Mœ na ɓa zœ, yé manda kœdjut̄o kote mœ, ala mœ k̄r̄o ye.»

12 Endje kœyu she adœke: «Uzunœ asœmœ sœ kpœta a?» Tshe kœgi fœ endje adœke: «Mœ wuwusœ nœ nene.»

Afarisayi yu ayibula

13 Anga azu to yakoshe á ala ye bu lima asœmœ natœnœ ga ndœ Afarisayi.

14 Andaa Yisu mbœrœ lima kpata á k̄r̄o ala ye dœ tœnœ dœ l̄k̄o sabata.

15 Afarisayi kœyu ndje œnœ endje yakoshe asœmœ tœ kœwusœ mara œrœ á mbœrœ fœ she adœke tshe tetœ kœwu osho. Tshe kœpa fœ endje adœke: «Tshe pi kpata ga pa ala mœ, mœ djut̄o kote mœ yé mœ sœ kœwu osho.»

16 Anga Afarisayi pa lima adœke: «Uzunœ asœke dœdœ uzu nœ Ndjaba nene mbœrœ á tshe mbœrœ œrœ asœ dœ l̄k̄o Sabata.» Anga endje pa ndje adœke: «Ayi kœmbœrœ ekperœ œ gb̄o awa kœmbœrœ mara ambárá afá atake kotoo?» Yé azu kuru lima tshelœtœ endje.

17 Afarisayi kpa kœyu ayibula á koɓa nœ ye ka asœmœ adœke: «Yé œɓœ, ɓœ sœ dœ o'o gadœ tœ upu nœ uzunœ á tshe mbœrœ á ala zœ k̄r̄o asœke a?» Tshe kœgi fœ endje adœke: «Ëshe kœdœ ayi kœgbara o'o.»

18 Utshunœ adœke agbozu yudancœ e aayi kœzu she ndœ kœdji endje, endje yiyi lima ndœ nœ

nene adœke ala yakoshencœ bu lima yeka á ngɔngɔ asœke ala ye kɔrɔ.

¹⁹ Ayudancœ kœyu aayi kœzu she adœke: «Adja yakoshe asœ kœdœ gbolo yakoshe nœ 'e a? 'E pa adœke ala ye bu trale á 'e zu dœ she a? Ka œ mbœrcœ kotoo ngɔngɔ asœ á tshe sœ kœmesho?»

²⁰ Ayi kœzu yakoshe sœmœ kœpa adœke «'A wusœ nœ adœke œshe kœdœ gbolo nœ 'a yé ala ye bu trale yekane á 'a zu she dœ tœncœ.

²¹ Kashe 'a wuwusœ œrcœ á mbœrcœ adœke tshe tetœ kœwu osho ngɔngɔncœ asœke nene. 'A wuwu ndje sœ uzu á tshe kɔrɔ ala ye nene. 'E yu she, tshe dœdœ gbolo nene, tshe sœ dœ o'o kœpa fœ 'e.»

²² Aayi kœzu she pa lima o'o asœmœ ataa mbœrcœ endje sœ lima dœ awa agbozu yudancœ. Mbœrcœ Ayuda guma lima o'o ugurutœ endje adœke: Uzu kœyindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu, œ li adœke endje gɔrɔ she ga ushu lœ Sinagoga ye.

²³ Ádánœ á ayi kœzu ayibula pa lima adœke: «'E yu she, tshe dœdœ gbolo nene, tshe sœ dœ o'o kœpa fœ 'e.»

²⁴ Afarisayi kpa e yakoshe á tshe dœ lima ayibula yé œ kpa kœyu she adœke: «Pa adja o'o utshu Ndjaba. 'A wusœ nœ adœke uzu á tshe she bœ kœdœ ayi kœmbœrcœ ekperœ.»

²⁵ Tshe kœgi fœ endje adœke: «Mœ wuwusœ nœ nene œdœ œshe kœdœ ayi kœmbœrcœ ekperœ. Kashe œneke á mœ wusœ nœ tshebale kœdœ adœke ala mœ bu lima ye, yé ngɔngɔ asœke mœ sœ kœwu osho.»

²⁶ Afarisayi kœyu she adœke: «œrcœ gadœ dá tshe mbœrcœ fœ bœ a? Adja gadœ dá mbœrcœ adœke ala zœ kɔrɔ a?»

27 Yakoshencœ kœgi fœ endje adœke: «Mœ mindœ nœ fœ 'e kashe 'e vwaratœ 'e kœdji mœ ye. 'E kpa yindœ nœ adœke mœ pa bisha o'o gadœ e? 'E yi ndje má ndœ kœte ayambarœ nœ ye a?»

28 Afarisayincœ kœtetœ kœgu she á kœpa fœ she adœke: «Adja œbœ kœdœ yambarœ nœ ye, yé a'a, 'a kœdœ ayambarœ nœ Moyize.

29 'A wusœ nœ adœke Ndjaba pa lima o'o fœ Moyize kashe œshe ascœmœ, 'a wuwusœ osho á tshe to tœncœ nene.»

30 Yakoshe kœpa fœ endje adœke: «Kœdji œneke á 'e pa asœke, uvuru mœ kpa lœ nœ ye. Gbambanœ nene, 'e pa adœke 'e wuwusœ osho á tshe to tœncœ nene andaa œshe dá kœrœ ala mœ!

31 A wusœ nœ adœke, Ndjaba gigi o'o ndœ avwala nœ ayi kœmbœrcœ ekperœ nene; kashe œdœ uzu kœsœ kœlisœ ye, á sœ kœmbœrcœ œneke á tshe yindœ nœ, tshe gi o'o ndœ avwala nœ ye.

32 Bale endje djidji balima o'o adœke anga uzu kœrœ ala uzu á endje zu she trale dœ bula nene.

33 Œ kœdœdœ Ndjaba dá vwa yakoshe asœke nene, tshe mbœrcœ má œrcœ bale nene.»

34 Afarisayi kœpa fœ she adœke: «Œbœ á kœto tœ kœzu bœ œerrr kpesheke bœ sœ kolœ ekperœ asœke, œrcœ gadœ dá bœ yindœ kœyisœ nœ fœ 'a!» Yé endje kœgœrœ she lœ Sinagoga ga ushu.

Œdœ kœdœ adja ayibula?

35 Yisu dji adœke Afarisayi gœrœ yakoshe ascœmœ ga ushu, yé œ na œ gbœ she á yu she adœke: «Adja bœ sœ dœ kœyindœrcœ ga ndœ Gbolo nœ uzu zœ a?»

³⁶ Yakoshe asœmœ køyu she adœke: «Gbozu, œshe kœdœ œdfe yeka á mœ kœsœ dœ køyindœrœ ga ndœ ye a?»

³⁷ Yisu kœgi fœ she adœke: «Bœ wu she ye, œshe dá sœ kœpa o'o fœ bœ asœke.»

³⁸ Yakoshe kœpa fœ she adœke: «Gbozu, mœ sœ dœ køyindœrœ.» Yé tshe kœgote ga utshu ye.

³⁹ Á Yisu kœpa adœke: «Mœ na ga pa tshapashœ asœke mbœrœ kœwa ngbanga, adœke aayibula sœ kœwu osho yé azu á endje sœ lima kœwu osho te ayibula.»

⁴⁰ Yekane anga Afarisayi á endje lœ ndje lima tœ œsœnœ, á sœ kœdji o'onœ asœmœ køyu she adœke: «A'a, bœ gbe adœke a'a ndje kœdœ aayibula a?»

⁴¹ Yé Yisu kœgi fœ endje adœke: «Ædœ 'e kœdœ má aayibula, 'e mbœrœ má ekperœ nene. Kashe b̄ata nḡonḡo asœ á 'e sœ kœpa adœke “a sœ kœwu osho zœ”, ekperœ nœ 'e sœpe.»

10

Ndœma toro tœ upu nœ ayi kœgb̄andœ apata

¹ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ uzu kœkatœ kœli ga lœ gbagba nœ apata lœ manda nœ, á kœli tœ anga ogoro kpi, uzu asœmœ kœdœ ayingba too ayi kœndi œrœ.

² Kashe uzu tsheneke á tshe li ga lœ gbagba lœ manda nœ, kœdœ ayi kœgb̄andœ apata.

³ Tshendjœrœ manda sœ kœk̄or̄o manda fœ she yé apata sœ kœdji tshama ye. Apata á endje kœdœ endje nœ ye, tshe sœ kœ'e pata dœ pata dœ i'iri ye yé tshe sœ kœeto endje wuta tœnœ ga ushu.

4 Lɔkɔ á tshe kœto endje wuta tœnœ kɔ ga ushu, tshe te utshu endje yé apata yɔrɔ manda ye mbœrœ á endje sœ kœdji tshama ye kporo.

5 Bale apata œ yɔrɔ manda angbi uzu nene. Endje œ kparawa ye mbœrœ endje sœsœ kœdji tshama angbi azu kporo nene.»

6 Yisu pa lima ndœma toro asœke fœ azu kashe endje djidji lima tshelœ kata o'onœ á tshe gbe kœpa fœ endje nene.

Yisu, ɔtshɔ ayi kœgbɔndœ apata

7 Yeka á Yisu kœpa adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, œmœ kœdœ manda gbagba nœ apata.

8 Azu kɔ á endje na utshu mœ kœdœ ayingba œdœ aayi kœndi œrœ. Kashe apata djidji lima endje nene.

9 Œmœ kœdœ manda. Uzu á tshe kœli dœ awa nœ mœ tshe gbɔ bala soro. Tshe li bala, tshe wuta bala yé tshe gbɔ bala kœzirœ nœ ye.

10 Ayingba sœ kœna kolœ ndœ kœzi angba, kœwo œrœ œdœ kœndi tœnœ. Œmœ, mœ na adœke azu gbɔ soro yé œ sœ dœ soro á ropa nœ.

11 «Œmœ kœdœ ɔtshɔ ayi kœgbɔndœ apata. ɔtshɔ ayi kœgbɔndœ apata œ zatœ ye fœ kuzu mbœrœ endje.

12 Uzu á tshe kœdœdœ ayi kœgbɔndœ apata nene, tshe mbœrœ akwa ko ndœ ngendja, mbœrœ apata dœdœ endje nœ ye nene. Ataa œdœ tshe kœwu muru kœna tœnœ, tshe katœ apata ti œ kpa ye. Murunœ œ za anga pata yé œ ndjɔ tshelœ udu endje ngbangbangba.

13 'E wu œæ á mbœæœ endje, gbambanœ nene, uzunœ sæ kolœ kœmbœæœ akwa mbœæœ ngendja yé œ sæsœ dœ oyo mbœæœ apata nene.

14 Æmœ kædœ ɔtshɔ ayi kœgbændœ apata. Mœ wusœ apata nœ mœ yé endje wu ndje sæ mœ,

15 ɓata Aba wusœ mœ á mœ wu sæ ye, mœ sæ kœzatœ mœ fœ kuzu mbœæœ apata nœ mœ.

16 Mœ sæ dœ anga apata á endje sæsœ læ gbagbanœ asœke nene. Mbœæœ endje ascœmœ, œ li adœke mœ to ndje endje, endje dji bala tshama mœ yé endje œ wuta ukpulu apata tshebale œdœ ayi kœgbændœ endje tshebale.

17 «Aba yindœ mœ mbœæœ á mœ sæ kœzatœ mœ fœ kuzu yeka manda nœ á mœ kpa sæ dœ soro.

18 Æ sæsœ adœke anga uzu wo mœ nene, kashe œmœ dœ tœ mœ dá zatœ mœ fœ kuzu. Mœ sæ dœ gbɔgbɔ adœke mœ tshu, yé mœ sæ ndje dœ gbɔgbɔ adœke mœ kpa sæ dœ soro. Asœke kædœ awa o'o á Aba mœ za fœ mœ.»

19 Kpœpa kœpa o'o á Yisu pa ascœmœ, Ayudanœ kpa kuru lima tshelœtœ endje.

20 Yé ili endje ugurunœ pa lima adœke: «Ekpe ishiri sæ pa ye. Tshe sæ dœ iyi yé mbœæœ gadé á 'e sæ kædji she a?»

21 Anga udu endje kœpa adœke: «Æ dœdœ o'o nœ uzu á tshe sæ dœ ekpe ishiri dœke nene. Anga ekpe ishiri mbœæœ ɓalima adœke ayibula wu osho a?»

Ayuda vwaratœ endje tœ Yisu

22 Ætœncœ kædœ lima yapu á izi œ mi waa, lɔkɔ angbo kœgbe dœ olo á endje za lima avwala pa anda Ndjaba ɓa læ Yerusaleme.

23 Yisu sœ lima kœna œ kœgu 6a lœ Tepelo ngbɔɔ tshakudu Kɔlɔne andanœ á endje e i'iri nœ adœke Kɔlɔne nœ Salomo.

24 Ayuda kœngbɔɔatœ endje dji Yisu á kœpa fœ she adœke: «Bœ sœ tœ kœkate gadœ tœ kœpa má fœ 'a adœke œ6œ kœdœ Kristu a? Pandœ nœ fœ 'a dœ 'a wusœ nœ ngbi.»

25 Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ pandœ nœ fœ 'e kashe 'e sœsœ kœyindœ o'o ama mœ nene. Akwa á mœ sœ kœmbœrœ tœnœ dœ i'iri Aba mœ dá sœ kœpa o'o tœ upu nœ mœ.

26 Kashe 'e sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene mbœrœ á 'e dœdœ apata nœ mœ nene.

27 Apata nœ mœ sœ kœdji tshama mœ, mœ wusœ endje yé endje sœ kœro manda mœ.

28 Yé œmœ, mœ sœ kœza soro á ka nene fœ endje. Endje tshu bala bale nene, yé uzu á tshe ko endje tshakane mœ gugu nene.

29 Aba mœ á tshe ko endje fœ mœ, tshe ropa azu kɔ. Uzu bale á tshe sœ dœ gbɔgbɔ kœkakara œrœ tshakane Aba gugu nene.

30 Œmœ dœ Aba 'a sœ uzu bale.»

31 Ayudanœ kpa kœko lima badja adœke œne ve dœ she.

32 Kashe Yisu kœpa fœ endje adœke: «Œmœ, mœ mbœrœ akwa ndjoro á to 6a ndœ Aba, yé 'e wu dœ ala 'e. Ataa akwa neketa dá 'e yindœ kœve mœ dœ badja mbœrœ tœnœ a?»

33 Ayudanœ kœgi fœ she adœke: «Œ dœdœ mbœrœ upu nœ ɔshɔ akwa dá 'a yindœ kœve 6œ dœ badja nene, kashe 'a yindœ kœve 6œ kolœ mbœrœ á 6œ sœ kœgu œsœ Ndjaba. Bœ kœdœ kolœ uzu yé 6œ fatœ zœ tœ Ndjaba!»

³⁴ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Endje su ala awa akwa nœ 'e adœke: Mœ pa: “E'e kœdœ andjaba.”

³⁵ Yé Ndjaba e endjeneke á tshe pa o'o fœ endje ala Buku nœ ye adœke andjaba. Andaa a wusœ nœ adœke œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba œ sœpe waa dœ waa.

³⁶ Yé œmœ, Aba ke mœ yé œ vwa mœ ga pa tshapashœ asœke. 'E pa adœke: “Mœ sœ kœgu œsœ Ndjaba” mbœrœ á mœ pa tœ mœ adœke mœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba a?

³⁷ Œdœ mœ kœsœsœ kœmbœrœ akwa nœ Aba mœ nene, 'e vwaratœ 'e tœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ!

³⁸ Ká mœ kœsœ kœmbœrœ akwanœ zœ, á 'e kœsœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene gbaa, œ yindœ akwanœ asœke yeka á 'e kœwu sœ nœ dœ otshœnœ adœke Aba sœ lœ mœ, yé mœ sœ lœ Aba.»

³⁹ Trale endje kpa kœpara awa tœ kœtepa ye á tshe kœtœ tshakane endje ye.

⁴⁰ Yisu kœkwatœ ye ga atshi ungu Yœrdane ba tœ osho á Yowane te lima tœ kœza batisimu fœ azu yé á sœ ba zœ.

⁴¹ Azu ndjoro sœ lima kœna ga ndœ ye yé á sœ lima kœpa adœke: «Yowane mbœmbœrœ lima ambára afá bale nene. Kashe o'o kœ á tshe pa lima tœ upu nœ yakoshe asœke, kœdœ lima adja o'o.»

⁴² Yé ba zœ, azu ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu.

11

¹ Anga yakoshe bale á ì'iri ye kœdœ Lazaro sœ lima dœ kôba. Tshe sœ lima 6a lœ Betani, 6a lakpi nœ Amareya dœ yingǎnœ dœ Marta.

² Mareyanœ asœke kœdœ yashenœ á tshe su lima ungu yombo ga pa ada Yisu, á turu dœ sukumu ye. (Eshe dá yingǎnœ dœ Lazaro sœ lima dœ kôba.

³ Ayingǎnœ bisha asœke vwa lima uzu mbœrœ kœpandœ nœ fœ Yisu adœke: «Gbozu, yanga zœ á 6œ yindœ ye sœ dœ kôba.»

⁴ Yisu djindœ o'onœ, œ pa adœke: «Kôba nœ Lazaro œ wo she nene, yé œ sœ mbœrœ kœyisœ mokɔ nœ Ndjaba yekane á azu kœza mokɔ fœ Gbolo nœ ye.»

⁵ Andaa Yisu yi lima ndœ Marta dœ yingǎnœ œdœ pe lazaro.

⁶ Yisu dji adœke Lazaro sœ dœ kôba gbaa, kashe tshe kpa mbœrœ lima olo bisha tœ osho á tshe sœ lima tœnœ.

⁷ Manda nœ, tshe kœpa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «A kwatœ azœ, œ gu ga lœ ogo Yuda.»

⁸ Ayambarœnœ kœgi fœ she adœke: «Rabi, ngǎngǎngɔ kpœke, Ayudanœ yi lima ndœ kœve 6œ dœ badja yé 6œ kpa sœ kœgbe kœkwatœ zœ ga zœ a?»

⁹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Olo bale sœsœ dœ ada ɔlɔ ndjokpa dœ bisha nene a? (Edœ uzu kœna ana dœ ɔlɔ, tshe gbota ada ye nene mbœrœ á tshe sœ kœwu ingbisho nœ tshapashǎnœ asœke.

¹⁰ Kashe œ kœsœ adœke uzu sœ kœna ana dœ abutshɔ, tshe gbota ada ye mbœrœ ingbisho gugu tœ ye nene.»

¹¹ Manda kœpa o'onœ asœ, Yisu kpa kœpa

adœke: «Yanga azœ doe Lazaro sœ tœ olo, yé mœ sœ kœna ndœ kœjo she.»

¹² Ayambarœ kœgi fœ she adœke: «Gbozu, œdœ tshe kœsœ tœ olo, tshe she ye.»

¹³ Yisu yi lima ndœ kœma adœke Lazaro tshu ye, kashe ayambarœ gbe lima adœke Yisu pa o'o tœ adja olo.

¹⁴ Á Yisu kœpa fœ endje ngbi adœke: «Lazaro tshu ye,

¹⁵ yé mœ sœ doe yanga mbœrœ 'e gugu lima tœ œsœncœ ba zœ nene yeka á 'e kœsœ doe kœyindœrœ. Kashe 'a na ga indiri ye.»

¹⁶ Yeka á Toma á endje e ndje she Meya kœpa fœ anga ayambarœncœ adœke: «A ngbœ kœ œ na ga zœ dœ œ tshu awa bale doe she.»

Yisu kœdœ ayi kœshe azu lœ kuzu

¹⁷ Lœkœ á Yisu wuta, endje pa fœ she adœke endje shi Lazaro œ mbœrœ olo vana.

¹⁸ Bata tshalakpi Betani sœ ndoo doe Beteleme manda ana nœ Kelometere votœ gbambanœ,

¹⁹ Ayuda ndjoro na lima ga indiri Amareya doe Marta kœu endje manda kuzu yingœ endje.

²⁰ Lœkœ á Marta dji adœke Yisu sœ tœ awa, tshe na para tshatshu ye kashe Mareya sœpe lima basœnda.

²¹ Marta kœpa fœ Yisu adœke: «Gbozu, œdœ bœ kœsœ má lima kpœke, kuzu œ wo má yingœ mœ nene.

²² Kashe ngœngœ nœ asœke ndje, mœ wusœ nœ adœke œneke kœ á bœ eshondœ nœ ga ndœ Ndjaba, tshe to fœ bœ.»

²³ Yisu kœpa fœ she adœke: «Ndjaba œ she yingœ zœ lœ kuzu zœ.»

24 Marta kœgi adœke: «Adjapu, mœ wusœ nœ adœke Ndjaba œ she she dœ lœkœ nœ kœshe akuzu tœ ndœngœlo olo.»

25 Á Yisu kœpa fœ she adœke: «Emœ kœdœ Ayi kœshe azu lœ kuzu œdœ pe Ayi kœza soro. Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, ngœngœ asœke œdœ tshe kœtshu gbaa, tshe kpa sœpe dœ soro.

26 Yé uzu kœ á tshe kœsœ dœ soro, á sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe tshu bale nene. Bœ sœ dœ kœyindœrœ ataa?»

27 Marta kœgi adœke: «Adjapu Gbozu, adja mœ yindœ nœ adœke œbœ kœdœ Kristu, Gbolo nœ Ndjaba á tshe sœ kœna ga pa tshapashœ.»

28 Manda o'onœ asœke, Marta kœaafo, kœna kœ'e Mareya á kœpa fœ she lœ hoyanœ adœke: «Ayi kœyisœrœ sœ kpœke yé œ sœ kœ'e bœ.»

29 Kœdji kolœncœ ataa, Mareya kœaafo gbara, á kœna ga ndœ Yisu.

30 Yisu lili lima damba ga lakpincœ nene, tshe sœpe lima ba tœ oshonœ á Marta gbœ she tœncœ.

31 Ayudancœ sœ lima scœnda dœ Mareya yé œ sœ lima kœpara awa kœu she. Gba, endje kœwu she kœaafo kœwuta ga ushu yé endje kœte manda ye. Endje gbe lima adœke tshe sœ kœero ete kœki tœncœ ba pa udu.

32 Lœkœ á Mareya wuta ba tœ osho á Yisu sœ lima tœncœ, á wu she; tshe te lima ga tœ ada ye á pa fœ she adœke: «Gbozu, œdœ bœ kœsœ má lima kpœke, kuzu œ wo má yingœ mœ nene.»

33 Kœwu adœke Mareya sœ tœ iki yé Ayuda á endje na lima dœ she awa bale yo ndje dœ iki, lœsu Yisu su dœ oyo yé uvuru ye i gara lœncœ.

34 Á Yisu kœyu adœke: «'E shi she kpœta a?»
Endje kœgi fœ she adœke: «Gbozu, na gamœ dœ œ wu.»

35 Á Yisu kœki.

36 Ayudancœ kœpa lima adœke: «'E wu, ßata á tshe yi lima ndœ Lazaro!»

37 Anga azu kœpa adœke: «Æshe á tshe kœrœ ala ayibula, mbœrœ gadœ á tshe mbœrœ adœke kuzu za Lazaro nene na a?»

Yisu she Lazaro lœ kuzu

38 Lœsu Yisu kpa su lima dœ oyo, yé tshe na lima ga pa udu. Tœncœ kœdœ lima kudu badja á endje vwiri egerœ badja ga tœ amanœ.

39 Yisu kœpa adœke: «'E vwiri egerœ badjancœ asœke.» Yeka á Marta á tshe kœdœ yingœ kuzuncœ kœpa fœ she adœke: «Gbozu, tshe fu ye mbœrœ tshe mbœrœ lœ koto olo vana.»

40 Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ papa fœ ßœ adœke: «Dœ ßœ kœsœ dœ kœyindœrœ, ßœ wu bala mokœ nœ Ndjaba nene a?»

41 Endje kœvwiri egerœ badjancœ. Á Yisu kœmesho ga lafo á kœpa adœke: «Aba, mœ sœ kœza mershe fœ ßœ mbœrœ á ßœ dji mœ.

42 Mœ wu má sœ nœ adœke ßœ sœ kolœ kœdji mœ zœ. Kashe mœ pa o'o mbœrœ ukpulu azu á endje sœ indiri mœ asœke adœke endje sœ dœ kœyindœrœ adœke œßœ dá vwa mœ.»

43 Manda kœpa o'onœ asœ, Yisu pa dœ avwara adœke: «Lazaro, wuta ga ushu!»

44 Yé uzu á tshe tshu má lima ye kœwuta dœ uwu lœba á endje vwele dœ ada ye, dœ kane ye, œdœ ndje pe ndœma lœba á endje vwele dœ tshatshu ye.

Yisu kœpa fœ azu adoêke: «'E vvara uwu lœba tœ ye, œ katœ ye ti tshe gu.»

Agbozu Ayuda vwarandœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Kolœ ugurutœ Ayuda á endje na lima ga ndœ Mareya yé á wu œrœ á Yisu mbœrœ lima ascœmœ, ìli endje wuta lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu.

⁴⁶ Kashe anga endje ugurunœ, na lima kœgbœtœ endje dœ Afarisayi á pa lima ndœ œrœ á Yisu mbœrœ fœ endje.

⁴⁷ Mbœrœ tœncœ ataa, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ Afarisayi ngbœ lima tœ endje 6a lœ anda kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba á pa adoêke: «A mbœrœ kotoo? Yakoshe asœke sœ kœmbœrœ ambárá afá waa ye kea?

⁴⁸ Œdœ a kœkatœ ye ti kœmbœrœ ataa, azu kœ œ sœ kœyindœrœ ga ndœ ye, yé azu Roma œ na kœendi œyerœ osho nœ azœ œdœ pe ogo nœ azœ ye!»

⁴⁹ Anga bale ugurutœ endje á i'iri ye kœdœ lima Kayifa, tshe kœdœ lima egerœ nganga Ndjaba dœ ungunœ ascœmœ. Tshe kœpa fœ endje adoêke: «'E zaza ada o'onœ asœ nene

⁵⁰ yé 'e wuwu ndje sœ nœ nene adoêke œ sœ dœ œtshœncœ mbœrœ 'e adoêke uzu bale tshu lœ kumu azu para yekane á ogo nœ azœ kœendindi djigi nene.»

⁵¹ O'onœ toto lima lœ Kayifa dœ tœ ye nene, kashe 6ata œshe kœdœ lima egerœ nganga Ndjaba dœ ungunœ ascœmœ, Ndjaba za o'o ga lœ ama ye kœgbara lima adoêke œ li adoêke Yisu tshu mbœrœ azu ogo.

52 Ɖe sœsœ kolœ mbœrœ azu ogo nene, kashe œ sœ ndje mbœrœ agbolo nœ Ndjaba á endje ndjɔtshelœtœ endje djezœ adœke endje ngbɔbatœ endje œ wuta bale.

53 Pe dœ ɔlɔnœ asœmœ, agbozu Ikrizianœ gbɔ lima gbetshelœ nœ kœwo Yisu.

54 Ádánœ á Yisu kpa sœsœ lima kœna œdœ kœwuta ngbi ga ugurutœ Ayudanœ nene dœke. Kashe tshe gi lima tœ ye ndoo ga lœ kpagagasho, œ sœ ɓa lakpi bale á i'irinœ kœdœ Efrayime, yeka á sœ ɓa zœ dœ ayambarœ nœ ye.

55 Andaa angbo nœ Pake ndo kœte lima tœnœ, azu ndjoro ɔ lima ga lœ Yerusaleme utshu angbo mbœrœ kœdjuto kolœ endje á kœza avwala fœ Ndjaba.

56 Endje sœ lima kœpara Yisu, yé ɓata endje sœ lima ɓa lœ Tepelo, endje sœ lima kœyutœ endje ugurutœ endje adœke: «'E gbe kotoo? Ɖerrr á tshe na ndœ angbonœ asœke nene a!»

57 Yeka á agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ Afarisayi kœza o'o fœ azu adœke: «Ɖdœ uzu bale kœwu lima sœ osho á Yisu sœ tœnœ, tshe yi lima sœ nœ yeka á endje kœtepa ye.»

12

*Mareya su yombo ga pa ada Yisu
(Wu ɓa tœ Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)*

¹ Olo mindu dœ amanœ bale utshu angbo Pake, Yisu na lima ga lœ Betani, tshalakpi á tshe she lima Lazaro lœ kuzu tœnœ.

² Ba zœ, endje fa kœezirœ fœ Yisu, yé Marta dá kuru lima tshelœ kœezirœncœ á endje sœ lima kœezi tœncœ awa bale dœ Lazaro.

³ Mareya za ungu yombo á endje mbœerœ dœ adja narde á amanœ gbœ dœ panœ ga lœ anga. Tshe za lima anganœ, œ su yombonœ ga pa ada Yisu yé œ turu dœ sukumu ye. Tshafu yombonœ za lima tshasœnda djigi.

⁴ Anga yambarœ nœ Yisu bale á i'iri ye kœdœ Yudasí Isikariote, œshe á tshe va œtœ Yisu, pa adœke:

⁵ «Mbœerœ gade á ka má yombonœ œ gbœ denari kama votœ dœ kurutshelœncœ tœ aayi oyo nene a?»

⁶ Yudasí papa lima o'onœ mbœerœ á tshe gbe dœ aayi oyo nene, kashe mbœerœ á tshe kœdœ ayi angba. Kashe b̄ata tshe kœdœ lima ayi kœegb̄andœ ngbade ngendja, tshe sœ lima kœezi angba ngendja á endje sœ kœeko tœncœ.

⁷ Yisu kœpa adœke: «'E toto oyo fœ she nene. Tshe mbœerœ œtœncœ mbœerœ kœegbe dœ olo á endje za bala dœ mœ ga lœ koto.

⁸ 'E sœ awa bale dœ aayi oyo œbœ dœ œbœ kashe œmœ, mœ sœsœpe dœ 'e œbœ dœ œbœ nene.»

⁹ Ayuda ndjoro dji lima adœke Yisu sœ lœ Betani. Endje sœsœ lima kœena ga zœ kolœ mbœerœ Yisu bale nene, kashe endje na lima ndje mbœerœ kœewu Lazaro á Yisu shé lima she lœ kuzu.

¹⁰ Mbœerœ tœncœ ataa, agbozu tshapa anganga Ndjabanœ wa lima o'o adœke œne wo ndje Lazaro ye,

¹¹ mbœerœ Ayuda ndjoro ka lima tœ endje ti, yé œ sœ lima dœ kœeyindœerœ ga ndœ Yisu lœ kumu ye.

Yisu li ga lœ Yerusaleme

(Wu 6a tœ Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Osho kœrœ pa nœ, Ayuda ndjoro á endje na lima ndœ angbo Pakenœ dji adœke Yisu œ na lima ga lœ Yerusaleme.

¹³ Endje de kako ngima yé œ wuta para tshatshu ye. Endje sœ lima kœta rawa adœke: «Mokœ fœ Ndjaba! Kaka Ndjaba to kane ye ga pa tsheneke á tshe sœ kœna dœ i'iri Gbozu, gbozugo Israyele!»

¹⁴ Yisu wu ovoro ane yé œ na œ œ ga pa ye 6ata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

¹⁵ «Azu tshelœ ongbo Siyona, awa zaza 'e nene! 'E wu, gbozu nœ 'e dá na asœke, tshe œ ga pa ovoro ane.»

¹⁶ Ayambarœ nœ Yisu wuwu damba lima sœ œneke á sœ kœro tœncœ ascœmœ nene. Cœrrr manda kœœ she lima ga lafo ga lœ mokœ nœ ye yekane á œndœncœ te lima lœ endje adœke endje sú lima o'onœ tœ upu nœ ye, yé endje mbœrcœ ga tœ ye kolœ adja œneke á endje sú.

¹⁷ Azu kœ á endje sœ lima dœ Yisu lœkœ á tshe she lima Lazaro yé á e she adœke tshe wuta ga ushu, endje sœ lima kœpandœ o'o tœ œneke á endje wu.

¹⁸ Mbœrcœ tœncœ dá azu ndjoro sœ lima kœna para tshatshu Yisu; gbambanœ nene, endje dji lima ndœ ambárá afá á tshe mbœrcœ.

¹⁹ Yeka Afarisayi kœpa ugurutœ endje adœke: «'E sœ kœwu tœncœ, 'e kpa li kœmbœrcœ œrcœ bale nene mbœrcœ azu kœ yœrœ kolœ manda ye.»

Mokœ œdœ kurushi

²⁰ Ŭbœ angbo li yé anga angbi azu ro ndje lima ga lœ Yerusaleme mbœrcœ kœdonga Ndjaba.

21 Endje na ga ndœ Filipo, uzu tshalakpi Betsayida lœ ogo Galilayi, á kœpa lima fœ she adœke: «Gbozu 'a gbe kœwu Yisu.»

22 Filipo kœna kœpa fœ Andere á endje na dœ she kœpandœ nœ fœ Yisu.

23 Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ngõngõ asœ, ada ɔlɔ li adœke Gbolo nœ uzu gbɔ mokɔ nœ ye.

24 Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke œdœ ele ble kœlili ga lœ ɔshɔ á gba nene, œ sœpe kolœ tœncœ bale. Kashe œ kœli ga lœ ɔshɔ á kœgba, œ ko yekane á zu elencœ ndjoro.

25 Uzu á tshe kœyindœ soro ye, tshe sœpe dœ tœncœ nene; kashe tsheneke á tshe kœvwaratœ ye kœtœpe tœncœ pa tshapashœncœ asœke, tshe gbœndœ nœ waa dœ waa.

26 Œdœ uzu kœyindœ kœmbœrcœ akwa fœ mœ, œ li adœke tshe ro manda mœ yé osho á mœ sœ tœncœ dá ayi akwa nœ mœ œ sœ ndje tœncœ. Œdœ uzu kœsœ kœmbœrcœ akwa fœ mœ, Aba œ donga she.»

27 Ngõngõ asœ, lœsu mœ sœ ga lafo yé o'o gade dá mœ kœpa a? Mœ pa adœke: «Aba, she mœ tœ ada ɔlœncœ asœke a? Kashe œ sœ mbœrcœ ada ɔlœncœ asœke dá mœ na.

28 Aba, mbœrcœ adœke azu donga i'iri zœ.» Yé anga tshama wu ɓa lafo adœke: «Mœ mbœrcœ, yé mœ kpa mbœrcœ adœke azu donga i'iri mœ.»

29 Ukpulu azu á endje lœ lima tœ œsœncœ á dji o'onœ asœke pa adœke: «Yavuru dá sɔ ascœmœ.» Anga endje pa ndje adœke: «Anga aandjelu dá pa o'o fœ Yisu.»

30 Yisu gi adœke: «Tshamanœ á ki ascœmœ, kiki mbœrcœ mœ nene kashe œ ki mbœrcœ 'e.»

31 Ngɔngɔ asœ dá Ndjaba œ wa ngbanga nœ tshapashɔ asœke, yé ngɔngɔ asœ tshe vwi gbozu tshapashɔnœ ga ushu.

32 Yé œmœ, ɔlɔ á endje kœti mœ ga lafo pa ɔshɔ, mœ gbota bala azu para kɔkɔ ga ndœ mœ.

33 Tshe pa lima o'o asœ mbœrœ kœyisœ mara kuzu á tshe tshu dœ tœncœ.

34 Ukpulu azuncœ kœgi fœ she adœke: «A di ala mbeti awa akwa adœke, Kristu œ sœ dœ soro waa dœ waa. Ka kotoo á fœ pa adœke endje bi Gbolo nœ uzu ga pa kurushi á za she tɔ ga lafo a? Gbolo nœ uzuncœ ascœmœ kœdœ œdœ?»

35 Yisu kœgi fœ endje adœke: «Ingbisho sœ damba ugurutœ 'e manda olo teasho. 'E na ana b̄ata á 'e sœ dœ ingbisho mbœrœ adœke ubu osho kœendondondoro 'e nene. Gbambancœ nene, uzu á tshe sœ kœna lœ ubu osho, wuwusœ osho á tshe sœ kœna ga tœncœ nene.

36 Bata 'e sœ dœ ingbisho, 'e sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ingbisho á 'e kœwuta agbolo nœ ingbisho. Manda kœpa o'onœ asœke, Yisu gitœ ye ugurutœ azu ndjoronœ yé œ zatœ ye yiwa tœncœ tœ endje.»

Dgbɔ lɔsu nœ Ayuda

37 Ayuda wu lima ambárá afá ndjoro á Yisu mbœrœ gbaa, kashe endje sœsœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye nene,

38 liaka o'o á ayi kœgbara o'o Isaya pa lima adœke: «Gbozu Ndjaba, œdœ dá yindœ o'o á 'a pa lima? Yé Gbozu Ndjaba má lima gbɔgbɔ nœ ye fœ uzu œdœ e?»

39 Isaya kpa pandœ ádá á azu vwara lima tœ endje tœ kœsœ dœ kœyindœrœ:

40 «Tshe mbœrœ adœke ala endje bu,

mbœercœ á endje kœwuwu osho nene,
 tshe za ndje œercœ tshu ga pa kœwuscœrcœ nœ endje,
 mbœercœ endje kœwuscœ œercœ nene,
 yeka endje kœfatœ endje ga ndœ ye nene,
 adœke tshe she endje.»

⁴¹ Isaya gbara lima o'onœ asœ mbœercœ á tshe wu
 lima mokɔ nœ Yisu yeka á pa lima o'o tœ upu nœ
 ye.

⁴² Andaa anga agbozu yuda ndjoro sœ lima dœ
 kœyindœrcœ ga ndœ Yisu. Kashe kolœ mbœercœ awa
 Afarisayi, endje lili lima kœma tœncœ ngbi nene
 adœke endje gɔrɔ endje lœ Sinagoga.

⁴³ Endje yi lima ndœ nœ adœke azu donga œene
 kœropa œeneke á Ndjaba œ donga dœ œene ye.

Kœwa ngbanga lœ awa o'o Yisu

⁴⁴ Yisu pa ngbi adœke: «Uzu á tshe sœ dœ
 kœyindœrcœ ga ndœ mœ, tshe sœsœ kolœ dœ
 kœyindœrcœ ga ndœ mœ nene; tshe sœ dœ tœncœ
 ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ.

⁴⁵ Yé uzu á tshe sœ kœwu mœ, sœ ndje kœwu
 tsheneke á tshe vwa mœ.

⁴⁶ Œmœ, mœ kœdœ ingbïsho. Mœ na ga pa
 tshapashɔ adœke uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrcœ
 ga ndœ mœ sœ lœ ubu osho nene.

⁴⁷ Œdœ uzu kœsœ kœdji o'o ama mœ á
 kœgbɔgbɔndœ nœ nene, œ dœdœ mœ dá wa
 ngbanga pa ye nene; gbambancœ nene, mœ nana
 mbœercœ kœwa ngbanga pa tshapashɔ nene kashe
 mœ na ndœ kœshe tshapashɔ.

⁴⁸ Uzu á tshe kœvwaratœ ye tœ mœ á kœsœ kœdji
 o'o ama mœ nene, tshe gbɔ ayi kœwa ngbanga pa

ye: O'o á mœ pa œ wa ngbanga pa ye bala tœ ndɔngɔɔ olo.

⁴⁹ Mœ papa o'o tœ mœ dœ tœ mœ nene, kashe Aba á tshe vwa mœ dá za o'o fœ mœ dœ tœ ye adœke mœ pa yé œ mindœ nœ.

⁵⁰ Yé mœ wusœ nœ adœke awa oo nœ ye kœdœ soro á ka nene. Œneke á mœ sœ kœpandœ nœ, mœ sœ kœpa tœnœ ɔata Aba pa fœ mœ.»

13

Yisu djutɔ ada ayambarœ nœ ye

¹ Œ sœpe lima olo bale tœ angbo Pake. Yisu wu lima sœ nœ adœke olo kœkatœ tshapashœnœ ti á kœgu ga ndœ Aba œne li ye. Tshe yi lima ndœ ayambarœ nœ ye á endje sœ pa œshɔ, yé œ yi ndje ndœ endje œrrr ga tœ ndɔngɔɔnœ.

² Yisu sœ lima kœziœ awa bale dœ ayambarœ nœ ye. Andaa Satana za gbetshelœ ga ɔsu Yudasi Isikariote, gbolo nœ Shimu adœke tshe ka Yisu.

³ Yisu wu lima sœ nœ adœke Aba za tshagbozu nœ tshapa œrœ kɔ fœ œne. Œne to ɔa ndœ Ndjaba yé œne sœ kœgu ga ndœ Ndjaba.

⁴ Yisu áafo indiri ndaba kœziœ, œ verœ lœba œnœ tshapanœ tœ ye, œ za anga akpa lœba œ i ga lœ ye.

⁵ Manda nœ, tshe su ungu ga lœ saane, œ tetœ kœdjutɔ ada ayambarœ nœ ye, á sœ kœturu dœ lœbanœ á tshe i ga lœ ye.

⁶ Kœwuta ga tœ Shimu Petro, tshe kœpa fœ she adœke: «Gbozu œbœ dá djutɔ ada mœ a?»

⁷ Yisu kœgi adœke: «Ngɔngɔ asœ, ɔœ wuwusœ œrœ á mœ sœ kœmbœrœ tœnœ asœke nene kashe ɔœ wu bala sœ nœ manda nœ.»

⁸ Petro kœpa fœ she adœke: «Ëœ nene, 6œ djutɔ ada mœ bale nene.» Yisu kœgi fœ she adœke: «Edœ mœ kœdjutɔ ada zœ nene, 6œ gbɔ œrœ bale 6a ndœ mœ nene.»

⁹ Á Petro kœpa fœ she adœke: «Gbozu, œ kœsœ adja ataa, djudjutɔ kolœ ada mœ nene, djutɔ ndje kane mœ œdœ pe kumu mœ.»

¹⁰ Yisu kœgi fœ she adœke: «Uzu á tshe kœdjutɔ kote ye, œ li adœke tshe djutɔ kolœ ada ye, gbambancœ nene, tshe sœ djigi yerœ. Yé e'e, 'e sœ yerœ kashe œ doédœ e'e kɔ dá sœ yerœ nene.»

¹¹ Tshe wu lima sœ tsheneke á tshe ka she dœ ɔtshœncœ yekane á pa adœke: «'E doédœ e'e kɔ dá sœ yerœ nene.»

¹² Manda kœdjutɔ ada endje, tshe kpa verœ lœba tshapanœ ga tœ ye, œ kwa ga pa ndaba kœziroœ, á pa adœke: «'E wusœ ádá œrœ á mœ mbœrœ fœ 'e asœke ye a?

¹³ 'E sœ kœ'e mœ Ayi kœyisœrœ, 'e e ndje mœ Gbozu. 'E sœ kœ'e mœ tako mbœrœ œmœ kœdœ ayi kœyisœrœ, œmœ kœdœ ndje Gbozu.

¹⁴ Bata œmœ á mœ doé ayi kœyisœrœ, á dœ Gbozu, mœ djutɔ ada 'e, œ li adœke e'e ndje, 'e djutɔ ada 'e ugurutœ 'e dœ anga 'e.

¹⁵ Gbambancœ nene, œdœ mœ kœna œrrr ga tœ kœdjutɔ ada 'e, œmœ á mœ doé Ayi kœyisœrœ œdœ ndje Gbozu, e'e ndje 'e djutɔ ada 'e ugurutœ 'e dœ anga 'e.

¹⁶ Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, ayi akwa roro gbozu tshapa ye nene, yé ayi avwa roropa ayi kœvwa she nene.

¹⁷ Edœ 'e kœwusœ nœ ataa, 'e sœ dœ yanga œdœ 'e kœza o'onœ asœke ga tœ akwa.

18 Mœ sœsœ kæpa o'o fœ 'e kəkə nene yé mœ wusœ endjeneke á mœ ke endje. Æ li adœke o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba mbœrœtœ endje: “Uzunœ á 'a zi lima kœzirœ awa bale dœ she, œshe dá wuta uzu kœka mœ.”

19 Mœ sœ kæpa o'o fœ 'e ngɔngɔ asœke utshunœ adœke o'onœ wuta, yeka á 'e kœsœ dœ kœyindœrœ adœke “mœ sœ zœ.”

20 Mœ sœ kæpa fœ 'e dœ adjapu adœke uzu á tshe za osho kœsœ fœ tsheneke á mœ vwa she, za ndje osho kœsœ fœ mœ. Yé uzu á tshe za osho kœsœ fœ mœ, tshe za osho kœsœ fœ tsheneke á tshe vwa mœ.»

Yisu gbara adœke Yudasi œ ka œne

(Wu 6a tœ Mat 26.20-25; Mar 14.17-21; Luk 22.21-23)

21 Manda kæpa o'onœ asœ, lœsu Yisu sœ ga lafo yé tshe pa 'oara adœke: «Mœ sœ kæpa fœ 'e dœ adjapu adœke, anga uzu bale ugurutœ 'e œ ka mœ.»

22 Ayambarœ kœte lima tœ kœmesho ugurutœ endje yé á sœ lima kœyutœ endje tœ kœwusœ uzu á tshe pa o'o tœ ye ascœmœ.

23 Anga yambarœ bale, tsheneke á Yisu yi lima ndœ ye, sœ lima kpœndiri Yisu.

24 Shimu Petro mbœrœ ala ye fœ she adœke tshe yu Yisu tœ uzunœ á tshe sœ kæpa o'onœ tœ ye.

25 Á yambarœnœ ascœmœ kœgitœ ye ga lakoro Yisu á kœyu she adœke: «Gbozu, uzunœ á 6œ patœ ye ascœmœ kœdœ œde e?»

26 Yisu gi adœke: «Uzu á mœ kœyi ndindi mapa ga la ungu kœzirœ á kœza fœ she dá œshe dœmœ.»

Atamœ, Yisu kœza ndindi mapanœ á kœza fœ Yudasi Isikariote á tshe kœdœ gbolo nœ shimu.

²⁷ Lœkœ á Yudasi za ndindi mapanœ tshakane Yisu, Satana kœli ga lœ Yudasi. Yisu kœpa fœ she adœke: «Æneke á 6œ yindœ kœmboerœ tœnœ, mbœerœ katsha.»

²⁸ Uzu bale ugurutœ endje á endje sœ lima pa ndaba kœzirœ á tshe wu lima sœ ádá o'onœ á tshe pa fœ she gugu nene.

²⁹ Bata ngbade kœgbœndœ ngendja sœ lima 6a tshakane Yudasi, anga endje gbe lima adœke Yisu pa fœ she adœke tshe yœ œerœ á endje sœ dœ ogonœ mbœerœ angbo too ndje adœke tshe to anga œerœ fœ aayi oyo.

³⁰ Yudasi zi ndindi mapa ascœmœ, yé trale œ wuta ga ushu. Osho bu lima ye.

O'o tœ upu nœ tafo awa o'o

³¹ Manda kœwuta Yudasi ga ushu, Yisu kœpa adœke: «Ngœngœ asœke, mokœ nœ Gbolo nœ uzu matœ ye, yé mokœ nœ Ndjaba ma ndje tœ ye lœ awa nœ Gbolo nœ uzu.

³² Ndjaba œ ma mokœ nœ Gbolo nœ uzu dœ tœ ye, yé œendœnœ œ di nene á tshe mbœerœ œtœnœ.

³³ Agbolo nœ mœ, mœ sœpe dœ 'e kolœ manda olo teasho. 'E para mœ yé 6ata á mœ pa fœ Ayuda: Osho á mœ na ga tœnœ, 'e li kœna 6a zœ nene. Ætœnœ dá mœ sœ ndje kpa kœpa ngœngœ asœ fœ 'e asœke.

³⁴ Mœ sœ kœza tafo awa o'o fœ 'e: 'e yindœtœ 'e ugurutœ 'e. Æ li adœke 'e yindœtœ 'e ugurutœ 'e 6ata á mœ yindœ 'e.

³⁵ Atamœ, azu kɔ œ wusœ noœ adœke e'e koedœ ayambarœ noœ mœ loe awa noœ koeyindœsho á 'e sœ dœ toœnce ugurutœ 'e.»

Yisu mindœ noœ adœke Petro œ 'ea œne
(*Wu 6a toœ Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-34*)

³⁶ Shimu Petro yu she adœke: «Gbozu, 6œ na ga ta a?» Yisu koegi foe she adœke: «Osho á mœ sœ koena ga toœnce, 6œ li koena ga toœnce ngɔngɔ asœke nene, kashe 6œ na bala mangba mœ manda noœ.»

³⁷ Petro koepa foe she adœke: «Gbozu, mbœrœ gade á mœ li koena mangba zœ ngɔngɔ asœke nene a? Gbambanœ nene, mœ gumatœ mœ mbœrœ kœzatœ mœ foe kuzu toœ upu noœ zœ.»

³⁸ Yisu koegi adœke: «Adja 6œ gumatœ zœ mbœrœ kœzatœ zœ foe kuzu mbœrœ mœ ye a? Mœ sœ koepa foe 6œ dœ adjapu adœke, utshunœ adœke kɔngato ki, 6œ 'ea mœ awa votɔ.»

14

Yisu koedœ awa koegu ga ndœ Aba

¹ Yisu kpa pa foe endje adœke: «Lɔsu 'e tɔtɔ nene. 'E sœ dœ koeyindœrœ ga ndœ Ndjaba, yé œ sœ ndje dœ koeyindœrœ ga ndœ mœ.

² Ba loe anda noœ Aba mœ, osho kœsœ sœ ndjoro. Œ koedœdœ má adjapu nene, mœ pa má ndœ noœ foe 'e nene. Kashe mœ sœ koena 6a zœ koeguma osho á 'e kœsœ bala toœnce.

³ Yé manda koena mœ ndœ koeguma oshonœ foe 'e, mœ kwa bala toœ mœ ndœ koeko 'e adœke osho á mœ sœ toœnce; 'e sœ ndje bala toœnce.

⁴ 'E wusœ awa á sœ koena ga toœ osho á mœ sœ koena ga toœnce ye.»

⁵ Toma kœpa fœ she adœke: «Gbozu, 'a wuwusœ osho á ɓœ sœ kœna ga tœncœ bale nene. Ataa 'a wu má sœ nœ kotoo?»

⁶ Yisu kœgi fœ she adœke: «Æmœ kœdœ awa, œmœ kœdœ adja o'o, œmœ kœdœ ndje soro. Uzu bale lili kœwuta ɓa ndœ Aba, œdœ tshe kœwuwuta ɓa ndœ mœ nene.

⁷ Œdœ 'e kœwu má sœ mœ, 'e wu má ndje sœ Aba mœ ye. Ngǎngǎ asœke, 'e wusœ ye, yé 'e wu ndje she ye.»

⁸ Á Filipino kœpa fœ she adœke: «Gbozu, yisœ Aba fœ 'a yé 'a kpa gbe dœ anga œrœ nene.»

⁹ Yisu kœgi fœ she adœke: «Filipo, ɓalima a sœ dœ 'e œrrr asœke, ɓœ wuwusœ mœ nene a? Uzu á tshe wu mœ, wu ndje Aba. Mbœrœ gadé á ɓœ pa adœke: “Yisœ Aba fœ 'a?”

¹⁰ Bœ yiyindœ nœ adœke mœ sœ lœ Aba yé Aba sœ lœ mœ nene a? O'o á mœ sœ kœpa fœ 'e toto lœ mœ dœ tœ mœ nene. Kashe Aba á tshe sœ lœ mœ dá sœ kœmbœrœ adja akwa nœ ye.

¹¹ 'E yindœ o'o ama mœ: Aba sœ lœ mœ yé mœ sœ lœ Aba. Œdœ 'e kœyiyindœ o'o ama mœ nene, 'e yindœ nœ kolœ mbœrœ akwancœ asœke.

¹² Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke: Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe mbœrœ ndje akwa á mœ sœ tœ kœmbœrœ tœncœ. Tshe mbœrœ bala ndje ogboro akwa kœropa œneke, mbœrœ mœ sœ kœgu ga ndœ Aba.

¹³ Yé œrœ kǎ á 'e eshondœ nœ dœ i'iri mœ, mœ mbœrœ bala œtœncœ dœ mara adœke mokǎ nœ Aba matœ ye lœ Gbolo.

¹⁴ Œdœ 'e kœ'eshondœ œrœ dœ i'iri mœ, mœ mbœrœ bala œtœncœ.»

Aba æ vwa Ishiri

15 Ædœ 'e kœyindœ mœ, 'e mbœrœtœ 'e liaka awa o'o nœ mœ,

16 œmœ, mœ ki fœ Aba adœke tshe vwa anga ayi kœti kane manda mœ fœ 'e, á tshe kœsœ dœ 'e awa bale waa dœ waa.

17 Æshe kœdœ Ishiri nœ adja o'o, tsheneke á tshapashœ œ li kœza osho kœsœ fœ she nene; gbambancœ nene, tshe sœsœ kœwu she yé œ wu ndje sœ ye nene. Kashe e'e, 'e wusœ ye yé mbœrœ tshe sœ awa bale dœ 'e yé tshe sœ lœ 'e.

18 Mœ ka bala tœ 'e ti tœ ayasuru nene, kashe mœ sœ kœkwatœ mœ ndœ 'e.

19 Manda olo teasho, tshapashœ œ kpa wu mœ nene. Kashe e'e, 'e wu bala mœ mbœrœ á mœ sœ dœ soro yé 'e sœ ndje bala dœ soro.

20 Dœ lœkœncœ ascœmœ, 'e wu bala sœ nœ adœke mœ sœ lœ Aba, 'e sœ lœ mœ yé mœ sœ lœ 'e.

21 «Uzu á tshe sœ kœdji awa o'o nœ mœ á sœ kœza ga tœ akwa, sœ kœyindœ mœ. Aba mœ œ yindœ uzu á tshe sœ kœyindœ mœ. Æmœ, mœ yi bala ndœ ye yé mœ ma bala tœ mœ fœ she.»

22 Yuda (œ dœdœ Yuda Isikariote nene) kœyu she adœke: «Gbozu, mbœrœ gadœ á bœ matœ zœ kolœ fœ 'a kashe fœ tshapashœ nene a?»

23 Yisu kœgi fœ she adœke: «Ædœ uzu kœyindœ mœ, tshe li bala sœ o'o ama mœ. Aba mœ œ yindœ ye yé œmœ dœ pe Aba 'a na ga ndœ ye, œ guma osho kœsœ nœ 'a ba ndœ ye.

24 Uzu á tshe kœyiyindœ mœ nene, tshe lisœ o'o ama mœ nene. O'o á 'e sœ kœdji mœ kœpa tœncœ toto lœ mœ nene kashe œ to ba ndœ Aba á tshe vwa mœ.

25 Mœ pa o'o asœ foe 'e damba á mœ soepe lima awa bale dœ 'e

26 Kashe Ayi koeti kane 'e á tshe doé Ɔtsho Ishiri á Aba œ vwa bala she dœ i'iri mœ, tshe yi bala soe œroe kœ yé œ kpa pa bala ndœ œneke kœ á mœ pa foe 'e.

27 «Mœ soe koekatœ koese gee foe 'e, œtoenœ koedœ koese gee nœ mœ á mœ soe kœza foe 'e. Mœ zaza koese geenœ foe 'e liaka œneke á tshapasho œ za nene. Adja lœsu 'e tœto nene yé awa mbœmbœroe ndje 'e nene.

28 'E dji mœ lima kœpa foe 'e adœke: “Mœ ro da ye, yé mœ kpa kwatœ mœ ga ndœ 'e.” œdœ 'e kœyi má ndœ mœ, 'e soe má dœ yanga kœwu adœke mœ soe kœna ga ndœ Aba, gbambanœ nene Aba gerœ kœropa mœ.

29 Mœ pandœ o'onœ asœ foe 'e ngœngœ asœke, utshunœ adœke œroenœ wuta; mbœroe lœkœ á kœwuta yekane á 'e kœyindœ nœ.

30 Koeto kpesheke, mœ kpa pa tshama mœ dœ 'e nene, gbambanœ nene, gbozu tshapasho asœ soe kœna toenœ. Tshe doédœ gbozu tshapa mœ nene.

31 Kashe tshe na mbœroe á tshapasho kœwusœ nœ adœke mœ yindœ Aba yé mœ soe kœmbœroe kolœ œneke á Aba za foe mœ adœke mœ mbœroe. 'E aafœ doé a gitœ azœ kpœke ye.»

15

Yisu koedœ adja œyo vinu

1 «œmœ koedœ adja œyo vinu yé Aba mœ koedœ ayi kœmbœroe akwa kindi vinunœ.

² Ganea kɔ́ á tɔ́ ga tœ mœ á kœle nene, tshe de ye. Yé ganea á kœle, tshe gbændœ nœ adœke œ kpa le tɔpanœ kpuru.

³ Kœyisœrœ nœ á mœ yisœ nœ fœ 'e asœke guma 'e.

⁴ 'E zatœ 'e ga tœ mœ b̄ata á mœ zatœ mœ ga tœ 'e. Bata ganea á kœsœsœ tœ ɔyɔ́ nene, œ zu elenœ nene; awa bale ndje 'e zu nene œdœ 'e kœzazatœ 'e ga tœ mœ nene.

⁵ «Æmœ kœdœ ɔyɔ́ vinu yé e'e kœdœ ganeanœ. Ædœ uzu kœsœ læ mœ á mœ sœ læ ye, tshe zu leyɔ́ tɔ́ pa nœ kpuru; gbambanœ nene, 'e li kœmbœrœ œrœ bale kpi tœ mœ nene.

⁶ Uzu á tshe kœsœsœ læ mœ nene, Aba mœ œ za she vwí'i b̄ata ganea asœmœ yé tshe ɔrɔ́ ye. Ɔrɔ́ ganea, endje zoma, œ ko va ga tœ owo yé œ ju.

⁷ Ædœ 'e kœsœ læ mœ, á o'o mœ kœsœ læ 'e, 'e eshondœ œrœ á 'e gbe dœ tœnœ yé 'e gbɔ́.

⁸ Ærœ á ma mokɔ́ nœ Aba mœ kœdœ adœke 'e zu leyɔ́ tɔ́ pa nœ kpuru yé 'e dœ ayambarœ nœ mœ.

⁹ «Bata Aba yindœ mœ, œmœ ndje mœ yindœ 'e; 'e sœ læ kœyindœsho nœ mœ.

¹⁰ Ædœ 'e kœliscœ awa o'o nœ mœ, 'e sœ læ kœyindœsho nœ mœ, b̄ata á mœ liscœ awa o'o nœ Aba mœ á sœ læ kœyindœsho nœ ye.

¹¹ «Mœ pandœ œneke fœ 'e adœke 'e sœ dœ yanga b̄ata mœ, yé l̄osu 'e kœsu pete dœ tœnœ.

¹² Awa o'o nœ mœ dœke: 'E yindœtœ 'e ugurutœ 'e b̄ata á mœ yindœ 'e.

¹³ Egerœ kœyindœsho á uzu li kœema kœdœ kœzatœ ye fœ kuzu mbœrœ anganœ.

¹⁴ 'E dœ anga mœ, œdœ 'e kœsœ kœmbœrœ œrœ á mœ pandœ nœ fœ 'e adœke 'e mbœrœ.

15 Mœ kpa e 'e aayi akwa nene, mbœerœ aayi akwa wuwusœ œerœ á ayengɔ ye œ mbœerœ nene. E'e kœdœ anga mœ; gbambanœ nene, œeneke kɔ á mœ dji ɓa ndœ Aba mœ, mœ pandœ nœ fœ 'e adœke 'e wusœ nœ.

16 Æ dœdœ 'e dá ke mœ nene, œmœ dá ke 'e á ko 'e ga tœ akwa adœke 'e na, œ zu ɔtshɔ leyɔ yé œndœ akwanœ di. Atamœ, Aba œ to fœ 'e œeneke kɔ á 'e eshondœ nœ dœ i'iri mœ ɓa ndœ ye.

17 Æneke á mœ sœ kœ'eshondœ nœ ga ndœ 'e kœdœ adœke, 'e yindœetœ 'e ugurutœ 'e.»

Tshapashɔ yiangba Yisu dœ ayambarœ nœ ye

18 «Ædœ tshapashɔ kœeyiangba 'e, 'e wusœ nœ adœke tshe yiangba mœ utshunœ.

19 Ædœ 'e kœdœ má lima azu tshapashɔ, tshapashɔ œ yi má ndœ 'e. Kashe 'e dœdœ azu tshapashɔ nene mbœerœ á mœ ke 'e á ko 'e ga indirinœ, ádá á tshe sœ kœeyiangba 'e dœmœ.

20 'E gbe dœ o'o á mœ pa lima fœ 'e adœke: “Ayi akwa roropa gbozu nœ ye nene.” Ædœ endje kœmbœerœ œerœ kanga fœ mœ, endje mbœerœ ndje œerœ kanga fœ 'e ndje awa bale. Ædœ endje kœelisœ o'o ama mœ, endje li ndje sœ œnœ 'e ye.

21 Yé kpœ lœ kumu i'iri mœ, endje mbœerœ œerœ asœke kɔ ga tœ 'e, mbœerœ á endje wuwusœ uzu á tshe vwa mœ nene.

22 Ædœ mœ kœenana má lima nene, á mœ kœepapa má ndje lima o'o fœ endje nene, endje mbœerœ má ekperœ nene. Kashe ngɔngɔ asœ endje kpa gugu dœ o'o kœepa tœ upu ekperœ nœ endje nene.

23 Uzu á tshe kœeyiangba mœ, yi ndje angba Aba mœ.

²⁴ Ædœ mœ kœmboembœœœ lima ugurutœ endje akwa má anga angbi uzu œ mbœœœ nene, endje mbœœœ má ekperœ nene. Kashe ngǽngǽ asœke ßata á endje wu œtœœœ ye, œ sœpe kœyiangba mœ dœ Aba mœ.

²⁵ Kashe œeneke wuta yeka á o'o á endje sú lima ala awa akwa nœ endje kœmbœœœœœ ye. Endje su lima adœke: “Endje yiangba mœ gbambanœ.”

²⁶ «Uzu neke á tshe na ndœ kœti kane 'e, œ na zœ: Æshe kœdœ Ishiri nœ adja o'o á tshe to ßa ndœ Aba. Mœ vwa bala she fœ 'e lœ awa nœ Aba yé tshe pa bala o'o tœ upu nœ mœ.

²⁷ E'e ndje, 'e pa o'o tœ upu nœ mœ mbœœœ á 'e sœ lima dœ mœ awa bale pe tœ ali kœtetœ kœmbœœœ akwa nœ mœ.

16

¹ «Mœ pa o'onœ asœ kǽ fœ 'e adœke 'e kakatœ kœyindœœœ nœ 'e ti nene.

² Endje gǽrǽ 'e lœ anda Sinagoga. Ga pa nœ, ǽœ œ tǽ dœ anga osho, azu á endje wo 'e œ gbe adœke œne sœ ndje kœdonga Ndjaba.

³ Endje mbœœœ ataa mbœœœ endje wuwusœ Aba œdœ ndje mœ nene.

⁴ Kashe mœ pa tœœœ fœ 'e adœke bala olo nœ endje kœeli yekane á œndœœœ œ te lœ 'e adœke mœ turu lima tœ o'o asœke fœ 'e ye.»

Akwa nœ Ishiri

«Mœ papa lima o'o fœ 'e utshunœ nene mbœœœ á mœ sœ lima awa bale dœ 'e.

⁵ Kashe ngǽngǽ asœke, mœ sœ kœgu ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ. Yé uzu bale ugurutœ 'e sœsœ kœyu mœ nene adœke: “Bœ gu gata a?”

⁶ Kashe lɔsu 'e su dœ oyo mbœrœ á mœ pa fœ 'e atamœ.

⁷ Yé œ li adœke mœ pa adja o'o fœ 'e: Œ ga waa mbœrœ 'e adœke mœ gu da ye, mbœrœ œdœ mœ kœgugu nene, tsheneke á li adœke tshe na kœti kane 'e, œ na nene. Œdœ mœ kœgu da ye yekane á mœ vwa she fœ 'e.

⁸ Yé lɔkɔ á tshe kœna, tshe ma djingili nœ tshapashɔ fœ she tœ upu nœ ekperœ, upu nœ kœsœ ndjii œdœ pe kœwa ngbanga.

⁹ Tœ upu nœ ekperœ, mbœrœ á endje sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene;

¹⁰ tœ upu nœ kœsœ ndjii, mbœrœ á mœ sœ kœgu ga ndœ Aba yé 'e kpa wu mœ nene;

¹¹ tœ upu nœ kœwa ngbanga, mbœrœ á Ndjaba wa œgbɔ ngbanga ga tœ gbozu tshapashɔnœ asœke œ ka ye.

¹² «Mœ sœ dœ anga o'o ndjoro tœ kœpa fœ 'e, kashe 'e li kœdji tshelœ katanœ damba ngɔngɔ asœke nene.

¹³ Lɔkɔ á Ishiri nœ adja o'o œ na, tshe za awa fœ 'e adœke 'e wusœ adja o'o para kɔkɔ. Tshe pa bala o'o tœ upu nœ ye dœ tœ ye nene kashe o'o neke á tshe dji, yé œ mi ndje ndœ œrœ neke kɔ á wuta manda nœ.

¹⁴ Tshe yi bala sœ mokɔ nœ mœ; gbambanœ nene, tshe mi bala ndœ œneke á tshe gbɔ ɓa ndœ mœ fœ 'e.

¹⁵ Œrœ kɔ á Aba sœ dœ tœnœ kœdœ œnœ mœ, ádánœ á mœ pa adœke tshe mi bala ndœ œneke á tshe gbɔ ɓa ndœ mœ fœ 'e.

Oyo nœ 'e œ wuta bala yanga

16 «Manda olo teasho, 'e kpa wu mœ nene, yeka manda nœ á 'e kpa wu mœ»

17 Yé anga ayambarœ nœ ye yutœ endje ugrutœ endje adœke: «Eneta dá ki lœ ama ye ataa: “Manda aya olo, 'e kpa wu mœ nene, yeka teasho manda nœ á 'e kpa wu mœ”, too ndje: “Mœ gu ga ndœ Aba.”

18 Ádá olo teashonœ á tshe sœ kœpa tœncœ kœdœ gadœ e? 'A wuwusœ o'o á tshe yindœ kœpa tœncœ nene!»

19 Yisu wu lima sœ nœ adœke endje yi lima ndœ kœyu œne yé á pa fœ endje adœke: «'E sœ kœyutœ 'e ugrutœ 'e tœ ádá o'o á mœ pa: “Manda aya olo, 'e kpa wu mœ nene, yeka teasho manda nœ á 'e kpa wu mœ.”

20 Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke 'e ki, 'e ta rawa kashe tshapashœ œ sœ dœ yanga. 'E sœ dœ oyo kashe oyo nœ 'e œ fatœ endje tœ yanga.

21 Lœkœ á yashe nguzu œ zu, tshe wu oyo mbœrcœ olo kuzu she li ye. Manda kœwuta gbolo, tshe kpa gbe dœ oyo á tshe wu nene, tshe sœ kolœ dœ yanga mbœrcœ uzu á tshe zu she ga pa tshapashœ.

22 Mbœrcœ tœncœ ataa dá e'e ndje ngœngœ asœ, 'e sœ dœ oyo kashe mœ kpa wu 'e yé lœsu 'e œ su dœ yanga neke á uzu bale œ za tœ lœsu 'e nene.

23 «Yé dœ lœkœncœ asœmœ, 'e kpa yu mœ dœ upu bale nene. Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ 'e kœ'eshondœ anga œrcœ ba ndœ Aba dœ i'iri mœ, tshe to bala tœncœ fœ 'e.

24 Œrrr kpesheke 'e yœyœ damba ndœ œrcœ bale dœ i'iri mœ nene. 'E yœndœ nœ yé 'e gbœ bala yeka á lœsu 'e kœsu dœ yanga.»

Yisu ropa tshapasho

²⁵ «Mœ pandœ œeneke kɔ fœ 'e lœ ndœma toro. ɔlɔnœ koetɔ, mœ kpa pa o'o fœ 'e ataa nene, kashe mœ mindœ o'o ngbi tœ upu nœ Aba.

²⁶ Lɔkɔnœ ascœmœ, 'e eshondœ œerœ dœ i'iri mœ andaa mœ pa fœ 'e adœeke mœ za avwala fœ Aba tœ upu nœ 'e nene.

²⁷ Gbambanœ nene, Aba yindœ 'e dœ tœ ye mbœerœ á 'e yindœ mœ, á sœ dœ kœyindœerœ adœeke mœ to ba ndœ Ndjaba.

²⁸ Mœ to ba ndœ Aba yé á na ga pa osho. Ngɔngɔ asœ mœ katœ tshapasho ti œ sœ kœgu ga ndœ Aba.»

²⁹ Ayambarœ nœ ye kœpa fœ she adœeke: «Wu ngɔngɔ asœke bœ sœ kœso ala o'onœ ngbi, œ ka ndje tœ kœpa o'o lœ ndœma toro ye.

³⁰ Ngɔngɔ asœke 'a wusœ nœ adœeke bœ wusœ œerœ kɔ, yé ádá adœeke uzu yu bœ gugu nene. Mbœerœ toœnœ dá 'a yindœ nœ adœeke bœ to ba ndœ Ndjaba.»

³¹ Yisu kœgi fœ endje adœeke: «'E yindœ nœ ngɔngɔ asœke a?

³² 'E wu adœeke ɔlɔnœ yindœ koetɔ toœnœ yé œ tɔ ye á 'e ndjɔtshelœetœ 'e, uzu dœ uzu dœ awa nœ ye á katœ mœ ti dœ kuti mœ. Kashe mœ sœsœ dœ kuti mœ nene, mbœerœ Aba sœ dœ mœ awa bale.

³³ Mœ pa o'onœ asœke fœ 'e adœeke 'e sœ dœ kœsœ gee lœ mœ. 'E wu oyo pa tshapashonœ asœ kashe 'e shi gbi! Mœ ropa tshapasho dœ gbɔgbɔ ye.»

17*Avwala nœ Yisu*

¹ Manda kœpa o'onœ asœ, Yisu meosho ga lafo œ pa adœke: «Aba, ðlœnœ tœ ye. Yisœ mokœ nœ Gbolo nœ zœ adœke Gbolo nœ zœ yi ndje œsœ œnœ zœ.

² Yé mbœrœ tshagbozu á 6œ za fœ she ga pa azu kœ, tshe za soro neke á ka nene fœ azu kœ á 6œ ko endje fœ she.

³ Andaa soro á ka nene, œtœnœ kœdœ adœke endje wusœ zœ á 6œ dœ adja Ndjaba tshebale, œ wu ndje sœ Yisu Kristu á 6œ vwa she.

⁴ Mœ yisœ mokœ nœ zœ fœ azu pa œshœnœ asœke, mœ mbœrœ akwa kœ á 6œ za fœ mœ adœke mœ mbœrœ.

⁵ Yé Ngœngœ asœke, Aba, gi mœ ga lœ mokœ á mœ sœ lima lœ nœ utshunœ adœke tshalafœ dœ pe tshaati sœ zœ.

⁶ Mœ má i'iri zœ fœ azu á 6œ ke endje pa tshapashœ á ko endje fœ mœ. Endje kœdœ lima azu nœ zœ, á 6œ ko endje fœ mœ yé endje dji o'o ama zœ.

⁷ Endje wusœ nœ ngœngœ asœke adœke, œneke kœ á 6œ ko fœ mœ to 6a ndœ zœ,

⁸ adœke o'o á mœ pa fœ endje kœdœ o'o á 6œ to fœ mœ. Endje dji œtœnœ, œ wu adja sœ nœ adœke mœ to 6a ndœ zœ, yé endje yindœ nœ adœke œ6œ dá vwa mœ.

⁹ «Mœ sœ kœza avwala mbœrœ endje, mœ sœsœ kœza avwala mbœrœ azu tshapashœ nene, kashe mbœrœ endjeneke á 6œ ko endje fœ mœ. Endje kœdœ azu nœ zœ.

¹⁰ Yé œneke kœ á mœ sœ dœ tœnœ kœdœ œnœ zœ 6ata œneke kœ á dœ œnœ zœ kœdœ œnœ mœ. Mokœ nœ mœ matœ ye lœ awa nœ endje.

¹¹ Mœ kpa sœsœpe pa tshapashœ nene, kashe endje sœpe pa tshapashœnœ asœke, andaa mœ sœ kœgu ga ndœ zœ. Œyerœ Aba, gbœndœ endje lœ

i'iri zœ á 6œ za fœ mœ adœke endje wuta uzu bale b̄ata œbœ dœ mœ a sœ uzu bale.

¹² L̄ok̄o á mœ sœ lima dœ endje, mœ sœ lima kœgb̄ondœ endje lœ i'iri zœ á 6œ za fœ mœ. Mœ gb̄o lima ndœ endje yé anga bale djidjingili awa nene kolœ tsheneke á li lima adœke tshe djingili awa yekane á œneke á endje sú ala Buku nœ zœ kœmboerœtœ endje.

¹³ «Nḡonḡo asœke, mœ sœ kœgu ga ndœ zœ. Mœ sœ kœpa o'onœ asœ damba mœ sœpe pa ɔsh̄o adœke endje sú dœ yanga b̄ata á mœ sú dœ tœnœ.

¹⁴ Mœ yi lima sœ o'o ama zœ fœ endje, yé azu tshapash̄o yiangba endje mbœrœ endje dœdœ azu tshapash̄o nene b̄ata œmœ, mœ dœdœ uzu tshapash̄o nene.

¹⁵ Mœ sœsœ kœyu 6œ adœke 6œ gi endje pa tshapash̄o nene kashe 6œ gb̄ondœ endje tœ ekperœ.

¹⁶ Endje dœdœ azu tshapash̄onœ asœke nene b̄ata mœ dœdœ uzu tshapash̄o nene.

¹⁷ Mbœrœ adœke lœ awa nœ adja o'o, endje te ayerœ azu. O'o ama zœ kœdœ adja o'o.

¹⁸ B̄ata á 6œ vwa mœ ga pa tshapash̄o, awa bale mœ vwa endje ga pa tshapash̄o.

¹⁹ Mœ sœ kœza soro mœ mbœrœ endje adœke endje te adja azu nœ zœ lœ awa nœ adja o'o.

²⁰ «Mœ sœsœ kœza avwala kolœ mbœrœ ayambarœ nœ mœ nene, mœ za ndje avwala mbœrœ azu k̄o á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ lœ awa o'o ama endje.

²¹ Kaka adœke endje para k̄ok̄o endje sœ uzu bale b̄ata œbœ Aba á 6œ sœ lœ mœ, á mœ sœ lœ zœ; endje ndje, endje sœ lœ azœ yeka á tshapash̄o kœwusœ nœ adœke œbœ dá vwa mœ.

22 Yé æmœ, mœ za mokɔ́ á ɓœ za fœ mœ fœ endje adœke endje sœ uzu bale ɓata á a sœ dœ ɓœ uzu bale,

23 æmœ lœ endje ɓata œɓœ lœ mœ, adœke endje wuta adja bale yekane á azu tshapashɔ́ kœwusœ nœ adœke œɓœ dá vwa mœ, yé ɓœ yindœ endje ɓata á ɓœ yindœ mœ.

24 «Aba, ɓœ dá ko endje fœ mœ. Mœ yindœ nœ adœke osho á mœ sœ tœnœ, endjeneke á ɓœ ko endje fœ mœ sœ ndje tœnœ awa bale dœ mœ, adœke endje wu mokɔ́ á ɓœ za fœ mœ. Gbambance nene, ɓœ yi lima ndœ mœ utshu adœke ɓœ mbœrcœ tshapashɔ́.

25 Aba á ɓœ sœ ndjii, tshapashɔ́ wuwusœ zœ nene kashe mœ wusœ zœ yé endjeneke á endje sœ asœke, endje wusœ nœ adœke œɓœ dá vwa mœ.

26 Mœ yisœ i'iri zœ fœ endje yé mœ kpa yisœ nœ adœke kœyindœsho nœ zœ ga ndœ mœ sœ lœ endje yé æmœ dœ tœ mœ lœ endje.»

18

Kœtepa Yisu

(Wu ɓa tœ Mat 26.47-56; Mar 14.43-50; Luk 22.47-53)

1 Manda o'onœ asœke, Yisu ro awa bale dœ ayambarœ nœ ye ɓa kele yangangu Sedroni. Anga aya kindi sœ lima ɓa zœ á tshe li ga lœncœ dœ ayambarœ nœ ye.

2 Yudasi á tshe ka she wu lima sœ oshonœ; gbambance nene, Yisu sœ lima kœngbɔtœ ye kpala kpala dœ ayambarœ nœ ye ɓa zœ.

3 Yudasi te utshu ukpulu aturugu, dœ aayi kœgbɔndœ anda Tepelo á agbozu tshapa anganga

Ndjaba œdœ Afarisayi vwa endje. Endje wuta 6a lœ aya kindinœ dœ owo tadjã, dœ miinda œdœ pe œrœ kœnga dœ koshe.

⁴ Yé Yisu á tshe wu lima sœ œrœ kœ á mbœrœ ga tœ ye, na á yu endje adœke: «'E sœ kœpara dœ e?»

⁵ Endje gi fœ she adœke: «Yisu, uzu Nazarete.» Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «œmœ dœke.» Andaa, Yudasi á tshe ka she sœ ndje lima ugurutœ azunœ zœ.

⁶ Lœkœ á Yisu pa fœ endje adœke «œmœ dœke», endje gitœ endje kitrikitri ga mangbanœ yé œ yo ga ati.

⁷ Yisu kpa kœyu endje adœke: «'E sœ kœpara dœ e?» Endje kœgi adœke: «Yisu, uzu Nazarete.»

⁸ Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e adœke, œmœ dœke. œdœ 'e kœsœ tœ kœpara mœ, 'e katœ endjeneke ti dœ endje gu.»

⁹ œ sœ ataa yeka á o'o á tshe pa lima kœmboerœtœ ye. Tshe pa lima adœke: «Endjeneke á 6œ ko endje fœ mœ, anga bale djidjingili awa nene.»

¹⁰ Ataa, Shimu Petro á tshe sœ lima dœ ingiri yakamba, gbota lœ œkœnœ á wa utu ayi akwa nœ egerœ ngangã Ndjaba ndja toœnœ. œ dœ lima utu ga pa kuni nœ ayi akwa á i'iri ye kœdœ Malkusu.

¹¹ Kashe yisu pa fœ Petro adœke: «Gi ingiri yakamba nœ zœ ga lœ œkœnœ. Bœ gbe adœke mœ vwaratœ mœ tœ kœndjo yashi kangãnœ á Aba za fœ mœ ye a?»

Endje gu dœ Yisu 6a utshu Ana

(Wu 6a tœ Mat 26.57-58; Mar 14.53-54; Luk 22.54)

¹² Ukpulu aturugunœ dœ gbozu tshapa endje œdœ pe aayi kœgbœndœ anda Tepelo á Ayuda vwa endje na œ za Yisu, œ i she ga tœnœ.

¹³ Endje gu dœ she utshunœ 6a ndœ Ana. Tshe kœdœ lima aba mbeya Kayifa á tshe dœ lima egerœ nganga Ndjaba lœ ungunœ asœmœ.

¹⁴ Œshe dœ Kayifa dá pa lima fœ Ayuda adœke: «Œ sœ dœ œtshœnce adœke uzu bale tshu lœ kumu azu kœ.»

Petro 'ea Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.69-70; Mar 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Shimu Petro dœ anga yambarœ bale na lima manda Yisu. Bata egerœ nganga Ndjaba wu lima sœ anga yambarœnce dœ œtshœnce, tshe li awa bale dœ Yisu ga lœ gbagba anda nœ egerœ nganga Ndjabanœ.

¹⁶ Kashe Petro sœpe lima œnce ye 6a pa gbagba ndo dœ manda nœ. Yé yambarœnce á egerœ nganga Ndjaba wu lima sœ ye asœmœ kœwuta, á kœyu yashe kœgbœndœ manda gbagbanœ, á to Petro li ga lœnce.

¹⁷ Yashe akwanœ á tshe sœ lima kœgbœndœ manda gbagba kœyu Petro adœke: «Œ6œ ndje, œdœ 6œ kœdœ anga yambarœ nœ yakoshe asœke nene a?» Petro kœgi adœke: «Œ dœdœ mœ nene!»

¹⁸ Aayi akwa dœ pe aayi kœgbœndœ anda Tepelo ngbœ lima owo mbœrœ izi, yé á sœ lima kœya kote endje indirinœ. Petro sœ lima awa bale dœ endje á ka ndje indiri owonœ.

Egerœ nganga Ndjaba yu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.59-66; Mar 14.54-64; Luk 22.66-71)

19 Egerœ nganga Ndjaba tetœ kœyu Yisu tœ ayambarœ nœ ye œdœ pe œerœnce á tshe yi lima sœ nœ.

20 Á Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ pa o'o ngbi fœ azu tshapashœ. Mœ yi lima sœ œerœ 6a lœ Sinagoga dœ pe 6a lœ Tepelo 6a tœ osho á Ayuda kœ sœ kœngbœbatœ endje. Mœ papa anga o'o wutœnce œ wu nene.»

21 Mbœerœ gadœ á 6œ yu mœ a? Yu azu á endje dji mœ mbœerœ endje wusœ o'o á mœ pa dœ œtshœnce.»

22 Kœdji Yisu ataa, anga ayi kœgbœndœ egerœ nganga Ndjaba kœda ala ye á kœpa fœ she adœke: «Mara kœgi dœ o'o fœ gbozu nganga Ndjaba dœke a?»

23 Yisu kœgi fœ she adœke: «Edœ mœ kœpa tœ ekpenœ, ma fœ mœ adœke mœ pa ekpe o'o. Á mœ kœpa œtshœ o'o, mbœerœ gadœ á 6œ da mœ a?»

24 Á Ana kœvwa Yisu dœ uwu á endje i dœ she tœ ye ga ndœ Kayifa egerœ nganga Ndjaba.

Petro kpa 'ea Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.71-75; Mar 14.69-72; Luk 22.58-62)

25 Lœ nœ kœ asœmœ, Petro sœ kolœ 6a lœ gbagba á sœ kœya kote ye. Endje kœpa fœ she adœke: «Adja 6œ dœdœ anga yambarœ nœ yakoshe asœke nene a?» Petro kœ'eatœ ye adœke: «E dœdœ mœ nene!»

26 Anga ayi akwa nœ egerœ nganga Ndjabanœ, á tshe dœ ayo nœ uzu á Petro wa lima utu ye, kœpa fœ she adœke: «E dœdœ 6œ dá mœ wu kpœke 'e dœ she 6a lœ kindi nene a?»

27 Petro kpa kœ'eatœ ye, yé trale kœngato kœki.

Yisu 6a utshu Pilato
(Wu 6a tœ Mat 27.1-2,11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Manda nœ, endje to Yisu 6a ndœ Kayifa á ro dœ she 6a lœ egerœ anda olo nœ gbozugo Roma. Kashe dœ amazi tuu, agbozu yuda á endje na lima dœ she lili ga sœnda nene kparawa kœli ga lœ angwa yekane á kœzi rœgo Pake.

²⁹ Pilato kœwuta ga ndœ endje á kœyu endje adœke: «Mbœrœ gade á 'e na kœtœ meza pa yakoshe asœke a?»

³⁰ Endje gi adœke: «Ædœ tshe kœmbœmbœrœ má ekperœ nene, ádá kœna má dœ she fœ bœ kœdœ gade e?»

³¹ Pilato kœpa fœ endje adœke: «'E za she œ wa o'o dœ tœ 'e ga tœ ye liaka awa akwa nœ 'e.» Ayudance kœpa adœke: «Endje zaza awa fœ 'a adœke 'a wo uzu nene.»

³² Æneke wuta mbœrœ kœma o'o á Yisu pa lima tœ kœyisœ mara kuzu á tshe tshu bala dœ tœnœ.

³³ Pilato li ga sœnda, á e Yisu, yé á yu she adœke: «Æbœ kœdœ gbozugo nœ Ayuda a?»

³⁴ Yisu kœgi fœ she adœke: «Bœ pa ataa dœ tœ zœ too anga azu dá pa fœ bœ atamœ tœ upu nœ mœ a?»

³⁵ Pilato kœgi: «Emœ kœdœ uzu Yuda a? Adja azu ogo nœ zœ dœ agbozu tshapa anganga Ndjaba dá za bœ fœ mœ, œrœ gade dá bœ mbœrœ a?»

³⁶ Yisu kœgi adœke: «Ogo gbozu nœ mœ dœdœ œnœ tshapashœnœ asœke nene. Æ kœdœ má œnœ tshapashœ asœke, aayi kœte manda mœ œ nga má koshe tshangba mœ adœke endje za mœ fœ ayuda

nene. Kashe Ogo gbozu nœ mœ, læ ngɔngɔ asœke dœdœ œnœ tshakpœke nene.»

³⁷ Pilato kœyu she adœke: «Bœ dœ gbozugo a?» Yisu kœgi adœke: «Æbœ dá pa adœke œmœ kœdœ gbozugo. Endje zu mœ yé mœ na ga pa ɔshɔ mbœrœ kœpa o'o tœ upu nœ adja o'o. Uzu kɔ á tshe na manda adja o'o, tshe dji o'o á mœ pa.»

³⁸ Á Pilato kœyu she adœke: «Adja o'o kœdœ gade e?»

*Endje wa ngbanga kuzu ga tœ Yisu
(Wu 6a tœ Mat 27.15-31; Mar 15.6-20; Luk 23.13-25)*

Pa o'onœ asœke, Pilato kœwuta á kœgbɔ Ayuda 6a ushu, á pa fœ endje adœke: «Tœ œmœ nœ mœ, mœ gbɔgbɔ anga ekperœ bale á li ndœ kœwa ngbanga ga tœ ye nene.

³⁹ Ka 6ata ungu dœ ungu, œ li adœke mœ vwara anga uzu bale dœ lɔkɔ Pake, 'e yindœ nœ adœke mœ vwara gbozugo nœ Ayuda a?»

⁴⁰ Yé endje kœtetœ kœta rawa adœke: «Æ dœdœ tshenekemœ nene, kashe Barabase!» Andaa Barabase kœdœ lima ayi kœmbœrœ ngbindirœ.

19

¹ Á Pilato kœza awa adœke endje za Yisu yé œ sɔ she dœ ndjapa.

² Aturugu djo lima kpoto dœ ishi, œ za ga tœ kumu ye, yé œ verœ yɔgbɔdɔ odorɔ læba ga tœ ye.

³ Endje gi lima tœ endje ndoo dœ she yé œ pa lima adœke: «Abala, gbozugo nœ Ayuda!» Yé œ tetœ kœda tshatshu ye.

⁴ Pilato kpa kœli ga sœnda á kœpa fœ Ayuda adœke: «'E dji mœ ka! Mœ sœ kœna kœto she wuta

tœnœ fœ 'e. Kashe 'e wusœ nœ adœke mœ gbɔgbɔ anga ekperœ bale læ ye tœ kœwa ngbanga ga tœ ye nene.»

⁵ Yisu wuta lima ga ushu. Tshe verœ lima kpoto dœ ishi tœnœ œdœ pe egerœ odoro læba. Yeka á Pilato pa adœke: «Yakoshenœ dœke!»

⁶ Lɔkɔ á agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ aayi kœgbɔndœ anda Tepelo wu lima she, endje te lima tœ kœta rawa adœke: «Wo she ɓa pa kurushi! Wo she ɓa pa kurushi!» Á Pilato kœpa fœ endje adœke: «'E za she dœ tœ 'e œ wo she pa kurushinœ. Kashe œmœ, mœ gbɔgbɔ anga œrœ bale læ ye tœ kœwa ngbanga ga tœ ye nene.»

⁷ Ayuda kœgi fœ she adœke: «'A sœ dœ awa akwa bale, yé awa akwanœ pa adœke tshe li dœ kuzu; gbambance nene, tshe pa adœke œne kœdœ Gbolo nœ ndjaba.»

⁸ Lɔkɔ á Pilato dji o'onœ atamœ, awa li tœ ye kpakpakpa.

⁹ Tshe kœli ga sœnda, á kœyu Yisu adœke: «Æbœ kœdœ uzu ɓata a?» Kashe Yisu ii ama ye bale dœ o'o fœ she nene.

¹⁰ Yé Pilato kœpa fœ she adœke: «Bœ yiyindœ kœgi o'o fœ mœ nene a? Bœ wuwusœ nœ nene adœke mœ sœ dœ gbɔgbɔ tœ kœza awa fœ ɓœ, ɓœ gu ɓata á mœ sœ ndje dœ gbɔgbɔ tœ kœwo ɓœ pa kurushi nene a?»

¹¹ Kashe Yisu gi adœke: «Bœ sœsœ dœ gbɔgbɔ bale pa mœ nene, kolœ œneke á Ndjaba za fœ ɓœ. Mbœrœ tœnœ ataa, uzu á tshe ka mœ fœ ɓœ mbœrœ egerœ ekperœ.»

¹² Kœto kpœtœmœ, Pilato para lima awa ndœ kœvwara she kashe Ayuda te lima tœ kœta rawa dœ

ɔgbɔ adœke: «Edœ ɓœ kœvwarã she dá ɓœ doédoé yangã Sezare nene. Gbambã nene, uzu kɔ á tshe pa adœke œne kœdœ gbozugo, sœ kœyiangba Sezare.»

¹³ Pilato kœdji atã á kœto Yisu wuta tœnœ, á tshe kœsœ ga atĩ ɓã tœ osho kœwã ngbãgã á i'irĩnœ kœdœ «osho kœsœ á endje guma dœ badja ga lafo.» – Dœ o'o ama ogo nœ Ayuda kœdœ «Gabata».

¹⁴ Œ sœpe lima olo bale utshu angbo pake ndoo dœ kakpi ɔɓ* Pilato kœpa fœ Ayuda adœke: «Gbozugo nœ 'e dœkel!»

¹⁵ Kashe endje lœ kolœ kœta rawã adœke: «Wo she ye! Wo she ye! Wo she pa kurushi!» Pilato kœpa adœke: «Mœ wo gbozugo nœ 'e ɓã pa kurushi a?» Agbozu tshapa angãgã Ndjaba kœpa adœke: «'A sœsœ dœ angã gbozugo nene, kolœ Sezare tshebale.»

¹⁶ Mbœrœ tœnœ atã, Pilato kœvwarã Yisu fœ endje adœke endje wo she ɓã pa kurushi.

Yisu ɓã pa kurushi

(Wu ɓã tœ Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43)

Endje kœza Yisu.

¹⁷ Tshe za kurushi nœ ye dœ tœ ye, œ wuta kœro ga tœ osho á endje ta i'irĩnœ adœke «osho gbayashi kœrœ», á endje e dœ o'o ama ogo Ayuda adœke «Gologota.»

¹⁸ Bã zœ dá endje kuru lima Yisu ga pa kurushi awã bale dœ aayi angbã bisha; bale ga pa kuni, bale ga pa gele yé Yisu sœ lima kpœgurutœ endje.

---

* **19.14** Tœnœ kœdœ ada ɔɓ mindu dœ bale lindœ marã kœdi ada ɔɓ nœ azu Roma.

19 Pilato za lima awa adoëke endje sú anga mbeti œ ði ga pa kurushinœ. Mbetinœ pa adoëke: «Yisu uzu Nazarete, gbozugo nœ Ayuda.»

20 Ayuda ndjoro ði lima mbetinœ mbœrœ osho á endje ði lima Yisu ða pa kurushi toenœ sœ lima ndoo dœ tshelœ ongbo. Ga pa nœ dœmœ, endje kpa su lima mbetinœ dœ o'o ama ogo nœ Ayuda, dœ o'o ama ogo nœ azu Roma ndje dœ o'o ama ogo Agreke.

21 Agbozu tshapa anganga Ndjaba nœ Ayudancœ pa lima fœ Pilato adoëke: «Susu adoëke “gbozugo nœ Ayuda nene”, kashe adoëke “uzuncœ asœke pa adoëke œne koedœ lima gbozugo nœ Ayuda.”»

22 Pilato kœgi fœ endje adoëke: «œneke á mœ su, mœ su ye.»

23 Manda kœbi Yisu ga pa kurushinœ, aturugu ko lœba nœ ye, œ kurutshelœ nœ vana yé uzu dœ uzu gbœ œsœ œnœ ye. œ sœpe lima kolœ egerœ ingiri lœba nœ ye á endje guguma kœsu toenœ nene ascœmœ, œtoenœ koedœ akpa lœba bale á endje sú ða tœ igi ye œerrr ga ati.

24 Aturugu pa lima ugurutœ endje adoëke: «A susuru tshelœ œneke nene. A ta wuka á kœwusœ uzu á tshe za lœba œneke.» œneke wuta lima adoëke ataa mbœrœ o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba koembœrœtoe ye. Endje su lima adoëke:

«Endje kurutshelœ lœba nœ mœ tœ endje, yé endje ta wuka pa egerœ ingiri lœba nœ mœ.»
'E wu œrœ á aturugu mbœrœ lima.

25 Anga ayashe ka lima ndoo dœ kurushinœ. Ayashe ascœmœ koedœ lima Mareya ayi Yisu, dœ yingœ ayinœ dœ Mareya, awo Kolopase œdœ ndje Mareya uzu Magadala.

26 Yisu kœwu ayinœ, á kœwu ndje ndoo dœ she yambarœ á tshe yi lima ndœ ye. Yisu kœpa fœ ayinœ adœke: «Yashe, wu gbolo nœ zœ.»

27 Á kpa kœpa ndje fœ yambarœncœ adœke: «Wu ayi zœ.» Pe dœ ada œlœncœ ascœmœ, yambarœncœ kœza Mareya ga ndœ ye.

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49)

28 Manda nœ, 6ata á Yisu wu lima sœ nœ adœke akwa nœ œne ka kœ ye, adœke o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrcœtœ ye, tshe pa adœke: «Ogo ungu sœ kœmi mœ.»

29 Anga yashi sœ lima kpœtœmœ, á su dœ ikpi vinu. Aturugu yi ndœhœrœ ga la ikpi vinunœ, á vwele ga tœ ganea œyœ Izope, á yi ga tœ ama Yisu.

30 Lœkœ á Yisu ndjo ikpi ipinœ ascœmœ, tshe pa adœke: «Akwa nœ mœ ka kœ ye.» Tshe tara kumu ye ga ati yé œ tshu ye.

Anga turugu su djokoro Yisu dœ udu

31 Andaa, 6ata œ dœ lima biko mindu utshu lœkœ sabata - Sabatancœ ascœmœ kœdœ lima egerœ lœkœ sabata, agbozu yuda yi yi lima ndœ nœ adœke oko endje sœpe pa kurushi nene. Endje na lima kœyu Pilato adœke œne na œ kavwa tshelœ ada endje yé œ gbota endje ga ati.

32 Á aturugu kœna, á kœkavwa tshelœ ada ali uzunœ ye, œ kpa na œ kavwa œncœ anga bishancœ ye, á endje 6i lima endje ga pa kurushi awa bale dœ Yisu.

³³ Yé kœwuta endje ndoo dœ Yisu atake, endje wu adœke tshe tshu ɓamama ye. Mbœrœ tœnœ dá endje kakavwa lima tshelœ ada ye nene.

³⁴ Kashe anga turugu bale su djokoro Yisu dœ udu yé ngbewo indji dœ ungu wuta.

³⁵ Uzu tsheneke á tshe wu lima dœ ala ye pa lima o'o tœ upunœ, yé o'o á tshe pa kœdœ adja o'o. Uzunœ ascœmœ wusœ nœ adœke œne pa o'o á dœ adja o'o adœke e'e ndje, 'e yindœ nœ.

³⁶ Œ wuta lima atamœ adœke o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrœtœ ye. Endje su lima adœke: «Endje kavwa bala tshelœ anga ngbabi ye bale nene.»

³⁷ Endje su ndje lima anga o'o ala Buku adœke: «Endje wu bala uzunœ á endje sú she.»

Kœshi Yisu

(Wu ɓa tœ Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Manda nœ kɔ, Yozefu uzu Arimateyo, á tshe dœ anga yambarœ nœ Yisu lœ ubunœ, na lima kœyu Pilato adœke œne za oko Yisu. Pilato za lima awa fœ she yé tshe na lima œ za oko Yisu.

³⁹ Nikodeme á tshe na lima ga ndœ Yisu dœ abutshɔ, na ndje dœ yombo á endje mbœrœ dœ mire á ngbɔɓa dœ ɔyɔ alowe á wuta litere zazu bale dœ ndjokpa.

⁴⁰ Endje za oko Yisu, œ vwele dœ a'eara lœba á endje yi ga la kada yombo liaka akwa Ayuda œ mbœrœ utshu kœshi akuzu nœ endje.

⁴¹ Anga kindi tshamadungba sœ lima ndoo dœ osho á endje kuru lima dœ Yisu ga pa kurushi, yé anga tafo udu bale á endje dji lima lœ badja,

á damba endje shishi uzu ga loence nene soe lima loence.

⁴² Bata á doe lima olo ndoo doe loko sabata, ye kewu adoeke kudunoe soe lima ndoo kpoeoemoe, endje shi lima Yisu ga loence.

20

Ndjaba she Yisu loe akuzu

(Wu ba toe Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Olo yenga pe doe amazi á osho soepe koede damba howaa, Mareya uzu Magadala na ga pa udu. Tshe wu adoeke azu iwwi badja á endje vwiri lima ga toe ama kudunoe.

² Tshe kpagu doe oro ga ndoe Shimu Petro doe yambaroene á Yisu yi lima ndoe ye á koepe foe endje adoeke: «Endje za Gbozu loe koto ye á wuwusoe osho á endje za she toene nene.»

³ Á Apetro doe yambaroene ascemoe wuta lima koena ga pa udunoe.

⁴ Endje te lima toe oro bibisha kpa toene awa bale, kashe anga yambaroene kpa koeropa Petro ye oe wuta utshunoe ga pa udunoe.

⁵ Tshe ti ga loe udunoe ye oe wu ndoema loeba loene kashe tshe lili lima ga loe udunoe nene.

⁶ Petro wuta oene ye manda ye, oe li ga loe udunoe, oe wu ndje ndoema loebano ascemoe ati ba zoe,

⁷ ndje doe pe loeba á endje za lima tshu ga pa kumu ye. Loebano soeso lima toe oesoenoe bale doe a'eara ndoema loebano nene. Kashe oe soe lima kpi ga toe anga angbi osho.

⁸ Trale, anga yambarœnce á tshe wuta má utshunœ kœli ga lœ udunœ, œ wu yekane á yindœ nœ.

⁹ Œerrr ga tœ œlœnce ascœmœ, ayambarœ wuwu lima damba sœ ádá o'o á endje sú adœeke Ndjaba œ she bala Yisu lœ akuzu nene.

¹⁰ Manda nœ, ayambarœnce bibisha fatœ endje kœegu ga ndœ endje.

*Yisu matœ ye fœ Mareya uzu Magadala
(Wu 6a tœ Mat 28.9-10; Mar 16.9-11)*

¹¹ Mareya ka lima 6a ushu ndoo dœ tshapadunœ á sœ lima tœ iki. Tshe sœ lima tœ iki, œ sœ ndje kœeti ga lœ udunœ.

¹² Á tshe kœewu aandjelu bisha á endje verœ imbi lœba. Endje lœ ga ati 6a tœ osho á endje za lima oko Yisu ga tœnce; anga bale 6a tœ osho á endje fa kumu ye ga tœnce yé anga 6a tœ œsœ ada ye.

¹³ Aandjelunœ kœeyu Mareya adœeke: «Mbœerœ gadœ á 6œ ki a, yashe?» Tshe kœegi fœ endje adœeke: «Endje za oko Gbozu nœ mœ yé mœ wuwusœ osho á endje za she tœnce nene.»

¹⁴ Tshe kœefatœ ye manda kœegi o'onœ, œ wu Yisu á tshe ka lima kpoetœmœ kashe tshe wuwu lima sœ nœ adœeke Yisu dœmœ nene.

¹⁵ Yisu kœeyu she: «Mbœerœ gadœ á 6œ ki a, yashe? Œedœ dá 6œ sœ kœepara she a? Mareya gbe adœeke ayi kœeguma tshelœ kindi tshamadungbanœ dœmœ yeka á pa fœ she adœeke: Œdœ 6œ dá za oko ye, yisœ oshonœ á 6œ za she ga tœnce dœ mœ na œ za she.»

¹⁶ Yisu kœepa fœ she adœeke: «Mareya!» Tshe i gbandjuru á pa fœ she adœeke: «Rabuni» - Œ

yindœ kœpa dœ o'o ama ogo Ayuda adœke «Ayi kœyisœrœ».

¹⁷ Yisu kœpa fœ she adœke: «Gogoro mœ nene mbœrœ mœ ɔɔ damba ga ndœ Aba mœ nene.» Kashe, gu œ pandœ nœ fœ aaya, mœ sœ kœgu ga ndœ Aba mœ á tshe kœdœ Aba 'e, ga ndœ Ndjaba nœ mœ á tshe kœdœ Ndjaba nœ 'e.

¹⁸ Mareya uzu Magadala kœgu á kœpandœ nœ fœ ayambarœ adœke: «Mœ wu Gbozu, yé 'e dji œneke á tshe pa fœ mœ.»

Yisu matœ ye fœ ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mat 28.16-20; Mar 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Kolœ dœ adila yengancœ asœmœ, ayambarœ ngbɔɔba lima tœ endje 6a scœnda. Endje tshu lima manda kperœ ga toœncœ kparawa Ayuda. Yisu na lima œ ka 6a ugurutœ endje á pa fœ endje adœke: «Kœsœ gee sœ dœ e'e.»

²⁰ Manda kœpa fœ endje ataa, tshe kœma tshakane ye œdœ pe djokoro ye fœ endje. Lœsu ayambarœ su dœ yanga mbœrœ kœwu Gbozu.

²¹ Yé Yisu kpa kœpa fœ endje adœke: «Kœsœ gee sœ dœ e'e! Bata Aba vwa mœ, œmœ ndje mœ sœ kœvwa 'e.»

²² Manda kœpa o'onœ asœke, tshe uru izi ga pa endje, á pa adœke: «'E gbɔ ɔtshɔ Ishiri.

²³ Azu neke á 'e djerœ bala ndœ ekperœ nœ endje, Ndjaba œ djerœndœ nœ. Yé endjeneke á 'e vwaratœ 'e tœ kœdjerœndœ ekperœ nœ endje, Ndjaba œ vvara ndje tœ ye tœ kœdjerœndœ nœ.»

Yisu matœ ye fœ Toma

24 Andaa lɔkɔ á Yisu má lima tœ ye fœ ayambarœ ɓa sœnda, Toma, anga andjokpa dœ bishanœ á endje e she Didime gugu lima nene.

25 Anga udu anganœ pa lima fœ she adœke: «'A wu Gbozu!» Kashe tshe pa fœ endje adœke: «Ædœ mœ kœwuwu tshangba uku sete tshakane ye nene, œdœ mœ kœyiyi yɔkɔne mœ ga lœ kudu setenœ nene, yé œdœ mœ kœyiyi kane mœ ga lœ djokoro ye nene, mœ yi ndœ nœ nene.»

26 Andaa olo mindu dœ votɔ manda nœ, ayambarœ kpa ngbɔɓa lima tœ endje ɓa sœnda, œ tshu manda kperœ ga tœnœ yé Toma sœ lima ugurutœ endje. Yisu na lima œ ka ɓa ugurutœ endje á pa adœke: «Kœsœ gee sœ dœ 'e!»

27 Manda nœ tshe pa fœ Toma adœke: «Yi yɔkɔne zœ kpœke dœ œ wu tshakane mœ. Yi kane zœ œ nduru ga lœ djokoro mœ. Katœ sharapu, œ te uzu nœ kœyindœrœ.»

28 Toma kœgi fœ she adœke: «Gbozu nœ mœ œdœ Ndjaba nœ mœ.»

29 Yisu kœpa fœ she adœke: «Bœ yindœ nœ mbœrœ á ɓœ wu mœ a? Yanga nœ azu neke á endje wuwu nene, kashe endje yindœ nœ.»

Ádá kœsu buku nœ Yowane

30 Yisu mbœrœ lima anga angbi ambára afá ndjoro dœ ala ayambarœ nœ ye, kashe endje súsú kɔ ga la bukunœ asœke nene.

31 Kashe œneke á endje sú ga la bukunœ asœke sœ mbœrœ á 'e kœyindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu, Gbolo nœ Ndjaba. Ædœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, 'e gbɔ soro dœ i'iri ye.

21

Yisu matœ ye fœ anga ayambarœ mindu dœ bisha (7)

¹ Manda nœ, Yisu kpa matœ ye fœ ayambarœ nœ ye 6a tœ mangu egerœ ungu adanga Tiberiade. Tshe ma lima tœ ye fœ endje dœ mara atake:

² Shimu Petro, Toma á endje e ndje she Didime, Natanayeles uzu tshalakpi Kanana 6a lœ ogo Galilayi, agbolo nœ Zebedayi, œdœ pe anga angbi ayambarœ bisha sœ lima kpoetœ œsœncœ bale.

³ Shimu Petro kœpa fœ endje adœke: «Mœ sœ koetara ndœ kœvwi gbanda.» Yé endje kœpa fœ she adœke: «'A ro dœ 6œ.» Endje ro lima œ ɔ ga lœ egerœ agba kashe dœ butshœncœ ascœmœ, endje gbœgbœ œrcœ bale nene.

⁴ Lœkœ á osho tetœ kœkœrœ tœncœ, Yisu ka lima ga tœ mangu kashe ayambarœncœ wuwu lima sœ nœ adœke œshe dœmœ nene.

⁵ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Agbolo, 'e gbœgbœ anga ageatshalangu teasho nene a?» Endje kœgi fœ she adœke: «Ærcœ bale nene.»

⁶ Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E vwi gbandancœ ga pa kuni yé 'e œ gbœ endje ye.» Endje kœvwi gbandancœ, yé ageatshalangu do lima pa nœ dœ mara adœke endje lili lima kœgbœta tœncœ ga ushu nene.

⁷ Yambarœ á Yisu yi lima ndœ ye kœpa fœ Petro adœke: «Gbozu dœmœ!» Lœkœ á tshe dji adœke Gbozu dœmœ, tshe kœverœ lœba ga tœ ye; gbambancœ nene, tshe sœ lima kpendro, á tshe koete lima ga la ngu.

⁸ Udu ayambarœncœ kœgu dœ egerœ agbancœ dœ kœgbœta gbandancœ pete dœ ageatshalangu:

endje soesœ lima læ ingirinœ tœ ama osho nene, ga pa œrœ noé metere kama bale (100).

⁹ Lɔkɔ á endje wuta ga tœ mangu, endje wu lima jiwo á endje ko ageatshalangu dœ pe mapa ga pa noé.

¹⁰ Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E na dœ ageatshalangunœ á 'e wuta kœgbɔ endje asœke gamœ.»

¹¹ Shimu Petro kœɔ ga læ egerœ agba á kœgbota gbandanœ ga ati dœ agboro ageatshalangu læ noé kama dœ zazu bisha dœ ndjokpa dœ votɔ (153). Agea ngba lima waa kashe tshelœ gbanda susuru lima nene.

¹² Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E na œ zi œrœ.» Anga uzu bale ugurutœ endje á tshe i lima ama ye tœ kœyu she adœke: «Dá œbœ kœdœ de e?» gugu nene. Endje wu lima soe noé dœ ɔtshãnœ adœke Gbozu dœmœ.

¹³ Yé Yisu na, œ za mapa á kurutshelœ noé tœ endje, á mbœrœ ndje awa bale dœ ageatshalangunœ.

¹⁴ Asœ kœdœ lima awa votɔ kœematœ Yisu fœ ayambarœ noé ye kœto tœ lɔkɔnœ á Ndjaba she lima she læ kuzu.

Yisu œdœ Petro

¹⁵ Manda kœzi œrœ, Yisu kœyu Shimu Petro adœke: «Shimu, gbolo noé Yowane, bœ yindœ mœ kœropa endjeneke kɔ a?» Yé tshe kœgi adœke: «Ë, Gbozu, bœ wusœ noé adœke mœ yindœ zœ.» Yisu kœpa fœ she adœke: «Gbɔndœ apata noé mœ.»

¹⁶ Tœ bishanœ, Yisu kpa yu she adœke: «Shimu, gbolo noé Yowane, bœ yindœ mœ?» Petro gi adœke: «Ë, Gbozu, bœ wusœ noé adœke mœ yindœ

zœ ye.» Yisu kœpa fœ she adœke: «Sœ uzu nœ kœgbøndœ apata nœ mœ.»

17 Tœ votœnœ, Yisu yu she adœke: «Shimu, gbolo nœ Yowane, bœ yindœ mœ?» Oyo kœza Petro kœwu adœke Yisu kpa yu she tœ votœnœ adœke: «Bœ yindœ mœ?» Yé tshe kœpa fœ she adœke: «Gbozu, œbœ á bœ wusœ œrœ kœ, bœ wusœ nœ dœ œtshœnœ adœke mœ yindœ zœ ye.» Á Yisu kœpa fœ she adœke: «Gbøndœ apata nœ mœ.

18 Mœ sœ kœpa fœ bœ dœ adjapu adœke œlœ á bœ sœpe lima aya gbolo, bœ du lima uwu tshapa lœba nœ zœ dœ tœ zœ, œ na lima tœ osho á bœ yi lima ndœ nœ. Kashe œlœ á bœ kœwuta yagbozu, bœ ko kane zœ ga lafo yé anga uzu kpi dá i uwu ga pa lœba fœ bœ, yé á to bœ na tœnœ ba tœ osho á bœ yiyindœ nœ nene.»

19 Yisu pa lima ataa mbœrœ kœma mara á Petro œ yisœ mokœ nœ Ndjaba lœ kuzu ye. Manda kœpa o'onœ asœke, Yisu pa fœ she adœke: «Na manda mœ.»

20 Petro kœfatœ ye, á kœwu yambarœ á Yisu yi lima ndœ ye, tsheneke á dœ lœkœ á endje sœ lima kœzi œrœ á tshe di lima tœ ye ga lakoro Yisu yekane á yu she adœke: «Gbozu, œedœ dá ka bala bœ a?»

21 Lœkœ á Petro wu lima she, tshe pa fœ Yisu adœke: «Ka œshe a Gbozu, œrœ gadœ dá mbœrœ fœ she a?»

22 Yisu kœgi fœ she adœke: «Æ kœsœ adœke œndœ ye di œerrr ga tœ kpa kœkwa mœ, œnœ zœ lœ nœ kœdœ gadœ? Æbœ, na manda mœ.»

23 Kœto pa o'onœ asœke dá o'o ki gooo ugurutoe alaya adœke yambarœnœ ascœmœ œ tshu nene.

Andaa Yisu papa lima fœ she nene adœke: tshe tshu nene. Kashe tshe pa adœke: «Edœ mœ kœyindœ nœ adœke œndœ ye di œerrr ga tœ kpa kœkwa mœ, œncœ zœ lœ nœ kœdœ gadœ e?»

²⁴ Adja yambarœncœ ascœmœ dœ tœ ye dá pandœ o'onœ ascœke, á su ga la mbeti yé 'a wusœ nœ adœke œeneke á tshe pa kœdœ adja o'o.

Ndangbɔ o'o

²⁵ Yisu mbœrcœ lima anga angbi œrcœ ndjoro á kœsœ má adœke endje sú kɔ bale dœ bale, mœ gbe adœke, osho œ li mbœrcœ kœko bukuncœ ga toencœ pa osho ascœke nene.

TAF0 AYO
The New Testament in the Manumanaw language of
Myanmar

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc. and ACOTBA-SUBO

Language: Manumanaw

All rights reserved.

2024-07-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 5 Apr 2025 from source files
dated 29 Jul 2024

40e3c5cb-c2ea-5cf8-8a40-4c6f77a45343